

Technická univerzita v Liberci

**FAKULTA PŘÍRODOVĚDNĚ-HUMANITNÍ A
PEDAGOGICKÁ**

Katedra: Historie

Studijní program: Učitelství pro střední školy

Studijní obor: Dějepis - základy společenských věd

Empirický výzkum výuky dějepisu zaměřující se
na období středověku a novověku.

Empirical Research On History Teaching Focusing
on Middle Ages and Modern Times

Diplomová práce: 12– FP– KHI– 253

Autor: Andrea HLAVATÁ

Vedoucí práce: Mgr. Václav Ulvr

Počet

stran	grafů	obrázků	tabulek	pramenů	příloh
137	35	0	15	0	9

V Liberci dne: 20. 4. 2012

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Andrea HLAVATÁ**
Osobní číslo: **P10000990**
Studijní program: **N7504 Učitelství pro střední školy**
Studijní obory: **Profesní studium pro střední školy**
Učitelství všeobecně vzdělávacích předmětů pro základní školy a střední školy - základy společenských věd
Učitelství dějepisu pro 2. stupeň základní školy
Název tématu: **Empirický výzkum výuky dějepisu zaměřující se na období středověku a novověku**
Zadávací katedra: **Katedra historie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem je zjistit pomocí dotazníkového šetření mezi žáky ZŠ oblíbené vyučovací strategie při výuce středověku a novověku. Porovnat oblíbenost konkrétně vybraných témat u žáků různých ZŠ.

Metody: Dotazníkové šetření, komparativní metoda.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování diplomové práce: tištěná

Seznam odborné literatury:

BENEŠ, Z. Didaktika dějepisu. In Manuál Encyklopedie českých dějin. HÚ AV ČR, Praha 2003, s. 314- 332.

GAVORA, P. Výzkumné metody v pedagogice. Brno: Paido, 1996.

GRACOVÁ, B. Empirické výzkumy v didaktice dějepisu u nás, jejich potřebnost a význam. IX. sjezd českých historiků. Pardubice 6.- 8. září 2006. Svazek I. (red. HRUBÁ, M. - RYANTOVÁ, M. - VOREL, P.), Pardubice-Praha- Ústí nad Labem 2007.

GRECMANOVÁ, H., HOLOUŠOVÁ, D., URBANOVSKÁ, E. Obecná pedagogika I. Olomouc: Hanex, 1997. 231 s. ISBN 80-85783-20-7.

CHRÁSKA, M. Statistika pro pedagogy. Olomouc: Univerzita Palackého, 1990.

CHRÁSKA, M. Základy výzkumu v pedagogice. Olomouc: Univerzita Palackého, 1998.

KOMENDA, S., KLEMENTA, K. Analýza náhodného v pedagogickém experimentu a praxi. Praha: SPN, 1987.

LABISCHOVÁ, D., GRACOVÁ, B. Příručka ke studiu didaktiky dějepisu, Ostrava: FF OU 2008, 276 s.

PELIKÁN, J. Základy empirického výzkumu pedagogických jevů. Praha: Karolinum, 1998. 270 s.

PRŮCHA, J. Moderní pedagogika. Praha 1997.

SKALKOVÁ, J. Úvod do metodologie a metod pedagogického výzkumu. Praha: SPN, 1983.

Vedoucí diplomové práce:

Mgr. Václav Ulvr
Katedra historie

Datum zadání diplomové práce: 29. dubna 2011

Termín odevzdání diplomové práce: 27. dubna 2012

doc. RNDr. Miroslav Brzezina, CSc.
děkan

L.S.

PhDr. Milan Svoboda, Ph.D.
vedoucí katedry

Čestné prohlášení

Název práce: Empirický výzkum výuky dějepisu zaměřující se na období středověku a novověku

Jméno a příjmení autora: Andrea Hlavatá

Osobní číslo: P10000990

Byl/a jsem seznámen/a s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména § 60 – školní dílo.

Prohlašuji, že má diplomová práce je ve smyslu autorského zákona výhradně mým autorským dílem.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomovou práci jsem vypracoval/a samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím diplomové práce a konzultantem.

Prohlašuji, že jsem do informačního systému STAG vložil/a elektronickou verzi mé diplomové práce, která je identická s tištěnou verzí předkládanou k obhajobě a uvedl/a jsem všechny systémem požadované informace pravdivě.

V Liberci dne: 20. 04. 2012

Andrea Hlavatá

Poděkování:

Chtěla bych poděkovat vedoucímu diplomové práce Mgr. Václavu Ulvrovi, za odborné vedení, ochotné poskytnutí cenných rad a připomínek, dále za soustavnou pozornost, kterou mi věnoval po celou dobu vypracování mé diplomové práce. Dále bych chtěla poděkovat mé rodině za podporu a trpělivost.

Anotace

Diplomová práce je zaměřena na empirický výzkum v oblasti výukových strategií v hodinách dějepisu. Cílem je zjistit pomocí dotazníkového šetření mezi žáky základních škol oblíbené vyučovací strategie, oblíbená vyučovací témata a na kolik jsou ve výuce používané vyučovací strategie z pohledu žáků efektivní.

Klíčová slova:

Výukové strategie, vyučovací formy, vyučovací metody, efektivnost, středověk, novověk, empirický výzkum, dotazníkové šetření.

Annotation

My diploma work is focused on an empirical research in the field of educational strategies in History lessons. The aim is to find out preferred educational strategies and favourite educational topics through the survey among students from basic schools and to find out how the used education strategies are effective from the pupils' point of view.

Keywords:

Education strategies, education forms, education methods, efficiency, the Middle Ages, modern times, empirical research, questionnaire survey.

Obsah

Použité zkratky	9
Úvod	10
Teoretická část	12
1. Cíl práce	12
2. Metodologie výzkumu	13
2.1. Výzkumné otázky	13
2.2. Metody sběru dat	14
2.3. Charakteristika zkoumaných subjektů	14
2.3.1. SOŠaG Bojiště	14
2.3.2. ZŠ Dobiášova	15
2.3.3. ZŠ Aloisina Výšina	15
2.3.4. Gymnázium F. X. Šaldy	15
2.3.5. ZŠ Ještědská	16
2.3.6. ZŠ Barvířská	16
3. Výukové strategie	17
3.1. Kritéria pro výběr výukové strategie	18
3.2. Vyučovací formy	18
3.2.1. Individuální forma výuky	18
3.2.2. Hromadná forma výuky	19
3.2.3. Skupinová forma výuky	19
3.2.4. Projektová forma výuky	20
3.3. Výukové metody	21
3.3.1. Frontální výuka	21
3.3.2. Dramatizace	22

3.3.3. Projekce.....	22
3.3.4. Práce s učebnicí a textem	23
3.3.5. Rozhovor	24
3.3.6. Práce ve skupinách a ve dvojicích.....	25
3.3.7. Didaktické a motivační hry.....	25
4. Vybraná témata středověku a novověku	26
Praktická část	27
5. Výsledky zkoumaných škol.....	27
6. Srovnání výsledků jednotlivých škol	76
7. Celkové výsledky výzkumu	86
7.1. Odpovědi na výzkumné otázky.....	88
7.2. Výukové strategie z pohledu vyučujících.....	92
Závěr	96
Použité zdroje	98
Literatura.....	98
Webové zdroje.....	98
Seznam příloh.....	101
Přílohy	103

Použité zkratky

ČJ - český jazyk

D - dějepis

FC - fotbalový klub

FR - francouzský jazyk

GFXŠ - Gymnázium F. X. Šaldy

OV- občanská výchova

RVP - rámcový vzdělávací program

SOŠaG - střední odborná škola a gymnázium

ŠVP – školní vzdělávací program

UČ - učitelka

VV - výtvarná výchova

ZŠ - základní škola

Pojmy

Vyučovací formy, vyučovací metody, strategie, rámcový vzdělávací program, efektivnost.

Úvod

Dějepis, pro někoho pouhý předmět v rozvrhu, pro jiné zdroj velkého zájmu. Jak tento zájem vzbudit v žácích základních škol? To je otázka, kterou si učitelé kladou velmi často. Žák jako individualita má své vzdělávací potřeby a zájmy, proto i v dějepise nalezneme mezi žáky, ale i mezi učiteli příznivce a odpůrce různých období, rozmanitých témat a způsobů jak všechny poznatky přijmout a efektivně vstřebat. Diplomová práce si klade za cíl zjistit, jaké výukové strategie jsou u žáků nejoblíbenější, jaká výuková témata z období středověku a novověku žáky nejvíce zajímají, a které výukové strategie považují žáci za nejefektivnější. Kdybychom se na proces učení podívali očima žáků, jejich hlavní motivací je především získat dobrou známku. Aby ji získali, je důležité osvojit si znalosti, se kterými mohou dále pracovat a rozvíjet klíčové kompetence. Proto jsou součástí výzkumu i otázky, které se týkají efektivnosti výukových strategií z pohledu žáků. Efektivností je v tomto případě myšleno zapamatování si učební látky. Zapamatování neboli znalost je základní úroveň v Bloomově taxonomii cílů. Tato úroveň je velmi důležitá a je východiskem pro všechny složitější operace.¹

Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část vychází především z prací *Výukové metody od Josefa Maňáka a Vlastimila Švece*, *Základy oborové didaktiky dějepisu od Stanislava Julínka*, z příručky *ke studiu dějepisu od dvojice autorek Labischová, Gracová*. Teoretická část také stručně shrnuje běžně používané výukové formy a metody, včetně kladů, záporů a chyb, jež se v jejich používání objevují. Charakterizuje školy, ve kterých byl výzkum prováděn a vyjmenovává výuková témata ze středověku a novověku. V praktické části se první kapitola věnuje vyhodnocení informací

¹ KOŠTÁLOVÁ, Hana. *Hladiny myšlenkových operací podle Blooma. Metodický portál: Články* [online]. 27. 07. 2007, [cit. 16. 4. 2012]. Dostupný z WWW: <<http://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/1533/HLADINY-MYSENKOVYCH-OPERACI-PODLE-BLOOMA.html>>. ISSN 1802-4785.

získaných od žáků a vyučujících jednotlivých škol. Následující kapitola vzájemně srovnává získané poznatky mezi školami. Poslední kapitola z praktické části odpovídá na předem stanovené výzkumné otázky a ukazuje celkové výsledky výzkumu.

Teoretická část

1. Cíl práce

Cílem práce je zjistit, jaké výukové strategie jsou při výuce dějepisu u žáků nejoblíbenější. Jakým dějepisným tématům dávají žáci přednost. Na kolik jsou ve výuce využívané metody, z pohledu žáků, nejefektivnější. Pomocí dotazníkového šetření budou žáci a učitelé vybraných základních škol a nižších ročníků gymnázií odpovídat na otázky, které se týkají výše zmíněných oblastí. Výsledná data budou vzájemně porovnávána a pokusí se odpovědět na předem stanovené výzkumné otázky.

Smyslem práce je získat užitečné informace, které budou důležité pro každého učitele dějepisu. Každý vyučující by měl o svých žácích vědět, co jim při osvojování poznatků nejlépe vyhovuje, co je v hodinách baví a o která dějepisná témata se zajímají. Díky těmto informacím může vyučující lépe uspokojit vzdělávací potřeby svých žáků.

2. Metodologie výzkumu

2.1. Výzkumné otázky

Výzkum je zaměřen na tři hlavní oblasti:

- 1) jaké výukové strategie jsou při výuce dějepisu nejoblíbenější
- 2) které výukové metody jsou z pohledu žáků nejefektivnější
- 3) jakým dějepisným tématům dávají žáci přednost

Informace ze zmíněných oblastí budou získávány pomocí dotazníkového šetření, které se následně pokusí odpovědět na předem stanovené výzkumné otázky.

Výzkumné otázky

Na kolik je dějepis oblíbeným předmětem?

Jaké výukové strategie jsou oblíbené?

Jsou žáci při hodině raději pasivnější nebo aktivnější?

Preferují žáci kolektivní nebo samostatnou práci?

Mají žáci v oblíbenosti projektovou výuku?

Shoduje se oblíbenost výukových strategií u žáků a učitelů?

Nakolik si žáci pamatují učební látku z projektové formy výuky?

Které metody jsou vzhledem k cíli hodiny podle žáků nejúčinnější?

Jak probíhají hodiny dějepisu na vybraných školách?

Jsou žáci spokojeni s hodinami dějepisu?

Jak by si žáci představovali ideální hodinu dějepisu?

Mají žáci raději dobu středověku nebo novověku?

Jaká dějepisná témata jsou pro žáky zajímavá?

Jaká témata jsou oblíbenější u děvčat?

Jaká témata jsou oblíbenější u chlapců?

Souvisí aprobovanost učitele s oblíbeností dějepisu?

2.2. Metody sběru dat

Data pro výzkum byla sbírána metodou dotazníkového šetření. Dotazník byl předložen žákům i učitelům. Dotazník předložený žákům osmých a devátých tříd obsahuje 22 otázek uzavřeného a otevřeného charakteru. Dotazník předložený učitelům obsahuje 5 otázek uzavřeného charakteru, u některých s možností výběru. Otázky se týkají subjektivních postojů učitelů na výukové metody. Data z těchto dvou typů dotazníků byla vzájemně konfrontována a porovnána mezi sebou.

2.3. Charakteristika zkoumaných subjektů

Data byla sbírána na základních školách a nižších ročnících gymnázií. Vzhledem k zaměření na středověk a novověk byl dotazník předložen v 8. a 9. třídách, aby žáci mohli adekvátně zhodnotit všechna vyučovací témata zkoumaných období. Bylo osloveno **6 libereckých škol**.

2.3.1. SOŠaG Bojiště

Střední odborná škola a gymnázium sídlí v liberecké městské části Jeřáb. Poskytuje vzdělání pro cca 850 žáků. Na škole se nacházejí jak učební, tak maturitní obory, pedagogické lyceum, čtyřleté francouzské a anglické gymnázium a šestileté gymnázium.² Někteří učitelé, zejména učitelé všeobecně vzdělávacích předmětů, učí jak na učilišti, tak na gymnáziu. Inspekční zpráva z dubna 2010 hodnotí výsledky vzdělávání žáků vzhledem k požadavkům RVP

² SOŠaG [online]. 1999 [cit. 16. 4. 2012]. Dostupné z: <http://www.sosag.cz/index.php?hm=1>

jako standardní.³ V současné době na škole dobíhá program šestiletého gymnázia a ve školním roce 2011/2012 již nebyli přijati žáci do tercie. Proto se ve výzkumu objevila data pouze z kvarty. SOŠaG Bojiště je v textu označováno jako **škola A**.

2.3.2. ZŠ Dobiášova

Základní škola Dobiášova sídlí v liberecké části Rochlice. Lze ji charakterizovat jako základní devítiletou sídlištní školu se sportovními třídami, zaměřenými na lehkou atletiku a na florbal. ZŠ Dobiášova čítá cca 650 žáků ve 27 třídách.⁴ ZŠ Dobiášova je v textu označována jako **škola B**.

2.3.3. ZŠ Aloisina Výšina

Základní škola Aloisina Výšina leží v liberecké části Starý Harcov, uprostřed sídliště Kunratická. Poskytuje základní vzdělání cca 380 žákům. Prioritou pro školu je všestranný rozvoj osobnosti každého žáka, založený na poskytnutí kvalitního všeobecného vzdělání s důrazem na současné trendy a uplatnitelnost v každodenním životě.⁵ ZŠ Aloisina Výšina je v textu označována jako **škola C**.

2.3.4. Gymnázium F. X. Šaldy

Gymnázium F. X. Šaldy je nejstarším gymnáziem v Liberci, leží v liberecké části Růžodol. Škola poskytuje studijní programy pro osmileté, šestileté dvojjazyčné a čtyřleté studium s humanitním nebo přírodovědným zaměřením. Vzdělává cca 610 žáků. Ze všech studentů majících zájem o

³ *Inspekční zpráva: Česká školní inspekce Liberecký inspektorát* [online]. 2010 [cit. 16. 4. 2012]. Dostupné z: <http://zpravy.csicr.cz/upload/2010013709.pdf>

⁴ *ZŠ Liberec, Dobiášova* [online]. 2002 [cit. 16. 4. 2012]. Dostupné z: <http://www.dobiasova.cz/>

⁵ *ZŠ, Liberec Aloisina Výšina* [online]. 2010 [cit. 16. 4. 2012]. Dostupné z: <http://www.zs-aloisinavysina.cz/>

vysokoškolské studium je téměř 90 % přijatých.⁶ GFXŠ je v textu označováno jako **škola D**.

2.3.5. ZŠ Ještědská

Základní škola Ještědská leží v liberecké městské části Dolní Hanychov. Ve svém školním vzdělávacím programu razí heslo „škola pro život, radost a sport“. Výuka probíhá na prvním stupni ve dvou až třech paralelních třídách, maximální kapacita je 15 tříd. Na druhém stupni jsou ročníky po dvou až třech paralelních třídách, maximální kapacita je 12 tříd. Celkový počet žáků je cca 600. Jedna třída v každém ročníku je se sportovním zaměřením (volejbal dívek, lyžování, krasobruslení, doplňkové sporty, hlavně florbal).⁷ Základní škola Ještědská je v textu označována jako **škola E**.

2.3.6. ZŠ Barvířská

Základní škola Barvířská leží v liberecké části Jeřáb III. Na škole jsou sportovní třídy se zaměřením na fotbal. Škola poskytuje vzdělání pro cca 250 žáků. Výuka probíhá bez paralelních tříd. Škola po sportovní stránce spolupracuje zejména s FC Slovan Liberec.⁸ ZŠ Barvířská bude v textu označována jako **škola F**.

⁶ *Gymnázium F. X. Šaldy* [online]. 1996 [cit. 16. 4. 2012]. Dostupné z: <http://www.gfxs.cz/onas/>

⁷ *ZŠ Ještědská* [online]. 2003 [cit. 16. 4. 2012]. Dostupné z: <http://www.zs-jestedska.cz/dokumenty/Svp-konecna-verze-11.12.2011.pdf>

⁸ *ZŠ Liberec Barvířská* [online]. 2010 [cit. 16. 4. 2012]. Dostupné z: <http://www.zs-barvirska.cz/>

3. Výukové strategie

Výuková strategie je komplexní, dlouhodobé a záměrné působení učitele na žáka.⁹ Je to řízení určité činnosti k dosažení základních cílů pomocí postupů uplatňovaných ve výuce i mimo výuku, jimiž škola cíleně utváří a rozvíjí klíčové kompetence žáků. Vzdělávací strategie zahrnují i výchovný obsah, který je přirozenou součástí vzdělávacího procesu.¹⁰ „Představují společně uplatňované postupy, metody a formy práce, příležitosti, aktivity, které vedou k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáků. V charakteristice ŠVP jsou vymezovány na úrovni školy s tím, že budou v rámci vzdělávacího procesu (tj. při výuce, ale i mimo ni) uplatňovány všemi pedagogy. Vzdělávací strategie jsou formulovány ke každé klíčové kompetenci, případně společně pro více klíčových kompetencí, čímž dává škola prokazatelně najevo, jak zajišťuje utváření a rozvíjení klíčových kompetencí u všech žáků a všemi pedagogy. Vzdělávací strategie vymezené na úrovni školy se stanou východiskem pro výchovné a vzdělávací strategie, které jsou vymezovány na úrovni vyučovacích předmětů.“¹¹

⁹ KAŠPAROVÁ, Jana, Karel STARÝ a Gabriela ŠUMAVSKÁ. *Výukové strategie v praxi pilotních odborných škol*. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, 2011. ISBN 978-80-87063-42-2. 62 s.

¹⁰ ŠTAJGLOVÁ, Helena. Vzdělávací strategie ve školní praxi. *Metodický portál: Články* [online]. 29. 09. 2008, [cit. 2012-04-16]. Dostupný z WWW: <<http://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/2651/VZDELAVACI-STRATEGIE-VE-SKOLNI-PRAXI.html>>. ISSN 1802-4785.

¹¹ *Manuál pro tvorbu školních vzdělávacích programů v základním vzdělávání* [online]. V Praze: VÚP v Praze, 2005 [cit. 16. 4. 2012]. ISBN 80-87000-03-X. Dostupné z: http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2010/02/Manual_SVP-ZV.pdf

3.1. Kritéria pro výběr výukové strategie

Přístup vyučujícího k výuce dějepisu a jeho volba výukové strategie, mohou zásadně ovlivnit žákův zájem o předmět a historii vůbec. Ve výuce je možné pracovat mnoha různými formami a metodami, ovšem pro zvýšení efektivity je důležité, aby byly vybrány ty nejvhodnější. Proto je potřeba respektovat některá kritéria. Učitel by měl při volbě výukové strategie vycházet z obsahu a cíle hodiny. Důležité je, aby zohlednil vzdělávací potřeby žáků a jejich psychickou a fyzickou připravenost k náročnějším úkolům. Měl by respektovat zvláštnosti a klima třídy. Učitel by volbu výukové strategie měl přizpůsobit své metodické připravenosti, odbornosti a zkušenosti.¹²

3.2. Vyučovací formy

„Vyučovací forma je organizační uspořádání, ze kterého se prostřednictvím adekvátních vyučovacích metod a vyučovacích prostředků realizují cíle výuky.“¹³ Je dána charakterem spolupráce mezi učitelem a žákem. Vyučovací forma je vymezena tak zvaným třídně hodinovým systémem. Základní prostorovou jednotkou je školní třída a hodinovou jednotkou je vyučovací hodina.¹⁴ V této práci bude zjišťováno, jaké vyučovací formy žákům vyhovují.

3.2.1. Individuální forma výuky

Individuální forma výuky je z historického hlediska nejstarší formou, kdy se jedinci učili převážně sami s učitelem, například ve šlechtických rodinách. Tato forma dává prostor pro individuální vzdělávací potřeby a tempo

¹² MAŇÁK, Josef, ŠVEC, Vlastimil. *Výukové metody*. Brno: Paido, 2003. ISBN 80-731-5039-5. s. 50-51.

¹³ JULÍNEK, Stanislav. *Základy oborové didaktiky dějepisu*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2004. ISBN 80-210-3495-5. s. 150.

¹⁴ LABISCHOVÁ, D., GRACOVÁ, B. *Příručka ke studiu didaktiky dějepisu*. Ostravská univerzita v Ostravě 2008. ISBN 978-80-7368-584-3. s. 57.

jednotlivého žáka. Učivo je stanoveno pro každého žáka zvlášť a je naplánováno tak, aby v něm co nejefektivněji rozvíjelo klíčové kompetence. Tím je učení velmi intenzivní. V současné době je individuální forma výuky uplatňována nejčastěji v uměleckém studiu, sportovním studiu, nebo také při individuálním studijním plánu.¹⁵

Individuální výuka nepodporuje rozvoj schopnosti spolupráce a tolerance vůči postojům vrstevníků.

3.2.2. Hromadná forma výuky

Hromadná forma výuky je v současné době stále jedna z nejpoužívanějších forem. Lze ji přirovnat k frontální metodě vyučování, protože učitel řídí činnost všech žáků najednou a ve stejném tempu. Umožňuje vyučování i velkého počtu žáků. Je poměrně náročná na učitelovu činnost v hodině.¹⁶

Hromadná výuka neumožňuje učiteli se plně věnovat jednotlivým žákům a jejich individuálním potřebám

3.2.3. Skupinová forma výuky

Základním znakem této formy výuky je spolupráce mezi spolužáky při řešení náročnějších úkolů. Žáci se v heterogenních skupinách snaží vyřešit zadaný úkol vzájemnou pomocí.

Skupinová výuka by měla být učitelem zadávána s přesně promyšleným průběhem a cílem. Stává se, že žáci, kteří mají pracovat skupinově, si mezi sebou rozdělí úkoly a dále pracují samostatně každý na své části. Nedochází tedy ke kooperaci a vzájemné pomoci a smysl skupinové práce není naplněn. Učitel může také nevhodně vytvořit skupiny žáků, například tím, že seskupí slabší žáky k sobě. Ti pak nejsou schopni konkurovat ostatním skupinám, ničemu se vzájemně nenaučí a může to velmi ovlivnit jejich motivaci pro další

¹⁵ LABISCHOVÁ, D., GRACOVÁ, B., pozn. 14, s. 58.

¹⁶ LABISCHOVÁ, D., GRACOVÁ, B., pozn. 14, s. 59.

činnosti. Učitel by měl znát schopnosti všech žáků, aby byl schopen vytvořit vyrovnané skupiny.

3.2.4. Projektová forma výuky

Projektová výuka je formou, která se snaží o komplexní rozvoj klíčových kompetencí žáka. Propojuje poznatky z různých oblastí vzdělávání a zaměřuje se na témata z běžného života. Pomáhá pochopit věci v souvislostech. Umožňuje individualizaci žáka, motivuje ho a aktivizuje. Kromě vědomostí jsou rozvíjeny i dovednosti. Učební a pracovní procesy probíhají ve škole i mimo ni. Do této formy výuky mohou být kromě žáků zainteresováni učitelé, rodiče, experti z různých oborů i spolužáci napříč ročníky.¹⁷ Důležitou fází projektu, je fáze přípravná. Je potřeba přesné stanovení cíle, který má zajistit vhodnost, užitečnost a realizovatelnost projektu. Podstatné je, aby žáci v projektu našli smysl a tím byli motivováni pro činnost. Vytvoření plánu řešení projektu představuje rozhodující krok, předurčující výsledek projektu. Je potřeba rozdělit úlohy odpovídající zájmům a schopnostem žáků, vytvořit seznam materiálů, kalkulace, harmonogram plnění projektu. Při samotné realizaci projektu je důležité opírat se o vytvořený plán. Učitel se při této formě výuky stává průvodcem, rádcem a koriguje činnost. Zásadní fází projektu je vyhodnocení. Žáci neboli řešitelé projektu, kriticky hodnotí průběh činnosti a výsledek práce prezentují školní nebo širší veřejnosti. Podle zvolených cílů a vybraných témat lze projekty rozdělovat dle časového rozsahu na krátkodobé, střednědobé, dlouhodobé a mimořádně dlouhodobé. Krátkodobé projekty se realizují v rámci několika hodin, střednědobé zasahují do jednoho až dvou vyučovacích dnů. Dlouhodobé, tak zvané projektové dny, se realizují většinou jedenkrát ročně a jsou stejně jako mimořádně dlouhodobé náročné na přípravu.

¹⁷ Projektová výuka. In: *Metodický portál RVP* [online]. 18. dubna 2011 [cit. 14. 2. 2012]. Dostupné z: http://wiki.rvp.cz/Knihovna/1.Pedagogick%C3%BD_lexikon/P/Projektov%C3%A1_v%C3%BDuka.

Mimořádně dlouhodobé na rozdíl od dlouhodobých probíhají většinou paralelně s běžnou výukou.

Projektová výuka je velmi variabilní na volbu organizační formy výuky. Dle potřeb žáků lze zvolit práci ve skupinách, individuální zadání nebo kombinaci obou forem. Důležité je, aby se v projektu realizovali dle svých možností všichni žáci.¹⁸

Projektová výuka bývá učiteli často chybně chápána, mnozí ji zaměňují se skupinovou či samostatnou prací. Příprava a realizace je poměrně časově náročná.

3.3. Výukové metody

Slovo metoda lze z řeckého pojmu „met-hodos“ překládat jako „cesta za něčím“, dále je možno tento pojem chápat jako cílené jednání, dosahování vytyčeného cíle nebo postupování podle určitých pravidel.¹⁹ Maňák popisuje vyučovací metodu jako „uspořádaný systém vyučovací činnosti učitele a učebních aktivit žáků směřujících k dosažení daných výchovně vzdělávacích cílů“.²⁰ V této práci bude zkoumáno, v jaké míře mají žáci níže uvedené výukové metody v oblibě, a jak jim pomáhají naplnit cíl hodiny.

3.3.1. Frontální výuka

Frontální výuka má v současném školství stále velké zastoupení. Spočívá v hromadné výuce žáků s dominantním postavením učitele a pasivní účastí žáků. Výuka se orientuje převážně na kognitivní procesy, jejichž hlavním cílem je, aby si žáci v hodině osvojili co nejvíce poznatků. Hlavní náplní hodiny je vysvětlování učitele doplněné o zápis na tabuli a demonstraci obrazových

¹⁸ MAŇÁK, Josef, ŠVEC, Vlastimil, pozn. 12, s. 168-171.

¹⁹ JULÍNEK, Stanislav, pozn. 13, s. 161.

²⁰ LABISCHOVÁ, D., GRACOVÁ, B., pozn. 14, s. 65.

či předmětných ukázek souvisejících s výkladem. Rozhovor mezi učitelem a žáky je vzhledem k počtu žáků většinou jednosměrný a řízený.²¹

Frontální výuka, podobně jako hromadná výuka, nezohledňuje individuální potřeby žáka. Svou podstatou vede k pasivitě žáků, nepodporuje rozvoj samostatného myšlení. Frontální výukou lze žákovi ve vymezeném čase co nejefektivněji zprostředkovat učební látku. Často je však opomíjeno, že žák nemusí učivo adekvátně pochopit a učení u něho tedy neprobíhá. Není provázáno aktivní účastí žáka.²²

3.3.2. Dramatizace

Dramatizace je převedení učební látky do podoby hrané scény.²³ Díky této metodě mohou žáci v hodině dějepisu lépe pochopit určité historické události. Dramatizace může žáky podnítit k hlubšímu a kritickému myšlení. Mimo jiné může rozvíjet představivost, schopnost vcítit se do historických postav a pochopit jejich jednání, než jen přijmout fakt událostí. Dramatizace rozvíjí také schopnost spolupráce, tolerance, nácvik improvizace a veřejné prezentace.

Dramatizace je poměrně časově náročná vyučovací metoda a je problematické ji aplikovat v nestmeleném kolektivu, nebo u těch žáků, které k ní nemají vztah.

3.3.3. Projekce

Učitel hodinu vede pomocí počítačové prezentace, v níž oživuje výklad o obrazový materiál, video či audio ukázky nebo historické dokumenty. Na základě těchto audiovizuálních příkladů si žák lépe osvojí probírané téma, protože při učení zapojí více smyslů. Učitel může prezentaci využít

²¹ MAŇÁK, Josef, ŠVEC, Vlastimil, pozn. 12, s. 133 - 136.

²² MAŇÁK, Josef, ŠVEC, Vlastimil, pozn. 12, s. 136.

²³ GOŠOVÁ, Věra. Dramatizace. In: *Metodický portál RVP* [online]. 2011 [cit. 16. 4. 2012]. Dostupné z: http://wiki.rvp.cz/Knihovna/1.Pedagogicky_lexikon/D/DRAMATIZACE

při zadávání samostatných či skupinových prací. Ukázkami vytváří podněty pro zamyšlení a diskuzi.

Projekce neboli promítání prezentací, může stejně jako u práce s učebnicí způsobit sklouznutí ke stereotypu. Tento způsob vedení hodiny učiteli usnadňuje práci, protože prezentace nahradí výklad a obsah se pouze „přečte“. Díky stále stejnému scénáři hodin může dojít ke ztrátě zájmu ze strany žáků a k jejich „nudění se“ při hodině dějepisu, protože hodina je předvídatelná.

3.3.4. Práce s učebnicí a textem

Učebnice dějepisu je základní edukační materiál obsahující historicko-didaktický text prezentující oblasti plánovaného vzdělávání.²⁴ Její funkce jsou jiné pro učitele a jiné pro žáka. Žák se pomocí učebnice seznamuje s historií, osvojuje si základní znalosti a dovednosti. Historická témata jsou mu transformována do příslušné úrovně po jednotlivých ročnících. Učitel využívá učebnici k plánování obsahu učiva a řízení hodiny.²⁵ Učebnice dějepisu obsahují obrazový materiál, úryvky dobových textů, v otázkách podněcují k zamyšlení a samostatné práci, shrnují důležité informace a pomáhají žákům při domácí přípravě. Učebnici lze využít při práci s textem, při níž žáci plní zadaný úkol, snaží se porozumět obsahu textu nebo zachytit podstatu textu.

Práce s textem patří mezi klasické slovní výukové metody a je jedna z nejstarších využívaných metod. Charakteristickou je pro ni využití učebnice, encyklopedie, pracovního listu, dobového či odborného textu. V současné době lze při této metodě využít i internetové zdroje. Práce s textem je založena především na zpracovávání informací. Jejich využití je podstatné pro získání nebo upevnění poznatků. Při práci s textem jde především o to, aby žák

²⁴ LABISCHOVÁ, D., GRACOVÁ, B., pozn. 14, s. 44-45.

²⁵ PROKEŠ, Josef. *Komparace učebnic výpočetní techniky pro základní školu*. České Budějovice, 2005. Dostupné z: <http://www.scribd.com/doc/55915522/Komparace-u%C4%8Debnic-informatiky-pro-Z%C5%A0-Proke%C5%A1>. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích Pedagogická fakulta Katedra informatiky. Vedoucí práce PaedDr. Jiří Vaníček, Ph.D.

porozuměl obsahu a dovedl v něm nalézt podstatné informace. Žáci tak uplatňují poznávací operace jako vnímání, zapamatování, představivost, fantazii, myšlení, emoce.²⁶ Kromě čtení a vypisování informací, lze s textem pracovat i jinými způsoby. Žáci mohou doplňovat chybějící slova, odpovídat na zadané otázky, pro své spolužáky otázky vytvářet, hádat původ textu, seřazovat rozházené věty, či z indicií text vytvářet. Práci s textem lze využít v individuální, hromadné i skupinové formě výuky.

Práce s učebnicí a textem používá mnoho učitelů jako stěžejní činnost v hodině, kterou se snaží suplovat svou aktivitu. Následně může dojít ke sklouznutí do jakéhosi stereotypu a fádnosti hodiny, která žáky již nijak nemotivuje, nudí a nepodněcuje k činnosti. Práce s texty může být obtížná zejména pro žáky, kteří trpí sémantickou dyslexií. Tito žáci budou mít jistě potíže s pochopením textu při zadání úkolu. Učitel by měl adekvátně zhodnotit obtížnost textu a smysl práce s ním. Samozřejmě by měl zohlednit i ostatní žáky.²⁷

3.3.5. Rozhovor

Rozhovor, jakožto prostředek komunikace, umožňuje dvěma a více osobám, na základě otázek a odpovědí, předávat si informace. Existuje několik typů rozhovorů jako heuristický, sokratovský, dialog, ale ve výuce se nejvíce využívá řízený rozhovor, jehož směr určuje učitel na základě předem stanovených cílů. Pro žáky může být rozhovor určitou motivací, jelikož je přímo oslovuje a aktivizuje. Důležitou funkcí této metody je, že žáci mohou vyjádřit své názory a postoje k danému tématu a učí se tolerovat postoje svých spolužáků. Pomocí rozhovoru se žáci procvičují ve správné formulaci, prezentaci a argumentaci. Tím, že jsou všichni během rozhovoru na stejné úrovni, dochází k překonávání formálnosti a hodina může jak pro žáky,

²⁶ MAŇÁK, Josef, ŠVEC, Vlastimil, pozn. 12, s. 64- 65.

²⁷ ZELINKOVÁ, Olga. *Poruchy učení: dyslexie, dysgrafie, dysortografie, dyskalkulie, dyspraxie, ADHD*, Praha: Portál, 2003. ISBN 80-717-8800-7. s. 17, 21.

tak pro učitele působit uvolněněji. Rozhovor pro učitele slouží také jako zpětná vazba jejich znalostí a vzdělanostní úrovně.

Rozhovor neaktivizuje všechny žáky najednou, a pokud jsou žáci různé vzdělanostní úrovně, dochází k vyloučení těch méně schopnějších, protože nemusí přesně chápat „o čem je řeč“. Stejně tak žáci méně výřeční a schopní argumentovat mohou být z rozhovoru vyloučeni. Důležité je také stanovit si směr a cíl rozhovoru, aby měl patřičný výukový efekt.

3.3.6. Práce ve skupinách a ve dvojicích

Hlavním smyslem skupinové práce a práce ve dvojici je spolupráce žáků při řešení náročnějšího úkolu a vzájemná pomoc. Jednotlivci jsou závislí na práci svých spolužáků ve skupině, proto je pro ně podstatné, aby celou skupinu podněcovali k lepším výsledkům. To znamená, že je velmi důležitá komunikace členů skupiny a vzájemné porozumění. Žáci se učí vyjádřit svůj názor a také akceptují postoje ostatních, měli by být schopní argumentace. Tato metoda bude v práci porovnávána z hlediska oblíbenosti a efektivnosti.

3.3.7. Didaktické a motivační hry

Didaktické a motivační hry mají v žákovi vzbudit zájem o probíranou látku, jsou doplňkem a oživením k ostatním formám a metodám. Mohou sloužit také jako zpětná vazba probíraného učiva, například křížovky, doplňovačky, tematické otázky. Jejich funkce je zejména aktivizační. Dotazníkové šetření, které je součástí této práce bude zjišťovat, zda dávají žáci přednost aktivnější hodině se střídáním činností a her, nebo zda jsou raději pro pasivnější formu.

Didaktické a motivační hry mohou zabrat více času z vyučování nebo se jejich obsah může odklonit od cíle hodiny.

4. Vybraná témata středověku a novověku

Dalším cílem práce je zjistit, jaké oblasti témat z historie jsou pro žáky zajímavé. Zda dávají přednost vojenství, politickým, či hospodářským událostem, nebo je zajímaví osobnosti, život či umění. Pro výzkum byl vybrán vzorek 24 témat z období středověku a novověk.

A) Vojenská technika	L) Přemyslovci
B) Osobnosti	M) Husitství
C) Politika	N) Stoletá válka
D) Lucemburkové	O) Objevení Ameriky
E) Život na vesnici	P) Život ženy v historii
F) Život ve městě	Q) Rudolf II.
G) Církev	R) Třicetiletá válka
H) Architektura	S) Baroko
CH) Umění	T) Renesance
I) Sámova říše	U) Marie Terezie
J) Velká Morava	V) Královna Alžběta
K) Křížové výpravy	W) Dějiny USA

Je předpokladem, že u děvčat a chlapců se budou oblíbená témata lišit. Vzhledem k techničtějšimu zaměření chlapců je možné, že budou mít v oblíbě spíše vojenskou techniku, války a dějiny USA. Děvčata se svým empatičtějším a sociálním cítěním budou upřednostňovat životopisné pojetí historických postav, umění a obraz života v historii. Žákům je v dotazníku dán prostor, aby v případě nezájmu o středověk a novověk mohli uvést i jiná období a dějepisná témata, která jsou jim bližší.

Praktická část

5. Výsledky zkoumaných škol

ŠKOLA A

Škola A poskytla pro výzkum 15 respondentů z 9. třídy. Jejich vyučující dějepisu má desetiletou praxi ve školství a její vystudovaná aprobace je výtvarná výchova a občanská nauka. Dějepis na zdejší škole učí dva roky.²⁸ Na otázku, zda ji baví výuka dějepisu, odpověděla, že záleží na charakteru třídy. Ve výuce dějepisu používá *skupinovou práci, pracovní listy, obrazový materiál, práci s učebnicí a motivační hry*. Za nejefektivnější považuje práci *s pracovními listy, obrazovým materiálem a práci s učebnicí*. Její nejoblíbenější aktivity jsou však *motivační hry a pracovní listy*. Paní učitelka školy A předpokládá, že nejoblíbenější metody u žáků jsou ty, které používá, kromě práce s učebnicí a obrazovým materiálem.

Polovina žáků školy A popsala hodinu dějepisu jako „nudnou“. Učitelka podle žáků používá zejména frontální výuku, kdy po většinu hodinu vykládá látku, někdy s použitím prezentace a následným zápisem do sešitu. Hodina je občas oživena pracovními listy, vypisováním z učebnice a žakovskými prezentacemi na zadané téma. Polovina žáků své hodiny dějepisu popsalo jako „zdlouhavé, nudné nebo odpočinkové, při kterých usínají, mohou si dělat, co chtějí, baví se a monotónní výklad neposlouchají.“ Dosavadní způsob výuky by zanechalo 27 % žáků a to především pro její pasivní průběh. Zbylých 73 % žáků by raději aktivní výuku doplněnou o filmové dokumenty, podle kterých by se látka dala lépe zapamatovat, knihy, motivační hry jako křížovky a hádanky, soutěž, práce ve skupinách a zajímavější výklad. Nejvíce žákům chybí debata nad tématem. Mnoho se jich vyjádřilo, „že by si rádi o probírané látce povídali i oni, ne jenom paní učitelka.“

²⁸ Tabulka 9 v příloze č. 1

ŠKOLA A	9. A	
celkové počty žáků	15	%
Zajímá Tě dějepis?		
a) ano velmi, doma si doplňuji znalosti navíc	1	7%
b) ano, dějepis ve škole mě baví	3	20%
c) nevádí mi	7	46%
d) nebaví mě	4	27%

Dějepis na škole A je oblíbenější u chlapců. Tři z nich odpověděli, že je dějepis ve škole baví, jednoho z nich natolik, že si sám doplňuje znalosti. Děvčata zkoumaný předmět v oblíbenosti příliš nemají. Žádná z nich neuvedla, že je dějepis baví. Šest děvčat označilo odpověď „nevádí mi“ a čtyři „nebaví mě“. Dějepis nevádí 46% žáků školy A.²⁹

Když dostaneš v hodině dějepisu úkol, pracuješ raději:		
a) ve skupině	5	33%
b) ve dvojici	5	33%
c) sám/a	0	0%
d) je mi to jedno	5	33%

Žáci pracují na zadaných úkolech raději kolektivně.

Baví Tě, když učitel vypráví o životě historických postav (zajímavosti, soukromý život, "drby", "perličky")?		
a) ano, zajímá	4	27%
b) je to lepší než politické události	10	66%
c) nevádí mi to	0	0%
d) nebaví mě to	1	7%

Žáci dávají přednost jiným dějepisným faktům než politickým.

²⁹ Tabulky 10 a 11 v příloze č. 3

Hraješ rád/a v hodině dějepisu scénky?		
a) ano velmi rád/a	1	7%
b) docela ano	0	0%
c) nevadí mi	1	7%
d) nerad/a	0	0%
e) scénky nehrajeme	13	86%

V této otázce dochází k rozkolu v odpovědích. Většina žáků školy A odpověděla, že scénky v hodinách dějepisu nehrají, zbylých 14 % tvrdí něco jiného. Vyučující scénky neboli dramatizaci jako používané aktivity v hodině dějepisu neoznačila. Těchto 14 % žáků školy A pravděpodobně odpověď vztáhlo i k jiným předmětům, kde scénky hrají, nebo chtělo vyjádřit všeobecně svůj postoj k této aktivitě.

Baví Tě ve výuce dějepisu pracovat s pracovními listy, křížovkami, doplňovačkami, hádankami?		
a) ano, velmi mě to baví	3	20%
b) docela mě to baví	5	33%
c) nevadí mi to	6	40%
d) nebaví mě to	1	7%
e) jiné	0	0%

Když učitel při vyučování zadá úkol, baví Tě samostatná práce?		
a) ano, velmi mě to baví	1	7%
b) docela mě to baví	7	46%
c) nevadí mi to	3	20%
d) nebaví mě to	4	27%

Téměř polovina, přesněji 46 % žáků školy A tvrdí, že je docela baví samostatná práce, i když v otázce, jakou formou raději plní zadané úkoly, zdali ve skupině, ve dvojici, sami, nebo jim je to jedno, si nikdo z žáků nevybral odpověď „sám/a“. 1/3 žáků preferuje práci ve skupině, 1/3 žáků preferuje práci ve dvojici a 1/3 žáků je jedno, jak pracují na zadaných úkolech.

Když učitel zadá v hodině dějepisu skupinovou práci, baví Tě to?		
a) ano, velmi mě to baví	7	46%
b) docela mě to baví	3	20%
c) nevádí mi to	4	27%
d) nebaví mě to	1	7%
e) nepracujeme ve skupinách	0	0%

Výsledky v této otázce opět potvrzují, že žáci preferují činnosti, ve kterých se mohou poradit se spolužáky.

Baví Tě, když se třídou vypracováváte projekty na historická témata?		
a) ano, velmi mě to baví	4	27%
b) docela mě to baví	4	27%
c) nevádí mi to	4	27%
d) nebaví mě to	1	6%
e) neděláme takové projekty	2	13%

V této otázce také dochází k rozporu v odpovědích, jak mezi žáky, tak s vyučující, která projekt jako vyučovací aktivitu neuvedla. Žáci zřejmě opět vyjádřili svůj všeobecný postoj k této aktivitě, „kdyby pracovali na projektech na historická témata“.

Baví Tě, když si v hodině můžete povídat o zajímavém tématu z historie?		
a) ano, lépe látce porozumím	4	27%
b) ano, je to záživnější než výklad	4	27%
c) raději jen poslouchám	2	13%
d) je mi to jedno	5	33%
e) bavilo by mě to, ale nepovídáme si	0	0%

Jsi rád/a, když je hodina aktivní (střídají se činnosti, pracujete na úkolech, odpovídáte na otázky)?		
a) ano, hodně si z ní pamatuji	5	33%
b) ano, rychleji mi to uteče	4	27%
c) raději jen poslouchám	3	20%
d) je mi to jedno	2	13%
e) bavilo by mě to, ale neděláme to	1	7%

Žáci školy A jsou rozdělení na dvě skupiny, jedné vyhovuje pasivní způsob, kdy mohou jen poslouchat, někteří přiznávají, že se nic nenaučí. Druhá skupina by ráda aktivnější hodinu, kdy by se střídaly činnosti, a mohli by diskutovat o probírané látce. V otázkách týkajících se na aktivní či pasivní způsob výuky je méně těch, kteří raději poslouchají. Větší skupina žáků, tedy 33 % a 27 % preferuje střídání činností, práci na úkolech, debatu nad tématem. Tato procenta se téměř shodují s popisem žáků v otázkách dotazníku 19 až 21, že by místo svých „pasivních hodin“ raději měli aktivnější a zajímavější hodiny dějepisu.

Když učitel v hodině dějepisu vykládá látku, pamatuji si:		
a) vše	2	13%
b) většinu	4	27%
c) asi polovinu	2	13%
d) málo	6	40%
e) nic	1	7%

Vyučující ve svých odpovědích neoznačila frontální formu výuky jako používanou v hodinách dějepisu. Frontální výuka, je způsob vyučování, při němž učitel hromadně pracuje se všemi žáky stejnou formou a obsahem. Spadá pod ní kromě jiných aktivit také výklad. V období, kdy jsem vykonávala na této škole souvislou praxi, paní učitelka frontální výuku a výklad používala.

Když ve výuce pracujete s učebnicí, pamatuješ si z látky:		
a) vše	2	13%
b) většinu	4	27%
c) asi polovinu	1	7%
d) málo	6	40%
e) nic	2	13%

Když učitel promítá obrázky, pamatuji si z látky:		
a) vše	3	20%
b) většinu	4	27%
c) asi polovinu	7	46%
d) málo	1	7%
e) učitel nepromítá	0	0%

Při samostatné nebo skupinové práci si z látky pamatuji:		
a) vše	0	0%
b) většinu	6	40%
c) asi polovinu	5	33%
d) málo	3	20%
e) nic	1	7%

Většina žáků školy A, a to 40 % se shodla na tom, že z výkladu si pamatují jen málo, taktéž i při práci s učebnicí. Jako nejeфекtivnější z pohledu žáků se jeví projekce obrazového materiálu a následně aktivity, kdy žáci musí sami zpracovat zadaný úkol, tedy při skupinové nebo samostatné práci.

Při projektové výuce si z látky pamatuji:		
a) vše	1	6%
b) většinu	6	40%
c) asi polovinu	3	20%
d) málo	4	27%
e) nic	1	7%

Tato otázka je žáky opět zřejmě posuzována všeobecně pro všechny předměty, jelikož již v předešlé otázce týkající se projektů na historická témata, žáci i vyučující odpověděli, že takovéto projekty nedělají.

Když učitel promítá video, pamatuji si z látky:		
a) vše	0	0%
b) většinu	5	33%
c) asi polovinu	3	20%
d) málo	2	13%
e) učitel nepromítá	5	34%

Vyučující dějepisu na škole A videa nepromítá, tudíž žáci odpověď vztáhli nejspíš k ostatním předmětům.

Jaké historické období v dějepise máš rád/a?		
a) středověk	6	40%
b) novověk	2	13%
c) oboje	1	7%
d) žádné období mě nebaví	3	20%
e) jiné	3	20%

Za oblíbenější, ze zkoumaných období 40 % žáků školy A označilo středověk. Novověk upřednostňuje 13% žáků a 20 % žáků má v oblíbě jiná období. Například pravěk, starověk a 2. světovou válku. Nejvíce děvčat jako oblíbené období označilo středověk. U chlapců nelze říci, jaké období preferují, jelikož jejich odpovědi byly rovnoměrně rozložené.³⁰

Zajímají Tě témata o tom, jak lidé žili ve středověku?		
a) ano, zajímají	7	46%
b) nevadí mi to	3	20%
c) nebaví mě to	0	0%
d) mám raději jiná témata	0	0%
e) nevím	5	34%

³⁰ Tabulky 12 a 13 v příloze č. 4

Ve výuce dějepisu mě nejvíce zajímá (více odpovědí)		
a) Vojenská technika	4	27%
b) Osobnosti	7	46%
c) Politika	0	0%
d) Lucemburkové	3	20%
e) Život na vesnici	3	20%
f) Život ve městě	3	20%
g) Církev	2	13%
h) Architektura	4	27%
ch) Umění	7	46%
i) Sámova říše	3	20%
j) Velká Morava	3	20%
k) Křížové výpravy	4	27%
l) Přemyslovci	3	20%
m) Husitství	3	20%
n) Stoletá válka	1	7%
o) Objevení Ameriky	5	33%
p) Život ženy v historii	4	27%
q) Rudolf II.	2	13%
r) Třicetiletá válka	2	13%
s) Baroko	0	0%
t) Renesance	1	7%
u) Marie Terezie	3	20%
v) Královna Alžběta	3	20%
w) Dějiny USA	6	40%

Tabulka 1: Výsledky školy A

Žáky školy A nejvíce zajímají témata týkající se historických *Osobností* a *Umění*, další v pořadí jsou *Dějiny USA* a *Objevení Ameriky*. Jako nezajímavé pro žáky školy A se ukázalo být *Baroko*, *Politické události*, *Stoletá válka* a *Renesance*. Skoro polovina, přesněji 46 % žáků označilo, že je zajímavá, jak *Lidé žili ve středověku*.

Shrnutí

Žákům školy A dějepis nevadí. Preferují aktivní způsob výuky. Dávají přednost skupinové práci před samostatnou. 40 % žáků se shodlo na tom, že si z výkladu a práce s učebnicí pamatují málo, přičemž výklad tvoří největší část hodiny. Jako nejefektivnější z pohledu žáků se jeví projekce obrazového materiálu a také aktivity, kdy žáci musí zpracovat zadaný úkol, tedy při skupinové nebo samostatné práci. Oblíbenějším obdobím je středověk a témata se sociální tematikou.

ŠKOLA B

Na škole B odpovídalo na otázky celkem 103 žáků z šesti tříd. O výuku dějepisu se v osmých a devátých třídách dělí dvě paní učitelky. Obě mají 33letou praxi ve školství a aprobaci pro český jazyk a dějepis. Obě se v dotazníku shodly na tom, že je výuka dějepisu velmi baví.³¹ ***Paní učitelka1*** na otázku, jaké používá výukové aktivity v hodině dějepisu, vyjmenovala *frontální výuku, skupinovou a samostatnou práci, pracovní listy, obrazový materiál, brainstorming, práci s učebnicí, motivační hry a práci s internetem*. Jako nejraději používané uvedla *práci s internetem, motivační hry, pracovní listy, frontální výuku, skupinovou a samostatnou práci*. Za nejefektivnější považuje *frontální výuku, motivační hry, samostatnou práci a pracovní listy*. Za nejoblíbenější výukové aktivity u žáků, považuje *skupinovou práci, pracovní listy, motivační hry a práci s internetem*. Žáci v otázce, jak vypadá jejich hodina dějepisu, popsali téměř totéž, co uvedla paní učitelka v používaných výukových aktivitách. Na začátku hodiny opakují předešlou látku, následuje výklad a zápis, který si žáci opisují z tabule, nebo jej dostanou již předtištěný. Občas jsou žáci zkoušeni u tabule, nebo formou testů a křížovek. Hodiny jsou oživené skupinovou či samostatnou prací nebo

³¹ Tabulka 9 v příloze č. 1

pracovními listy. Podle vyjádření žáků lze říci, že jsou s výukou spokojeni, někteří by nic neměnili, někteří by přidali více pracovních listů, her a povídání. Mnohým chybí promítání video ukázek s historickou tematikou. Někteří žáci by zrušili zkoušení u tabule, nemají ho rádi, pouze jeden žák uvedl, že se mu líbí.

Paní učitelka 2 jako výukové aktivity volí *frontální výuku, skupinovou a samostatnou práci, obrazový materiál, práci s dobovým textem, brainstorming, práci s učebnicí, exkurze a motivační hry*. Nejraději používá *frontální výuku a skupinovou práci*. Za nejefektivnější označila *frontální výuku a samostatnou práci*. Domnívá se, že u žáků jsou nejoblíbenější *skupinové práce, brainstorming, motivační hry a práce s internetem*.

Žáci své hodiny dějepisu shrnuli na aktivity typu výklad, zápis, práce s pracovním sešitem a atlasem. Tento popis neodpovídá výčtu aktivit jejich paní učitelky. Avšak převážná většina žáků je dle svého popisu v dotazníku s tímto způsobem výuky spokojena. Jen několik jedinců se vyjádřilo, že by výuku doplnili o více motivačních aktivit.

ŠKOLA B	8. A		8. B.		8. C.		9. A.		9. B.		9. C.		celkem	
celkové počty žáků	15	%	17	%	16	%	15	%	23	%	17	%	103	%
Zajímá Tě dějepis?														
a) ano velmi, doma si doplňuji znalosti navíc	0	0%	1	6%	2	13%	1	7%	1	4%	3	18%	8	8%
b) ano, dějepis ve škole mě baví	3	20%	1	6%	2	12%	8	53%	9	39%	2	12%	25	24%
c) nevadí mi	8	53%	7	41%	7	44%	5	33%	11	48%	5	29%	43	42%
d) nebaví mě	4	27%	8	47%	5	31%	1	7%	2	9%	7	41%	27	26%

Na škole B je dějepis oblíbenější u chlapců, avšak není to tak výrazné jako u školy A. Dějepis ve škole baví 25 % děvčat a 24 % chlapců. Velmi oblíbený

je u 14 % chlapců a pouze u 4 % děvčat. Zato 32 % děvčat a 20 % chlapců dějepis nebaví.³² Dějepis nevádí 42% žáků školy B.

Když dostaneš v hodině dějepisu <i>úkol</i> , pracuješ <i>raději</i> :														
a) ve skupině	2	13%	1	6%	5	31%	2	13%	13	57%	6	35%	29	28%
b) ve dvojici	10	67%	10	59%	7	44%	6	40%	6	26%	4	24%	43	42%
c) sám/a	1	7%	4	23%	1	6%	1	7%	1	4%	5	29%	13	13%
d) je mi to jedno	2	13%	2	12%	3	19%	6	40%	3	13%	2	12%	18	17%

Žáci školy B, dávají přednost kolektivní práci na zadaných úkolech. Konkrétně 43 % preferuje práci ve dvojici.

Baví Tě, když učitel vypráví o životě historických postav (zajímavosti, soukromý život, "drby", "perličky")?														
a) ano, zajímá	0	0%	2	12%	7	44%	10	67%	12	52%	6	35%	37	36%
b) je to lepší než politické události	8	54%	9	53%	4	25%	2	13%	6	26%	3	18%	32	31%
c) nevádí mi to	5	33%	3	18%	5	31%	3	20%	4	18%	3	18%	23	22%
d) nebaví mě to	2	13%	3	17%	0	0%	0	0%	1	4%	5	29%	11	11%

Hraješ rád/a v hodině dějepisu scénky?														
a) ano velmi rád/a	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
b) docela ano	1	7%	1	6%	2	13%	1	7%	2	9%	1	6%	7	7%
c) nevadí mi	0	0%	0	0%	0	0%	1	7%	0	0%	1	6%	2	2%
d) nerad/a	0	0%	1	6%	2	12%	0	0%	1	4%	1	6%	5	5%
e) scénky nehrajeme	14	93%	15	88%	12	75%	13	86%	20	87%	14	82%	89	86%

Stejně jako u školy A i zde jsou žáci nejednotní v odpovědích. Naprostá většina odpověděla, že scénky nehrají. Ani obě vyučující je ve svých odpovědích neoznačily. Žáci zřejmě hodnotí tyto aktivity z jiného předmětu.

³² Tabulky 10 a 11 v příloze č. 3

Baví Tě ve výuce dějepisu pracovat s pracovními listy, křížovkami, doplňovačkami, hádankami?														
a) ano, velmi mě to baví	2	13%	5	29%	3	19%	4	26%	2	9%	4	24%	20	19%
b) docela mě to baví	9	60%	8	47%	8	50%	7	47%	14	61%	4	24%	50	49%
c) nevadí mi to	4	27%	3	18%	5	31%	3	20%	7	30%	5	29%	27	26%
d) nebaví mě to	0	0%	1	6%	0	0%	1	7%	0	0%	4	23%	6	6%
e) jiné	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%

Motivační hry jsou u poloviny žáků docela oblíbené, pouze 6 % žáků nebaví.

Baví Tě, když se třídou vypracováváte <i>projekty</i> na historická témata?														
a) ano, velmi mě to baví	0	0%	0	0%	4	27%	2	14%	0	0%	1	6%	7	7%
b) docela mě to baví	5	33%	3	18%	4	27%	3	21%	3	13%	1	6%	19	19%
c) nevadí mi to	9	60%	4	23%	3	20%	5	36%	6	26%	3	19%	30	30%
d) nebaví mě to	0	0%	3	18%	0	0%	1	7%	1	4%	3	19%	8	8%
e) neděláme takové projekty	1	7%	7	41%	4	26%	3	22%	13	57%	8	50%	36	36%

Když učitel zadá v hodině dějepisu skupinovou práci, baví Tě to?														
a)ano, velmi mě to baví	3	20%	2	12%	8	50%	4	27%	12	52%	1	6%	30	29%
b) docela mě to baví	8	53%	6	35%	3	19%	3	20%	5	22%	5	29%	30	29%
c) nevadí mi to	4	27%	4	23%	4	25%	4	27%	2	9%	5	29%	23	22%
d) nebaví mě to	0	0%	2	12%	0	0%	0	0%	0	0%	4	24%	6	6%
e) nepracujeme ve skupinách	0	0%	3	18%	1	6%	4	26%	4	17%	2	12%	14	14%

Když učitel při vyučování zadá úkol, baví Tě <i>samostatná práce</i> ?														
a) ano, velmi mě to baví	0	0%	3	18%	1	6%	1	7%	0	0%	0	0%	5	5%
b) docela mě to baví	4	27%	3	18%	2	13%	4	27%	6	26%	3	18%	22	21%
c) nevadí mi to	6	40%	7	41%	9	56%	8	53%	11	48%	8	47%	49	48%
d) nebaví mě to	5	33%	4	23%	4	25%	2	13%	6	26%	6	35%	27	26%

Baví Tě, když si v hodině můžete <i>povídat</i> o zajímavém tématu z historie?														
a) ano, lépe látce porozumím	2	13%	2	12%	6	38%	6	40%	8	35%	4	23%	28	27%
b) ano, je to záživnější než výklad	4	27%	5	30%	3	19%	2	13%	8	35%	6	35%	28	27%
c) raději jen poslouchám	6	40%	4	23%	5	31%	4	27%	7	30%	3	18%	29	28%
d) je mi to jedno	3	20%	4	23%	1	6%	2	13%	0	0%	4	24%	14	14%
e) bavilo by mě to, ale nepovídáme si	0	0%	2	12%	1	6%	1	7%	0	0%	0	0%	4	4%

Jsi rád/a, když je hodina aktivní (střídají se činnosti, pracujete na úkolech, odpovídáte na otázky)?														
a) ano, hodně si z ní pamatuji	1	7%	2	12%	2	12%	4	26%	5	22%	2	12%	16	15%
b) ano, rychleji mi to uteče	8	53%	6	35%	4	25%	4	27%	8	35%	6	35%	36	35%
c) raději jen poslouchám	5	33%	4	23%	7	44%	3	20%	6	26%	3	18%	28	27%
d) je mi to jedno	1	7%	5	30%	0	0%	3	20%	4	17%	5	29%	18	18%
e) bavilo by mě to, ale neděláme to	0	0%	0	0%	3	19%	1	7%	0	0%	1	6%	5	5%

Motivační a didaktické hry docela baví 49 % žáků školy B, samostatná práce nevadí 48 % žáků. Nadpoloviční většinu žáků baví, když si mohou v hodině dějepisu povídat o zajímavých historických tématech. Pro 27 % žáků je to z důvodu, že si z hodiny dějepisu hodně pamatují a 27 % proto, že to považují za záživnější než pouhý výklad. Skupinová práce je u žáků školy

B preferovanější než samostatná práce. Aktivní vyučování upřednostňuje přesně 50 % žáků školy B, 15 % z nich, protože si z hodiny hodně pamatují a 35 % proto, že jim hodna rychleji uteče. 27 % žáků raději poslouchá a nevyvíjí aktivitu.

Když učitel v hodině dějepisu vykládá látku, pamatují si:														
a) vše	0	0%	1	6%	1	6%	2	13%	0	0%	0	0%	4	4%
b) většinu	1	7%	2	12%	4	25%	3	20%	10	44%	4	24%	24	23%
c) asi polovinu	7	47%	5	29%	3	19%	4	27%	9	39%	5	29%	33	32%
d) málo	7	46%	7	41%	7	44%	6	40%	3	13%	2	12%	32	31%
e) nic	0	0%	2	12%	1	6%	0	0%	1	4%	6	35%	10	10%

Když ve výuce pracujete s učebnicí, pamatuješ si z látky:														
a) vše	0	0%	0	0%	0	0%	1	7%	0	0%	1	6%	2	2%
b) většinu	1	7%	6	35%	5	31%	3	20%	2	9%	2	12%	19	18%
c) asi polovinu	7	46%	2	12%	2	13%	6	40%	13	56%	4	24%	34	33%
d) málo	6	40%	8	47%	8	50%	4	26%	6	26%	5	29%	37	36%
e) nic	1	7%	1	6%	1	6%	1	7%	2	9%	5	29%	11	11%

Když učitel <i>promítá obrázky</i> , pamatují si z látky:														
a) vše	0	0%	2	12%	4	25%	3	20%	1	4%	1	6%	11	11%
b) většinu	3	20%	4	23%	3	19%	2	13%	4	17%	3	18%	19	18%
c) asi polovinu	1	7%	3	18%	2	13%	3	20%	2	9%	5	29%	16	15%
d) málo	0	0%	1	6%	2	12%	0	0%	2	9%	1	6%	6	7%
e) učitel nepromítá	11	73%	7	41%	5	31%	7	47%	14	61%	7	41%	51	49%

Obě dvě vyučující uvedly, že obrazový materiál při výuce používají. Žáci zřejmě odpovídali, na základě zkušeností z jiných předmětů, protože odpovědi jsou nejednotné a polovina žáků tvrdí, že vyučující obrázky nepromítají. Cílem této otázky bylo zjistit, zda vyučující používá prezentace nebo jiný způsob ukázek obrazového materiálu a nakolik si z toho žáci pamatují.

Při samostatné nebo skupinové práci si z látky pamatují:														
a) vše	0	0%	0	0%	2	12%	2	13%	0	0%	2	12%	6	6%
b) většinu	8	53%	7	41%	7	44%	6	40%	9	41%	5	29%	42	41%
c) asi polovinu	4	27%	6	35%	4	25%	4	27%	10	45%	3	18%	31	30%
d) málo	3	20%	3	18%	3	19%	2	13%	3	14%	1	6%	15	15%
e) nic	0	0%	1	6%	0	0%	1	7%	0	0%	6	35%	8	8%

Při projektové výuce si z látky pamatují:														
a) vše	0	0%	3	18%	4	25%	2	14%	3	13%	2	12%	14	14%
b) většinu	4	27%	5	29%	2	12%	3	22%	5	22%	1	6%	20	20%
c) asi polovinu	5	33%	5	29%	7	44%	5	36%	10	43%	3	19%	35	34%
d) málo	6	40%	3	18%	3	19%	1	7%	3	13%	7	44%	23	23%
e) nic	0	0%	1	6%	0	0%	3	21%	2	9%	3	19%	9	9%

Když učitel <i>promítá video</i> , <i>pamatují si z látky</i> :														
a) vše	0	0%	1	6%	1	6%	0	0%	3	13%	0	0 %	5	5%
b) většinu	2	13%	1	6%	4	25%	6	40%	2	9%	3	18%	18	17%
c) asi polovinu	3	20%	2	12%	0	0%	1	7%	3	13%	1	6 %	10	10%
d) málo	0	0%	0	0%	1	6%	0	0%	2	9%	0	0 %	3	3%
e) učitel nepromítá	10	67%	13	76%	10	63%	8	53%	13	56%	13	76%	67	65%

Nejvíce, a to 41 % žáků se shodlo, že si většinu látky zapamatují, když na úkolech pracují vlastními silami. Tedy při samostatné a skupinové práci.

Jaké historické <i>období</i> v dějepise máš rád/a?														
a) středověk	4	27%	5	29%	5	31%	3	20%	3	13%	4	24%	24	23%
b) novověk	5	33%	3	18%	4	25%	6	40%	13	56%	2	12%	33	32%
c) oboje	0	0%	0	0%	3	19%	3	20%	2	9%	3	18%	11	11%
d) žádné období	3	20%	7	41%	0	0%	1	7%	2	9%	4	23%	17	17%
e) jiné	3	20%	2	12%	4	25%	2	13%	3	13%	4	23%	18	17%

34 % chlapců školy B za své oblíbené období zvolilo Novověk a 22 % má raději úplně jiná témata jako starověk, středověk, 20. století, války a zbraně. U děvčat je obliba středověku a novověku zcela shodná. 13 % z nich by si

zvolilo jiné téma a to nejvíce pravěk a pak starověk.³³ Novověk vyšel celkově u žáků školy B jako oblíbenější období.

Zajímají Tě témata o tom, jak lidé žili ve středověku?														
a) ano, zajímají	4	27%	9	53%	9	56%	6	40%	9	39%	8	47%	45	44%
b) nevadí mi to	7	46%	3	17%	2	13%	3	20%	8	35%	4	24%	27	26%
c) nebaví mě to	4	27%	2	12%	2	12%	2	13%	2	9%	4	23%	16	15%
d) mám raději jiná témata	0	0%	1	6%	0	0%	1	7%	1	4%	0	0%	3	3%
e) nevím	0	0%	2	12%	3	19%	3	20%	3	13%	1	6%	12	12%

Ve výuce dějepisu mě nejvíce zajímá (více odpovědí)														
a) Vojenská technika	1	7%	5	29%	10	62%	7	44%	13	56%	4	24%	40	39%
b) Osobnosti	7	46%	3	18%	5	31%	5	33%	9	39%	3	18%	32	31%
c) Politika	1	7%	1	6%	1	6%	0	0%	1	4%	2	12%	6	6%
d) Lucemburkové	4	27%	0	0%	2	12%	0	0%	1	4%	2	12%	9	9%
e) Život na vesnici	6	40%	7	41%	6	37%	4	27%	10	43%	2	12%	35	34%
f) Život ve městě	5	33%	5	29%	5	31%	4	27%	10	43%	1	6%	30	29%
g) Církev	1	7%	2	12%	1	6%	2	13%	0	0%	2	12%	8	8%
h)Architektura	3	20%	2	12%	5	31%	3	20%	2	9%	1	6%	16	15%
ch) Umění	3	20%	4	23%	5	31%	4	27%	4	17%	2	12%	22	21%
i) Sámova říše	1	7%	0	0%	2	12%	1	7%	1	4%	2	12%	7	7%
j) Velká Morava	1	7%	1	6%	2	12%	0	0%	1	4%	1	6%	6	6%
k) Křížové výpravy	3	20%	3	18%	7	44%	4	27%	9	39%	5	29%	31	30%
l) Přemyslovci	6	7%	2	12%	3	19%	4	27%	3	13%	5	29%	23	22%
m) Husitství	3	20%	1	6%	7	44%	2	13%	5	22%	6	35%	24	23%
n) Stoletá válka	1	7%	2	12%	4	25%	2	13%	8	35%	4	24%	21	20%
o) Objevení Ameriky	6	40%	1	6%	6	37%	5	33%	6	26%	6	35%	30	29%
p) Život ženy v historii	6	40%	3	18%	5	31%	3	20%	3	13%	3	18%	23	22%
q) Rudolf II.	3	20%	0	0%	2	12%	1	7%	1	4%	1	6%	8	8%
r) Třicetiletá válka	2	13%	4	23%	5	31%	3	20%	8	35%	3	18%	25	24%
s) Baroko	2	13%	3	18%	2	12%	1	7%	2	9%	3	18%	13	13%
t) Renesance	1	7%	1	6%	1	6%	3	20%	3	13%	0	0%	9	9%
u) Marie Terezie	8	54%	4	23%	1	6%	2	13%	3	13%	2	12%	20	19%
v) Královna Alžběta	5	33%	2	12%	3	19%	1	7%	3	13%	2	12%	16	15%
w) Dějiny USA	5	33%	7	41%	6	37%	9	60%	8	35%	3	18%	38	37%

Tabulka 2: Výsledky školy B

³³ Tabulky 12 a 13 v příloze č. 4

Vojenská technika je pro 40 % žáků školy B z nabízených témat tím nejzajímavějším. Následují *Dějiny USA* se 37 %. Za nejméně zajímavé považují *Politiku, Velkou Moravu a také Sámovu říši*. Poměrně vysoké procentuální zastoupení mají i témata jako *Život na vesnici* a *Osobnosti*. Přestože je u žáků školy B oblíbenější novověk, 44 % z nich zajímá, jak lidé *Žili ve středověku*.

Shrnutí

Žákům školy B dějepis nevadí. Nejoblíbenější výukovou aktivitou jsou motivační a didaktické hry, téměř polovina žáků odpověděla, že je tato aktivita docela baví. Skupinová práce je preferovanější než nesamostatná práce. Žáci si z látky zapamatují nejvíce při samostatné nebo skupinové práci. Novověk je oblíbenějším historickým obdobím.

ŠKOLA C

Na škole C bylo dotazováno 54 žáků ze dvou osmých tříd a jedné deváté. Osmé třídy učí paní **učitelka1** s 21letou praxí a aprobačí český jazyk a dějepis.³⁴ Na otázku, zda ji baví výuka dějepisu, odpověděla, že záleží na charakteru třídy. V dotazníku uvedla, že při výuce dějepisu používá *frontální výuku, skupinovou práci, pracovní listy, projekty, obrazový materiál, práci s učebnicí, video ukázky, tematické otázky, motivační hry a práci s internetem*. Nejraději využívá *frontální výuku, skupinovou a samostatnou práci* doplněnou o *pracovní listy, dále projekty a motivační hry*. Podle paní učitelky je pro výuku dějepisu nejefektivnější *frontální výuka, samostatná práce, pracovní listy a práce s učebnicí*, avšak domnívá se, že děti preferují spíše *video ukázky, motivační hry, projekt a skupinovou práci*. Žáci v otázce, jak vypadá jejich hodina dějepisu, popsali téměř vše, co uvedla jejich vyučující

³⁴ Tabulka 9 v příloze č. 1

v dotazníku jako používané výukové aktivity. Na začátku hodiny je opakování předešlé látky, pak následuje výklad, někdy podpořený prezentací, následně si žáci vytvoří zápis do sešitu a získané informace procvičí motivační hrou (křížovky, hádanky, tajenky) a na závěr hodiny znovu zopakují. Většině žáků velmi vyhovují hodiny oživené filmovými a hudebními ukázkami, soutěжами, skupinovou prací a prezentacemi. Řada z nich se vyjádřila, že jím současný způsob výuky dějepisu vyhovuje a nic by neměnili. Několik z nich uvedlo, že by preferovali pouze kratší zápisy do sešitu.

Dějepis v deváté třídě učí paní **učitelka 2** s aprobací na český jazyk a občanskou výchovu. Má 29letou praxi ve školství, z toho 15 let učí dějepis.³⁵ Výuka předmětu jí baví s ohledem na probírané téma. Výukové aktivity, které v hodině využívá, jsou *frontální výuka, skupinová práce, samostatná práce, pracovní listy, projekt, práce s učebnicí a motivační hry*. Nejoblíbenější jsou však *skupinová práce, pracovní listy, projekty a motivační hry*. Za nejefektivnější ovšem považuje *motivační hry, video ukázky, exkurze, dramatizaci, projekt, pracovní listy a samostatnou práci*. Domnívá se, že u žáků jsou nejoblíbenější *motivační hry, video ukázky a pracovní listy*.

Z dotazníků, kde žáci popisovali své hodiny dějepisu, vyplývá, že jsou se současným průběhem vcelku spokojeni. Vyhovuje jim výklad, samostatné a skupinové práce na zadaných úkolech. Většina žáků by omezila vypisování z učebnic po učitelčině výkladu, více diskutovala o zajímavých tématech a více pracovala ve skupinách a ve dvojicích.

³⁵ Tabulka 9 v příloze č. 1

ŠKOLA C	8. A		8. B		9. A		celkem	
celkové počty žáků	14	%	14	%	26	%	54	%
Zajímá Tě dějepis?								
a) ano velmi, doma si doplňuji znalosti navíc	1	7%	1	7%	3	11%	5	9%
b) ano, dějepis ve škole mě baví	3	21%	5	36%	14	54%	22	41%
c) nevadí mi	6	43%	7	50%	8	31%	21	39%
d) nebaví mě	4	29%	1	7%	1	4%	6	11%

Oblíbenost dějepisu na škole C je větší než u předešlých škol. 41 % žáků odpovědělo, že je dějepis ve škole baví. U chlapců je zájem o předmět větší než u děvčat. 6 % děvčat dějepis nebaví, kdežto nikdo z chlapců tuto odpověď nezvolil. 12 % chlapců dokonce velice baví a doma si doplňují znalosti, u děvčat je to 7 %. 41 % děvčat a 40 % chlapců dějepis ve škole baví.³⁶

Když dostaneš v hodině dějepisu úkol, pracuješ raději:								
a) ve skupině	7	50%	3	21%	4	15%	14	26%
b) ve dvojici	3	21%	7	50%	5	19%	15	28%
c) sám/a	2	14%	0	0%	10	39%	12	22%
d) je mi to jedno	2	15%	4	29%	7	27%	13	24%

Žáci nemají vyhraněný způsob, jakým raději pracují na zadaných úkolech. Odpovědi jsou poměrně vyrovnané.

Baví Tě, když učitel vypráví o životě historických postav (zajímavosti, soukromý život, "drby", "perličky")?								
a) ano, zajímá	7	50%	6	43%	16	62%	29	54%
b) je to lepší než politické události	2	14%	5	36%	4	15%	11	20%
c) nevadí mi to	5	36%	3	21%	5	19%	13	24%
d) nebaví mě to	0	0%	0	0%	1	4%	1	2%

54 % žáků zajímá život historických postav. Pouze 20 % proto, že je to lepší než „klasická látka“ tedy politické události.

³⁶ Tabulky 10 a 11 v příloze č. 3

Hraješ rád/a v hodině dějepisu scénky?								
a) ano velmi rád/a	1	7%	0	0%	1	4%	2	4%
b) docela ano	5	36%	1	7%	1	4%	7	13%
c) nevadí mi	2	14%	4	29%	1	4%	7	13%
d) nerad/a	5	36%	1	7%	3	11%	9	17%
e) scénky nehrajeme	1	7%	8	57%	20	77%	29	53%

Obě vyučující dramatizaci v hodině dějepisu nepoužívají.

Baví Tě ve výuce dějepisu pracovat s pracovními listy, křížovkami, doplňovačkami, hádankami?								
a) ano, velmi mě to baví	3	21%	2	14%	6	23%	11	20%
b) docela mě to baví	7	50%	6	43%	12	46%	25	46%
c) nevadí mi to	3	22%	5	36%	6	23%	14	26%
d) nebaví mě to	1	7%	1	7%	1	4%	3	6%
e) jiné	0	0%	0	0%	1	4%	1	2%

Motivační hry patří k oblíbeným aktivitám žáků školy B. 20 % žáků velmi baví a 46 % docela baví.

Když učitel při vyučování zadá úkol, baví Tě samostatná práce?								
a) ano, velmi mě to baví	2	14%	2	14%	7	27%	11	20%
b) docela mě to baví	4	29%	4	29%	4	15%	12	22%
c) nevadí mi to	3	21%	4	29%	11	43%	18	34%
d) nebaví mě to	5	36%	4	28%	4	15%	13	24%

Když učitel zadá v hodině dějepisu skupinovou práci, baví Tě to?								
a) ano, velmi mě to baví	6	43%	3	21%	6	23%	15	28%
b) docela mě to baví	6	43%	6	43%	8	31%	20	37%
c) nevadí mi to	0	0%	5	36%	10	38%	15	28%
d) nebaví mě to	2	14%	0	0%	2	8%	4	7%
e) nepracujeme ve skupinách	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%

Skupinová práce je u žáků školy B oblíbenější. Čtvrtinu žáků školy C samostatná práce vůbec nebaví.

Baví Tě, když se třídou vypracováváte <i>projekty</i> na historická témata?								
a) ano, velmi mě to baví	0	0%	4	29%	3	11%	7	13%
b) docela mě to baví	7	50%	6	43%	9	35%	22	41%
c) nevadí mi to	6	43%	3	21%	10	39%	19	35%
d) nebaví mě to	1	7%	1	7%	3	11%	5	9%
e) neděláme takové projekty	0	0%	0	0%	1	4%	1	2%

Překvapivá je obliba projektů na historická témata.

Baví Tě, když si v hodině můžete <i>povídat</i> o zajímavém tématu z historie?								
a) ano, lépe látce porozumím	7	50%	5	36%	11	42%	23	43%
b) ano, je to záživnější než výklad	4	29%	2	14%	10	39%	16	29%
c) raději jen poslouchám	2	14%	4	29%	4	15%	10	18%
d) je mi to jedno	1	7%	1	7%	1	4%	3	6%
e) bavilo by mě to, ale nepovídáme si	0	0%	2	14%	0	0%	2	4%

Jsi rád/a, když je hodina aktivní (střídají se činnosti, pracujete na úkolech, odpovídáte na otázky)?								
a) ano, hodně si z ní pamatuji	2	15%	4	31%	10	39%	16	31%
b) ano, rychleji mi to uteče	4	31%	6	46%	8	31%	18	35%
c) raději jen poslouchám	5	39%	1	8%	5	19%	11	21%
d) je mi to jedno	2	15%	2	15%	3	11%	7	13%
e) bavilo by mě to, ale neděláme to	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%

Do diskuzí na historická témata, se rádi zapojují přes dvě třetiny žáků. 43 % z nich, protože tak látce lépe rozumí a 29 % protože je to baví víc než výklad.

Když učitel v hodině dějepisu vykládá látku, pamatují si:								
a) vše	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
b) většinu	5	36%	5	36%	14	54%	24	44%
c) asi polovinu	6	43%	6	43%	8	31%	20	37%
d) málo	3	21%	3	21%	3	11%	9	17%
e) nic	0	0%	0	0%	1	4%	1	2%

Když ve výuce pracujete s učebnicí, pamatuješ si z látky:								
a) vše	0	0%	0	0%	2	8%	2	4%
b) většinu	7	50%	5	36%	15	57%	27	50%
c) asi polovinu	3	21%	4	29%	7	27%	14	26%
d) málo	4	29%	4	28%	1	4%	9	16%
e) nic	0	0%	1	7%	1	4%	2	4%

Když učitel promítá obrázky, pamatují si z látky:								
a) vše	0	0%	0	0%	4	15%	4	7%
b) většinu	12	86%	6	43%	1	4%	19	35%
c) asi polovinu	2	14%	5	36%	11	42%	18	34%
d) málo	0	0%	3	21%	1	4%	4	7%
e) učitel nepromítá	0	0%	0	0%	9	35%	9	17%

Když učitel promítá video, pamatují si z látky:								
a) vše	1	7%	1	7%	1	4%	3	6%
b) většinu	10	72%	7	50%	9	35%	26	48%
c) asi polovinu	3	21%	3	22%	7	27%	13	24%
d) málo	0	0%	3	21%	4	15%	7	13%
e) učitel nepromítá	0	0%	0	0%	5	19%	5	9%

Při projektové výuce si z látky pamatují:								
a) vše	2	14%	2	14%	1	4%	5	9%
b) většinu	10	72%	7	50%	10	38%	27	50%
c) asi polovinu	2	14%	2	14%	9	35%	13	24%
d) málo	0	0%	3	22%	4	15%	7	13%
e) nic	0	0%	0	0%	2	8%	2	4%

Při samostatné nebo skupinové práci si z látky pamatují:								
a) vše	1	7%	4	29%	2	8%	7	13%
b) většinu	5	36%	3	21%	12	46%	20	37%
c) asi polovinu	8	57%	6	43%	7	27%	21	39%
d) málo	0	0%	1	7%	3	11%	4	7%
e) nic	0	0%	0	0%	2	8%	2	4%

Za nejefektivnější aktivitu žáci považují projektovou výuku a práci s učebnicí. V obou případech si 50 % žáků myslí, že si z aktivity pamatují většinu. V případě promítání videa si většinu pamatuje 48 %. Překvapivá jsou poměrně vysoká procenta u odpovědí, že si žáci pamatují většinu, polovinu, nebo vše, protože průměrná známka z dějepisu na škole C je 2,1. Samozřejmě je nutné brát v potaz, že toto jsou subjektivní postoje žáků, které by bylo nutné ověřit testováním. Pouze v případě výkladu si žáci netroufli odpovědět, že si pamatují vše.

Jaké historické období v dějepise máš rád/a?								
a) středověk	5	36%	2	14%	5	19%	12	22%
b) novověk	4	29%	7	50%	14	54%	25	46%
c) oboje	3	21%	2	15%	2	8%	7	13%
d) žádné období mě nebaví	0	0%	1	7%	1	4%	2	4%
e) jiné	2	14%	2	14%	4	15%	8	15%

Žáci školy C mají raději novověk. Pouze 4 % žáků nebaví žádné období a 15 % by volilo raději jiné téma. U děvčat by to byl pravěk a starověk a u chlapců války, zejména první a druhá světová válka. U děvčat i u chlapců zvláště je výrazně oblíbenější novověk. Z děvčat jej zvolilo 45 % a z chlapců 48 %.³⁷

Zajímají Tě témata o tom, jak lidé žili ve středověku?								
a) ano, zajímají	5	36%	5	36%	8	31%	18	33%
b) nevadí mi to	7	50%	8	57%	8	31%	23	43%
c) nebaví mě to	1	7%	0	0%	6	23%	7	13%
d) mám raději jiná témata	1	7%	0	0%	3	11%	4	7%
e) nevím	0	0%	1	7%	1	4%	2	4%

Zájem o všední život ve středověku je u žáků školy C menší, než u žáků školy B.

Ve výuce dějepisu mě nejvíce zajímá (více odpovědí)								
a) Vojenská technika	7	50%	5	36%	10	38%	22	41%
b) Osobnosti	5	36%	4	29%	16	62%	25	46%
c) Politika	1	7%	0	0%	3	11%	4	7%
d) Lucemburkové	0	0%	0	0%	2	8%	2	4%
e) Život na vesnici	3	21%	2	14%	7	27%	12	22%
f) Život ve městě	3	21%	2	14%	9	35%	14	26%
g) Církev	2	14%	0	0%	0	0%	2	4%
h) Architektura	1	7%	5	36%	10	38%	16	29%
ch) Umění	4	29%	8	57%	11	42%	23	43%
i) Sámova říše	2	14%	1	7%	1	4%	4	7%
j) Velká Morava	1	7%	0	0%	1	4%	2	4%
k) Křížové výpravy	6	43%	3	21%	8	31%	17	31%
l) Přemyslovci	1	7%	2	14%	7	27%	10	18%
m) Husitství	5	36%	2	14%	7	27%	14	26%
n) Stoletá válka	2	14%	2	14%	5	19%	9	17%
o) Objevení Ameriky	8	57%	10	71%	11	42%	29	54%
p) Život ženy v historii	1	7%	1	7%	7	27%	9	17%
q) Rudolf II.	1	7%	1	7%	1	4%	3	6%
r) Třicetiletá válka	3	21%	2	14%	3	11%	8	15%
s) Baroko	4	29%	3	21%	2	8%	9	17%

³⁷ Tabulky 12 a 13 v příloze č. 4

t) Renesance	2	14%	4	29%	1	4%	7	13%
u) Marie Terezie	5	36%	5	36%	6	23%	16	29%
v) Královna Alžběta	3	21%	1	7%	3	11%	7	13%
w) Dějiny USA	9	64%	11	79%	12	46%	32	59%

Tabulka 3: Výsledky školy C

V oblibě u žáků školy C je více témat než u předešlých škol. Nejvíce žáky zajímají **Dějiny USA** a to celých 59 %, dále *Objevení Ameriky* a *Osobnosti*. Následují témata jako *Vojenská technika*, *Umění* nebo i *Křížové výpravy*. Nejméně oblíbená témata jsou *Lucemburkové*, *Velká Morava*, *Rudolf II.*, *Politika* a *Sámova říše*.

Shrnutí

Skoro polovina žáků školy B dějepis ve škole baví, preferují skupinovou práci před samostatnou, dávají přednost aktivnějšímu způsobu výuky. Z výuky si nejvíce zapamatují pomocí projektové výuky a práce s učebnicí. Oblíbenější historické období, je novověk a z témat zejména dějiny USA.

ŠKOLA D

Na škole D bylo dotazováno 34 žáků ze dvou tříd. V deváté třídě učí pan **učitel 2** aprobovaný pro dějepis a občanskou výchovu. V osmé třídě učí paní **učitelka 1** se čtyřletou praxí. Aprobaci má pro dějepis a francouzský jazyk. Dějepis učí teprve dva roky a velmi ji baví.³⁸ Při výuce dějepisu využívá *frontální výuku, skupinovou a samostatnou práci, pracovní listy, projekt, obrazový materiál, práci s učebnicí, exkurze, video ukázky, tematické otázky, motivační hry a práci s internetem*. Mezi její nejoblíbenější aktivity patří *práce s obrazovým materiálem*. Za nejeffektivnější považuje *samostatnou práci, pracovní listy a práci s učebnicí*. Domnívá se, že u žáků jsou nejoblíbenější

³⁸ Tabulka 9 v příloze č. 1

video ukázky a motivační hry. Hodiny paní učitelky 1 byly popsány jako „rušné“. Žáci, nejčastěji chlapci, si při vyučování povídají a vyučující „vyhrožuje mínusy“. Na začátku hodiny je krátké opakování. Výklad je oživený obrázky, mapami, knihami a někdy i videi. Žáci si výpisky dělají sami z výkladu, vyučující upozorní, kdy si mají zapisovat. Vyučující někdy využije počítačové prezentace a čtení z učebnice, také zadává samostatné práce. Někteří žáci by si přáli jasnější informace a psané zápisky, více referátů, videí, skupinové práce a práce s učebnicí a dokumenty. Hodina by mohla být podle žáků více „různorodá“. Řada z nich by si přála hrát scénky. Žáci oceňují názornou výuku pomocí map, knih a obrázků, učitelčin smysl pro humor a někteří i způsob výkladu.

V 9. řídě učí **učitel 2**. Bohužel k dispozici nejsou informace o jeho vyučovacích aktivitách. Žáci popsali hodiny jako velmi zábavné proložené vtipy a historkami. Podle vyjádření ostatních žáků hodinu nejlépe vystihují postřehy žáků: „*Učitel přijde do třídy, pozdraví, většinou udělá drobný fórek. Většinou si pak povídáme o látce až do konce hodiny, výjimečně hrajeme nějaké hry. Výklad je zajímavý a záživný.*“³⁹ „*Pan profesor začne povídat o daném dějepisném tématu a pak řekne: „No a k tomuhle bych měl jednu story...“ a už je po dějepise. Ale všechny to baví.*“⁴⁰ Podle žáků učitel v hodinách aktivizuje pomocí hádanek, soutěží a her. Hodně komunikuje se třídou. Hodiny jsou různorodé a zábavné, někdy oživené videem a čtením literatury. I v této třídě by si několik žáků přálo hrát scénky, více skupinové práce a biografických témat. Podle vyjádření jedné žákyně „by se hodina mohla týkat více dějepisu“.

³⁹ Žák 9. třídy školy D s trojkou na vysvědčení.

⁴⁰ Žákyně 9. třídy školy D s dvojkou na vysvědčení.

ŠKOLA D	8. A		9. A		celkem	
celkové počty žáků	21	%	13	%	34	%
Zajímá Tě dějepis?						
a) ano velmi, doma si doplňuji znalosti navíc	3	14%	5	39%	8	24%
b) ano, dějepis ve škole mě baví	6	29%	5	39%	11	32%
c) nevadí mi	12	57%	3	22%	15	44%
d) nebaví mě	0	0%	0	0%	0	0%

Překvapující informací je, že téměř čtvrtinu žáků školy D dějepis zajímá na tolik, že si sami doplňují znalosti. I když 44 % žáků odpovědělo, že jim dějepis spíše nevadí, nikdo se nevyjádřil, že by je dějepis nebavil. Jak u děvčat, tak u chlapců je největší procentuální zastoupení v odpovědích „dějepis mi nevadí“, ale v odpovědi „ano, velmi, doplňuji si znalosti“ chlapci s 33 % převyšují děvčata s 16 %. Lze tedy říci, že u chlapců je dějepis oblíbenější.⁴¹

Když dostaneš v hodině dějepisu úkol, pracuješ raději:						
a) ve skupině	9	43%	5	39%	14	41%
b) ve dvojici	12	57%	3	23%	15	44%
c) sám/a	0	0%	3	23%	3	9%
d) je mi to jedno	0	0%	2	15%	2	6%

Žáci na zadaných úkolech rádi spolupracují se svými spolužáky.

Baví Tě, když učitel vypráví o životě historických postav (zajímavosti, soukromý život, "drby", "perličky")?						
a) ano, zajímá	10	48%	9	69%	19	56%
b) je to lepší než politické události	7	33%	3	23%	10	29%
c) nevadí mi to	4	19%	1	8%	5	15%
d) nebaví mě to	0	0%	0	0%	0	0%

Vyprávění o historických postavách zajímá 56 % žáků a to nikoliv z důvodu, že je toto téma lepší než politické události.

⁴¹ Tabulky 10 a 11 v příloze č. 3

Hraješ rád/a v hodině dějepisu scénky?						
a) ano velmi rád/a	0	0%	2	15%	2	6%
b) docela ano	0	0%	2	15%	2	6%
c) nevadí mi	2	10%	4	31%	6	17%
d) nerad/a	2	10%	1	8%	3	9%
e) scénky nehrajeme	17	80%	4	31%	21	62%

Značný podíl žáků, tedy 62 % tvrdí, že scénky v hodinách dějepisu nehrají. Této odpovědi nahrává i fakt, že někteří žáci ve svých odpovědích vyjádřili přání scénky při vyučování hrát. Paní učitelka 1 dramatizaci nepoužívá a informace od pana učitele 2 nejsou k dispozici.

Baví Tě ve výuce dějepisu pracovat s pracovními listy, křížovkami, doplňovačkami, hádankami?						
a) ano, velmi mě to baví	6	28%	4	31%	10	29%
b) docela mě to baví	10	48%	8	61%	18	53%
c) nevadí mi to	5	24%	1	8%	6	18%
d) nebaví mě to	0	0%	0	0%	0	0%
e) jiné	0	0%	0	0%	0	0%

Motivační hry patří k oblíbenějším aktivitám. Žádný z žáků neuvedl, že ho to nebaví, pouze 18 % nevadí. Velmi baví dokonce 29 % a docela baví 53 %, tedy přes polovinu žáků.

Když učitel při vyučování zadá úkol, baví Tě samostatná práce?						
a) ano, velmi mě to baví	0	0%	3	23%	3	9%
b) docela mě to baví	6	29%	6	46%	12	35%
c) nevadí mi to	7	33%	2	15%	9	27%
d) nebaví mě to	8	38%	2	15%	10	29%

Když učitel zadá v hodině dějepisu skupinovou práci, baví Tě to?						
a) ano, velmi mě to baví	7	35%	7	54%	14	43%
b) docela mě to baví	9	45%	4	31%	13	39%
c) nevadí mi to	4	20%	2	15%	6	18%
d) nebaví mě to	0	0%	0	0%	0	0%
e) nepracujeme ve skupinách	0	0%	0	0%	0	0%

Již z první otázky je patrné, že žáci v hodinách preferují spolupráci se spolužáky před samostatnou prací. Téměř polovinu žáků, přesněji 43 % skupinová práce velmi baví a 39 % docela baví. Žádný z žáků neuvedl, že tato forma výuky nebaví. Zato 29 % žáků nebaví samostatná forma práce a velmi baví pouhých 9 %.

Baví Tě, když se třídou vypracováváte <i>projekty</i> na historická témata?						
a) ano, velmi mě to baví	4	19%	6	50%	10	30%
b) docela mě to baví	7	33%	3	26%	10	30%
c) nevadí mi to	4	19%	1	8%	5	15%
d) nebaví mě to	0	0%	1	8%	1	3%
e) neděláme takové projekty	6	29%	1	8%	7	22%

Nejsou k dispozici informace od vyučujících, tudíž nelze říct, zda žáci pracují na projektech s historickou tematikou. Procenta, která z odpovědí vycházejí, jsou nejednoznačná.

Baví Tě, když si v hodině můžete <i>povídat</i> o zajímavém tématu z historie?						
a) ano, lépe látce porozumím	14	66%	9	69%	23	67%
b) ano, je to záživnější než výklad	1	5%	3	23%	4	12%
c) raději jen poslouchám	5	24%	1	8%	6	18%
d) je mi to jedno	0	0%	0	0%	0	0%
e) bavilo by mě to, ale nepovídáme si	1	5%	0	0%	1	3%

Žáci dávají přednost diskusi před výkladem, 67 % dotazovaných tak látce lépe rozumí. Pouze 18 % raději jen poslouchá.

Jsi rád/a, když je hodina aktivní (střídají se činnosti, pracujete na úkolech, odpovídáte na otázky)?						
a) ano, hodně si z ní pamatuji	7	33%	6	46%	13	38%
b) ano, rychleji mi to uteče	11	52%	4	31%	15	44%
c) raději jen poslouchám	2	10%	2	15%	4	12%
d) je mi to jedno	1	5%	1	8%	2	6%
e) bavilo by mě to, ale neděláme to	0	0%	0	0%	0	0%

Žáci preferují aktivnější způsob výuky, střídání činností, práci na úkolech, protože jim hodina rychleji uteče, takto odpovědělo 44 %. 38 % žáků má rádo tento způsob, protože si z vyučování hodně pamatují.

Když učitel v hodině dějepisu vykládá látku, pamatuji si:						
a) vše	0	0%	0	0%	0	0%
b) většinu	9	43%	6	46%	15	44%
c) asi polovinu	10	47%	6	46%	16	47%
d) málo	2	10%	1	8%	3	9%
e) nic	0	0%	0	0%	0	0%

Když ve výuce pracujete s učebnicí, pamatuješ si z látky:						
a) vše	0	0%	3	23%	3	9%
b) většinu	7	33%	4	31%	11	32%
c) asi polovinu	10	48%	4	31%	14	41%
d) málo	4	19%	2	15%	6	18%
e) nic	0	0%	0	0%	0	0%

Když učitel promítá obrázky, pamatuji si z látky:						
a) vše	1	5%	2	15%	3	9%
b) většinu	12	57%	10	77%	22	65%
c) asi polovinu	5	24%	0	0%	5	14%
d) málo	3	14%	1	8%	4	12%
e) učitel nepromítá	0	0%	0	0%	0	0%

Při samostatné nebo skupinové práci si z látky pamatuji:						
a) vše	1	5%	1	8%	2	6%
b) většinu	14	67%	10	77%	24	70%
c) asi polovinu	3	14%	2	15%	5	15%
d) málo	3	14%	0	0%	3	9%
e) nic	0	0%	0	0%	0	0%

Při projektové výuce si z látky pamatuji:						
a) vše	1	5%	4	36%	5	16%
b) většinu	12	57%	5	46%	17	53%
c) asi polovinu	5	24%	2	18%	7	22%
d) málo	3	14%	0	0%	3	9%
e) nic	0	0%	0	0%	0	0%

Když učitel promítá video, pamatuji si z látky:						
a) vše	2	10%	3	23%	5	14%
b) většinu	12	57%	6	46%	18	53%
c) asi polovinu	3	14%	3	23%	6	18%
d) málo	0	0%	1	8%	1	3%
e) učitel nepromítá	4	19%	0	0%	4	12%

Podle výsledků se žáci domnívají, že nejvíce si z výuky zapamatují vlastní aktivní činností na zadáných úkolech, tedy při samostatné nebo skupinové práci. Celých 70 % žáků se domnívá, že si při těchto formách výuky dokážou zapamatovat většinu látky. Jako nejméně efektivní se jeví promítání videa, ač 53 % žáků uvedlo, že si pamatuje většinu látky, 12 % si nepamatuje nic. Tato odpověď u ostatních aktivit není.

Jaké historické období v dějepise máš rád/a?						
a) středověk	3	14%	7	54%	10	29%
b) novověk	7	34%	2	15%	9	27%
c) oboje	4	19%	0	0%	4	12%
d) žádné období mě nebaví	3	14%	1	8%	4	12%
e) jiné	4	19%	3	23%	7	20%

Obliba středověku a novověku u žáků školy D je téměř stejná. Z děvčat má raději středověk 37 % a novověk 32 %. U chlapců je obliba obou období shodně po 20 %. Jiná témata preferuje 40% chlapců. Mezi tato témata patří

zejména starověk, doba Alexandra Velikého, novodobé dějiny, první a druhá světová válka.⁴²

Zajímají Tě témata o tom, jak lidé žili ve středověku?						
a) ano, zajímají	13	62%	9	70%	22	64%
b) nevádí mi to	6	28%	2	15%	8	24%
c) nebaví mě to	0	0%	0	0%	0	0%
d) mám raději jiná témata	1	5%	2	15%	3	9%
e) nevím	1	5%	0	0%	1	3%

Témata týkající se každodennosti středověkého života jsou zjevně u žáků oblíbená, 64 % dotazovaných vyjádřilo svůj zájem. Žádný z žáků neodpověděl, že ho takováto témata nebaví. Pouze 9 % dotázaných by zvolilo jiná témata.

Ve výuce dějepisu mě nejvíce zajímá (více odpovědí)						
a) Vojenská technika	6	29%	4	31%	10	29%
b) Osobnosti	9	43%	5	38%	14	41%
c) Politika	2	10%	2	15%	4	12%
d) Lucemburkové	2	10%	1	8%	3	9%
e) Život na vesnici	7	33%	8	62%	15	44%
f) Život ve městě	8	38%	5	38%	13	38%
g) Církev	2	10%	4	31%	6	18%
h) Architektura	12	57%	3	13%	15	44%
ch) Umění	9	43%	3	13%	12	35%
i) Sámova říše	0	0%	1	8%	1	3%
j) Velká Morava	0	0%	1	8%	1	3%
k) Křížové výpravy	6	29%	6	46%	12	35%
l) Přemyslovci	4	19%	2	15%	6	18%
m) Husitství	5	24%	6	46%	11	32%
n) Stoletá válka	2	10%	1	8%	3	9%
o) Objevení Ameriky	5	24%	4	31%	9	26%
p) Život ženy v historii	12	57%	7	54%	19	56%
q) Rudolf II.	3	14%	3	13%	6	18%
r) Třicetiletá válka	2	10%	6	46%	8	34%
s) Baroko	5	24%	2	15%	7	21%
t) Renesance	7	33%	2	15%	9	26%

⁴² Tabulky 12 a 13 v příloze č. 4

u) Marie Terezie	5	24%	5	38%	10	29%
v) Královna Alžběta	6	29%	6	46%	12	35%
w) Dějiny USA	8	38%	7	54%	15	44%

Tabulka 4: Výsledky školy D

Žáci školy D považují za nejzajímavější téma *Život ženy v historii*. Témata *Život na vesnici*, *Architektura* a *Dějiny USA* od žáků získala 44 %. Vysoké oblibě se těší i témata jako *Osobnosti*, *Královna Alžběta*, *Třicetiletá válka*, *Umění*, *Život ve městě*. Jako nezajímavá pro žáky školy D se jeví témata *Sámová říše*, *Velká Morava* a *Politika*.

Shrnutí

Žákům školy D dějepis nevadí, ve vyučování preferují spolupráci před samostatnou prací, také si z ní nejvíce zapamatují. Oblíbenost středověku a novověku je u žáků vyrovnaná. Z témat nejvíce žáků zajímá život ženy v historii a témata týkající se každodennosti a obyčejného života lidí.

ŠKOLA E

Na škole E bylo dotazováno 88 žáků z 5 tříd, z toho tři osmé třídy a dvě deváté. Dějepis na zdejší škole učí dvě paní učitelky. ***Učitelka 1*** vystudovala aprobaci pro český jazyk a dějepis. Praxi v této profesi vykonává 25 let.⁴³ Učí v devátých ročnících. Výuka dějepisu jí baví v závislosti na charakteru třídy. Ve výuce dějepisu využívá *frontální výuku*, *skupinovou výuku*, *samostatnou práci*, *pracovní listy*, *obrazový materiál*, *dobový text*, *brainstorming*, *práci s učebnicí*, *exkurze*, *video ukázky*, *tematické otázky*, *motivační hry*, *práci s internetem* a *výukové prezentace*. Za své oblíbené aktivity paní učitelka 1 označila *frontální výuku*, *pracovní listy*, *práci s učebnicí*, *tematické otázky* a *motivační hry*. Za nejefektivnější pro výuku dějepisu považuje *exkurze*,

⁴³ Tabulka 9 v příloze č. 1

motivační hry, pracovní listy a frontální výuku. Domnívá se, že nejoblíbenější výukové aktivity u žáků jsou *exkurze, video ukázky, motivační hry a skupinové práce.* Žáci devátých tříd školy E byli v odpovědích na otevřené otázky poměrně struční. Avšak jejich popis hodin dějepisu do určité míry odpovídal výčtu aktivit, které uvedla paní učitelka 1. Na začátku vyučování probíhá opakování minulé látky formou samostatné práce, pomocí křížovek, doplňovaček či „spojovaček“. Žáky motivuje to, že jsou za správné vyřešení odměňováni „malými“ jedničkami. Následuje výklad podpořený počítačovou prezentací a zápis. Hodina je někdy oživena video ukázkou. Bezprostředně před testem učitelka s žáky opakuje látku. Mnoho žáků se vyjádřilo, že jim současný způsob výuky vyhovuje. Někteří by uvítali více videí a referátů. Paní učitelka se ve své odpovědi na otázku, co považuje za nejoblíbenější vyučovací aktivity žáků, poměrně trefila. Žáci mají za oblíbené zejména motivační aktivity formou křížovek a doplňovaček na známku, promítání, dále samostatné práce a „poslouchání“.

Paní **učitelka 2** vystudovala aprobaci pro český jazyk a občanskou výchovu. Dějepis učí v osmých třídách. Má desetiletou praxi ve školství. Dějepis vyučuje dva roky.⁴⁴ Výuka tohoto předmětu jí baví, avšak záleží na tématu. Jako používané aktivity označila *práci s internetem, motivační hry, tematické otázky, video ukázky, práci s učebnicí, obrazový materiál, projekt, pracovní listy, samostatnou práci, skupinovou práci a frontální výuku.* Z těchto vyjmenovaných používá nejraději *skupinovou práci, projekt a motivační hry.* Za nejefektivnější pro výuku dějepisu považuje *skupinovou práci, samostatnou práci, projekt a motivační hry.* Paní učitelka 2 se domnívá, že u žáků jsou nejoblíbenějšími výukovými aktivitami *motivační hry, video ukázky, obrazový materiál, projekt a skupinová práce.* Žáci paní učitelky 2 byli ve svých odpovědích týkajících se průběhu hodin dějepisu sdílnější než žáci paní

⁴⁴ Tabulka 9 v příloze č. 1

učitelky 1. Výčet aktivit, které v dotazníku vypsali, jsou téměř shodné s výčtem aktivit, které uvedla jejich učitelka. Na začátku hodiny paní učitelka motivuje žáky pomocí tajenek, křížovek, „spojovaček“, ověří si jimi znalost předešlé látky a umožní žákům si opravit předchozí neúspěchy v předmětu. Výsledky si společně kontrolují. Následuje výklad a zápis. Paní učitelka žákům poskytuje obrázky k nalepení do sešitu. Žáci při vyučování pracují s učebnicí, „čtou články“, pracují společně na úkolech, někdy si promítají prezentace a videa. Taktéž žáci paní učitelky 2 jsou s výukou vcelku spokojeni. Někteří by si přáli více video ukázek, skupinových prací, prezentací, projektů her a referátů. Jako oblíbené aktivity vyjmenovali vyprávění si o historických tématech, video ukázky, samostatné práce, práce s učebnicí, motivační hry. Což také vcelku odpovídá učitelčině domněnce o tom, jaké aktivity mají žáci v oblíbeně.

ŠKOLA E	8. A		8. B		8. C		9. A		9. C		CELKEM	
celkové počty žáků	19	%	19	%	15	%	16	%	19	%	88	%
Zajímá Tě dějepis?												
a) ano velmi, doma si doplňuji znalosti navíc	3	16%	2	11%	2	13%	3	20%	2	11%	12	14%
b) ano, dějepis ve škole mě baví	9	47%	9	47%	9	60%	6	40%	7	37%	40	46%
c) nevadí mi	5	26%	8	42%	4	27%	5	33%	9	47%	31	36%
d) nebaví mě	2	11%	0	0%	0	0%	1	7%	1	5%	4	4%

Oblíbenost dějepisu se prokázala být větší u chlapců. Celých 26 % chlapců dějepis baví natolik, že si doma doplňují informace a 45 % chlapců baví dějepis ve škole. Pouze 6 % děvčat dějepis baví velmi, 46 % baví alespoň ve škole a 42 % děvčat zkoumaný předmět nevadí.⁴⁵ Téměř polovinu žáků školy E dějepis baví. Nebaví pouze 4 % dotazovaných žáků.

Když dostaneš v hodině dějepisu úkol, pracuješ raději:												
a) ve skupině	4	21%	3	16%	2	13%	1	6%	6	32%	16	18%
b) ve dvojici	4	21%	11	58%	3	20%	3	19%	9	47%	30	34%

⁴⁵ Tabulky 10 a 11 v příloze č. 3

c) sám/a	1	5%	2	10%	3	20%	6	37%	1	5%	13	15%
d) je mi to jedno	10	53%	3	16%	7	47%	6	38%	3	16%	29	33%

Žáci upřednostňují práci ve dvojici. Pouze 15 % dotazovaných pracují na zadaných tématech raději sami.

Baví Tě, když učitel vypráví o životě historických postav (zajímavosti, soukromý život, "drby", "perličky")?												
a) ano, zajímá	6	32%	9	47%	8	53%	7	44%	8	42%	38	43%
b) je to lepší než politické události	5	26%	4	21%	4	27%	4	25%	8	42%	25	28%
c) nevadí mi to	8	42%	6	32%	3	20%	5	31%	3	16%	25	29%
d) nebaví mě to	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%

43 % žáků zajímají biografická témata.

Hraješ rád/a v hodině dějepisu scénky?												
a) ano velmi rád/a	0	0%	1	5%	0	0%	0	0%	1	5%	2	2%
b) docela ano	2	11%	3	16%	0	0%	1	6%	1	5%	7	8%
c) nevadí mi	1	5%	2	11%	3	20%	2	13%	0	0%	8	9%
d) nerad/a	1	5%	1	5%	0	0%	1	6%	2	11%	5	6%
e) scénky nehrajeme	15	79%	12	63%	12	80%	12	75%	15	79%	66	75%

Žádná z vyučujících školy E scénky jako vyučovací aktivitu nepoužívá.

Baví Tě ve výuce dějepisu pracovat s pracovními listy, křížovkami, doplňovačkami, hádankami?												
a) ano, velmi mě to baví	6	32%	10	53%	6	40%	3	20%	3	16%	28	32%
b) docela mě to baví	7	37%	8	42%	5	33%	6	40%	10	53%	36	41%
c) nevadí mi to	4	21%	1	5%	4	27%	4	27%	4	21%	17	20%
d) nebaví mě to	2	10%	0	0%	0	0%	2	13%	1	5%	5	6%
e) jiné	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	1	5%	1	1%

Motivační hry patří mezi žáky školy E k oblíbeným. Velmi baví dokonce 32 %. Pouze 5 % dotazovaných žáků této školy nemá rádo aktivity jako pracovní listy, křížovky, doplňovačky a podobně.

Když učitel při vyučování zadá úkol, baví Tě <i>samostatná práce</i> ?												
a) ano, velmi mě to baví	4	21%	6	32%	3	20%	3	20%	0	0%	16	18%
b) docela mě to baví	3	16%	10	53%	6	40%	5	33%	8	42%	32	37%
c) nevadí mi to	9	47%	1	5%	3	20%	4	27%	10	53%	27	31%
d) nebaví mě to	3	16%	2	10%	3	20%	3	20%	1	5%	12	14%

Když učitel zadá v hodině dějepisu skupinovou <i>práci</i> , baví Tě to?												
a) ano, velmi mě to baví	9	47%	11	58%	6	40%	4	25%	4	21%	34	39%
b) docela mě to baví	6	32%	5	26%	6	40%	6	38%	12	63%	35	40%
c) nevadí mi to	2	10%	0	0%	2	13%	4	25%	2	11%	10	11%
d) nebaví mě to	0	0%	1	5%	0	0%	1	6%	0	0%	2	2%
e) nepracujeme ve skupinách	2	11%	2	11%	1	7%	1	6%	1	5%	7	8%

Baví Tě, když se třídou vypracováváte <i>projekty</i> na historická témata?												
a) ano, velmi mě to baví	3	16%	7	37%	2	13%	2	13%	0	0%	14	16%
b) docela mě to baví	6	32%	5	26%	6	40%	4	25%	0	0%	21	24%
c) nevadí mi to	2	10%	0	0%	3	20%	5	31%	5	28%	15	17%
d) nebaví mě to	0	0%	0	0%	0	0%	1	6%	7	39%	8	9%
e) neděláme takové projekty	8	42%	7	37%	4	27%	4	25%	6	33%	29	34%

Skupinová práce a práce ve dvojici je u žáků školy E oblíbenější než samostatná práce na úkolech. 39 % žáků velmi baví a 40 % žáků docela baví, když mohou řešit úkoly ve spolupráci se spolužáky. Jen 2 % dotazovaných nebaví práce ve skupinách. Pouze paní učitelka 2 používá projekt jako vyučovací aktivitu. Tudíž je pochopitelný rozpor v odpovědích žáků.

Baví Tě, když si v hodině můžete povídat o zajímavém tématu z historie?												
a) ano, lépe látce porozumím	8	43%	7	37%	7	47%	8	50%	7	37%	37	42%
b) ano, je to záživnější než výklad	5	26%	7	37%	3	20%	3	19%	4	21%	22	25%
c) raději jen poslouchám	5	26%	3	16%	3	20%	3	18%	6	32%	20	23%
d) je mi to jedno	1	5%	1	5%	2	13%	2	13%	2	10%	8	9%
e) bavilo by mě to, ale nepovídáme si	0	0%	1	5%	0	0%	0	0%	0	0%	1	1%

Diskuze patří u 42 % žáků školy E mezi oblíbené vyučovací aktivity, protože tak látce lépe rozumí. Necelá čtvrtina žáků však raději poslouchá výklad.

Jsi rád/a, když je hodina aktivní (střídají se činnosti, pracujete na úkolech, odpovídáte na otázky)?												
a) ano, hodně si z ní pamatuji	5	26%	8	42%	5	33%	4	25%	2	11%	24	27%
b) ano, rychleji mi to uteče	10	53%	8	42%	8	54%	3	19%	9	47%	38	43%
c) raději jen poslouchám	2	10%	2	11%	2	13%	5	31%	2	11%	13	15%
d) je mi to jedno	2	11%	0	0%	0	0%	3	19%	6	31%	11	13%
e) bavilo by mě to, ale neděláme to	0	0%	1	5%	0	0%	1	6%	0	0%	2	2%

38 % žáků preferuje aktivnější hodinu, z důvodu, že jim výuka rychleji utíká a 24 % protože si z vyučování pak hodně pamatují. Pouhých 13 % žáků raději jen poslouchá a 11 % je jedno zda se zapojují či nikoliv. Z předchozích otázek vyplývá, že většina žáků upřednostňuje aktivní hodiny dějepisu.

Když učitel v hodině dějepisu vykládá látku, pamatuji si:												
a) vše	3	16%	2	11%	0	0%	0	0%	1	5%	6	7%
b) většinu	6	32%	3	16%	9	60%	10	63%	6	32%	34	39%
c) asi polovinu	5	26%	9	47%	4	27%	4	25%	6	31%	28	32%
d) málo	5	26%	4	21%	2	13%	1	6%	3	16%	15	17%
e) nic	0	0%	1	5%	0	0%	1	6%	3	16%	5	5%

Když ve výuce pracujete s učebnicí, pamatuješ si z látky:												
a) vše	2	11%	3	16%	0	0%	0	0%	1	5%	6	7%
b) většinu	4	21%	4	21%	7	47%	6	43%	3	16%	24	28%
c) asi polovinu	5	26%	5	26%	7	47%	5	36%	8	42%	30	35%
d) málo	7	37%	6	32%	0	0%	3	21%	6	32%	22	25%
e) nic	1	5%	1	5%	1	6%	0	0%	1	5%	4	5%

Když učitel promítá obrázky, pamatují si z látky:												
a) vše	1	5%	1	5%	2	13%	6	43%	3	16%	13	15%
b) většinu	9	47%	10	53%	7	47%	6	43%	8	42%	40	47%
c) asi polovinu	6	32%	6	32%	5	33%	1	7%	6	32%	24	28%
d) málo	3	16%	0	0%	1	7%	1	7%	2	10%	7	8%
e) učitel nepromítá	0	0	2	10%	0	0%	0	0%	0	0%	2	2%

Při samostatné nebo skupinové práci si z látky pamatují:												
a) vše	4	21%	0	0%	2	13%	0	0%	2	11%	8	9%
b) většinu	6	32%	10	53%	7	47%	12	80%	8	42%	43	50%
c) asi polovinu	7	37%	5	26%	5	33%	2	13%	4	21%	23	26%
d) málo	2	10%	4	21%	1	7%	1	7%	4	21%	12	14%
e) nic	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	1	5%	1	1%

Při projektové výuce si z látky pamatují:												
a) vše	0	0%	1	5%	0	0%	3	19%	1	5%	5	5%
b) většinu	10	53%	12	64%	7	47%	6	38%	9	47%	44	50%
c) asi polovinu	5	26%	5	26%	5	33%	5	31%	6	32%	26	30%
d) málo	4	21%	0	0%	3	20%	1	6%	1	5%	9	10%
e) nic	0	0%	1	5%	0	0%	1	6%	2	11%	4	5%

Když učitel promítá video, pamatují si z látky:												
a) vše	5	26%	3	16%	2	13%	3	19%	3	16%	16	18%
b) většinu	4	21%	6	31%	9	60%	7	43%	6	31%	32	36%
c) asi polovinu	6	32%	3	16%	2	13%	4	25%	7	37%	22	25%
d) málo	4	21%	4	21%	1	7%	2	13%	3	16%	14	16%
e) učitel nepromítá	0	0%	3	16%	1	7%	0	0%	0	0%	4	5%

V otázkách týkajících se zapamatování si látky pomocí vybraných vyučovacích strategií vychází poměrně vysoká čísla v položkách „pamatují si vše,“ „většinu“ a nízká čísla v položkách „nic“. Je důležité brát v potaz, že uvedená čísla jsou subjektivním názorem žáků a nejsou ověřená testováním. Průměrná známka z dějepisu na škole E je 1,5. Žáci se domnívají, že si při samostatné, skupinové a projektové výuce dokážou z vyučování zapamatovat většinu probíraného učiva. Dokonce 18 % žáků se domnívá, že si s výukou, kdy učitel promítá video, zapamatují vše a 15 % si pamatuje vše, když učitel výuku podpoří projekcí obrázků. Po sečtení procent v položkách pamatují si „vše“ a „většinu“, neefektivněji podle názoru žáků vychází výuka podpořená obrázkovou projekcí.

Jaké historické období v dějepise máš rád/a?												
a) středověk	7	37%	6	32%	8	53%	5	31%	8	42%	34	39%
b) novověk	4	21%	5	26%	2	13%	5	31%	7	37%	23	26%
c) oboje	4	21%	6	32%	4	27%	2	13%	1	5%	17	19%
d) žádné období mě nebaví	2	11%	0	0%	0	0%	0	0%	1	5%	3	3%
e) jiné	2	10%	2	10%	1	7%	4	25%	2	11%	11	13%

Nejvíce žáků školy E označili za oblíbené historické období středověk. Z děvčat jej upřednostňuje 39 % a z chlapců 37 %. 13 % děvčat by zvolilo jiné období jako například pravěk, dobu Husitů a druhou světovou válku. Z chlapců má 13 % raději jiné období, například pravěk, Řecko a Řím a druhou světovou válku.⁴⁶

⁴⁶ Tabulky 12 a 13 v příloze č. 3

Zajímají Tě témata o tom, jak lidé žili ve středověku?												
a) ano, zajímají	12	63%	13	69%	12	80%	8	50%	11	58%	56	64%
b) nevadí mi to	5	27%	4	21%	1	7%	6	38%	6	32%	22	25%
c) nebaví mě to	1	5%	0	0%	0	0%	1	6%	0	0%	2	2%
d) mám raději jiná témata	0	0%	1	5%	0	0%	0	0%	1	5%	2	2%
e) nevím	1	5%	1	5%	2	13%	1	6%	1	5%	6	7%

Více jak polovina žáků projevila zájem o středověký život.

Ve výuce dějepisu mě nejvíce zajímá (více odpovědí)												
a) Vojenská technika	5	26%	5	26%	6	40	8	50%	8	42%	32	36%
b) Osobnosti	9	47%	6	32%	2	13%	4	25%	6	32%	27	31%
c) Politika	0	0%	2	10%	1	7%	1	6%	2	10%	6	7%
d) Lucemburkové	2	10%	5	26%	2	13%	2	13%	3	16%	14	16%
e) Život na vesnici	11	58%	10	53%	9	60%	4	25%	7	37%	41	47%
f) Život ve městě	9	47%	12	63%	5	33%	5	31%	5	26%	36	41%
g) Církev	1	5%	2	10%	0	0%	1	6%	1	5%	5	6%
h) Architektura	9	47%	9	47%	3	20%	7	44%	6	32%	34	39%
ch) Umění	8	42%	13	68%	2	13%	6	38%	4	21%	33	38%
i) Sámova říše	1	5%	4	21%	4	21%	0	0%	2	10%	11	13%
j) Velká Morava	0	0%	4	21%	1	7%	0	0%	1	5%	6	7%
k) Křížové výpravy	6	32%	5	26%	7	47%	6	38%	5	26%	29	33%
l) Přemyslovci	6	32%	6	32%	5	33%	2	13%	3	16%	22	25%
m) Husitství	5	26%	5	26%	2	13%	4	25%	5	26%	21	24%
n) Stoletá válka	3	16%	6	32%	3	20%	4	25%	1	5%	17	19%
o) Objevení Ameriky	6	32%	11	58%	5	33%	3	19%	5	26%	30	34%
p) Život ženy v historii	8	42%	8	42%	3	20%	3	19%	10	53%	32	36%
q) Rudolf II.	0	0%	2	10%	1	7%	0	0%	1	5%	4	5%
r) Třicetiletá válka	5	26%	9	47%	3	20%	4	25%	2	10%	23	26%
s) Baroko	5	26%	7	37%	1	7%	3	19%	3	16%	19	22%
t) Renesance	6	32%	6	32%	2	13%	1	6%	2	10%	17	19%
u) Marie Terezie	6	32%	8	42%	3	20%	1	6%	6	32%	27	31%
v) Královna Alžběta	4	21%	6	32%	0	0%	4	25%	4	21%	18	21%
w) Dějiny USA	9	47%	12	63%	9	60%	7	44%	8	42%	45	51%

Tabulka 5: Výsledky školy E

Polovinu žáků školy E zajímají *Dějiny USA*. Jako druhé zajímavé téma zvolilo 47 % žáků *Život na vesnici*. Za nejméně zajímavá považují témata *Rudolf II.*, *Církev*, *Velká Morava* a *Politika*.

Shrnutí

Dějepis na škole E je oblíbeným předmětem. Žáci preferují skupinové práce a aktivní způsob výuky. Nejvíce si zapamatují z výuky, která je podpořená obrázkovou projekcí. Jako oblíbené historické období žáci zvolili středověk. Nejzajímavějším tématem jsou dějiny USA.

ŠKOLA F

Škola F poskytla pro výzkum 38 žáků ze dvou tříd. Dějepis zde učí pouze jedna vyučující s aprobací pro český jazyk a dějepis. Ve školství učí již 27 let, i když aprobací pro zkoumaný předmět má, učí ho dvacet let.⁴⁷ Výuka dějepisu ji baví v závislosti na tématu. Jako používané vyučovací aktivity označila *práci s internetem*, *motivační hry*, *tematické otázky*, *video ukázky*, *exkurze*, *práci s učebnicí*, *dobovým a obrazovým materiálem*, *pracovní listy*, *samostatnou a skupinovou práci* a *frontální výuku*. Nejraději při výuce dějepisu však využívá *samostatnou práci*, *pracovní listy*, *obrazový materiál* a *práci s dobovým textem*, dále *video ukázky* a *tematické otázky*. Za nejefektivnější považuje *práci s učebnicí*, *video ukázky*, *tematické otázky*, *práci s dobovým textem*, *obrazovým materiálem*, *pracovní listy* a *samostatnou práci*. Domnívá se, že žáci mají za nejoblíbenější vyučovací aktivity *exkurze*, *video ukázky*, *motivační hry*, *práci s internetem*, *skupinové práce* a *pracovní listy*. Do jisté míry vyučující své žáky odhadla. Mnoho jich odpovídalo, že se jim líbí práce na počítači, promítání filmů a samostatná práce. Také by si přáli těchto aktivit víc. V otázce jak zpravidla probíhají hodiny dějepisu, mnoho žáků popisovalo, že trvá asi

⁴⁷ Tabulka 9 v příloze č. 1

deset minut, než se třída uklidní a uvědomí si, že již není přestávka. Paní učitelka dle vyjádření některých žáků musí pro zklidnění třídy zvýšit hlas. Na začátku hodiny vyučující sdělí plán a začne vykládat látku, kterou zapisuje na tabuli. Většinou následuje práce s učebnicí, kdy si žáci vypisují informace. Někdy je hodina oživena pracovními listy, promítáním videa nebo prezentací. Vyučující také používá k výkladu obrazový materiál. Dle vyjádření žáků je výklad vyučující srozumitelný. Jak již bylo řečeno, žáci by si přáli více práce na počítači, promítání videa, hrát nějaké hry a více samostatné práce.

ŠKOLA F	8. A		9. A		CELKEM	
celkové počty žáků	16	%	22	%	38	%
Zajímá Tě dějepis?						
a) ano velmi, doma si doplňuji znalosti navíc	1	6%	1	5%	2	5%
b) ano, dějepis ve škole mě baví	4	25%	7	32%	11	29%
c) nevadí mi	10	63%	10	45%	20	53%
d) nebaví mě	1	6%	4	18%	5	13%

Polovina žáků se shodla na tom, že jim dějepis spíš nevadí. Dějepis ve škole baví 29 % dotazovaných. U školy F je dějepis oblíbenější u děvčat, protože zásadních 50 % z nich dějepis docela baví, kdežto u chlapců převažujících 64 % dějepis spíš jen nevadí.⁴⁸

Když dostaneš v hodině dějepisu úkol, pracuješ raději:						
a) ve skupině	8	50%	7	32%	15	39%
b) ve dvojici	6	38%	8	36%	14	37%
c) sám/a	2	12%	4	18%	6	16%
d) je mi to jedno	0	0%	3	14%	3	8%

Žáci preferují kolektivní práci na úkolech před samostatnou prací.

⁴⁸ Tabulky 10 a 11 v příloze č. 3

Baví Tě, když učitel vypráví o životě historických postav (zajímavosti, soukromý život, "drby", "perličky")?						
a) ano, zajímá	3	19%	11	50%	14	37%
b) je to lepší než politické události	3	19%	4	18%	7	18%
c) nevadí mi to	9	56%	6	27%	15	40%
d) nebaví mě to	1	6%	1	5%	2	5%

Historické postavy a jejich život žáky školy F nezajímá tolik jako předešlé školy. 40 % žáků odpovědělo, že jim téma nevadí.

Hraješ rád/a v hodině dějepisu scénky?						
a) ano velmi rád/a	4	25%	1	5%	5	13%
b) docela ano	1	6%	2	9%	3	8%
c) nevadí mi	4	25%	3	14%	7	18%
d) nerad/a	4	25%	2	9%	6	16%
e) scénky nehrajeme	3	19%	14	63%	17	45%

Vyučující scénky v hodinách dějepisu nevyužívá. Žáci zřejmě vyjádřili svůj názor na tuto aktivitu všeobecně. Vzhledem k zaměření školy je překvapivé, že 13 % žáků, scénky hraje velmi rádo.

Baví Tě ve výuce dějepisu pracovat s pracovními listy, křížovkami, doplňovačkami, hádankami?						
a) ano, velmi mě to baví	4	25%	4	18%	8	21%
b) docela mě to baví	8	50%	12	55%	20	53%
c) nevadí mi to	3	19%	4	18%	7	18%
d) nebaví mě to	1	6%	2	9%	3	8%
e) jiné	0	0%	0	0%	0	0%

Motivační hry jsou oblíbenou aktivitou, 53 % žáků docela baví a 21 % velmi baví.

Když učitel při vyučování zadá úkol, baví Tě samostatná práce?						
a) ano, velmi mě to baví	2	12%	1	5%	3	8%
b) docela mě to baví	3	19%	3	13%	6	16%
c) nevadí mi to	4	25%	11	50%	15	39%
d) nebaví mě to	7	44%	7	32%	14	37%

Když učitel zadá v hodině dějepisu skupinovou práci, baví Tě to?						
a) ano, velmi mě to baví	3	19%	3	14%	6	16%
b) docela mě to baví	5	31%	10	45%	15	39%
c) nevadí mi to	6	38%	8	36%	14	37%
d) nebaví mě to	2	12%	1	5%	3	8%
e) nepracujeme ve skupinách	0	0%	0	0%	0	0%

Skupinová práce je u žáků oblíbenější než samostatná. Samostatná práce nebaví dokonce 37 %, kdežto skupinová jen 8 % žáků.

Baví Tě, když se třídou vypracováváte projekty na historická témata?						
a) ano, velmi mě to baví	2	12%	3	14%	5	13%
b) docela mě to baví	2	12%	3	14%	5	13%
c) nevadí mi to	7	44%	3	14%	10	26%
d) nebaví mě to	2	12%	7	31%	9	24%
e) neděláme takové projekty	3	20%	6	27%	9	24%

Vyučující neuvedla, že by používala projekt jako vyučovací strategii.

Baví Tě, když si v hodině můžete povídat o zajímavém tématu z historie?						
a) ano, lépe látce porozumím	3	19%	6	27%	9	24%
b) ano, je to záživnější než výklad	8	50%	7	32%	15	39%
c) raději jen poslouchám	2	12%	4	18%	6	16%
d) je mi to jedno	3	19%	5	23%	8	21%
e) bavilo by mě to, ale nepovídáme si	0	0%	0	0%	0	0%

39 % žáků považuje diskuzi v hodině dějepisu za zajímavější než výklad. 24 % díky diskuzím látce lépe rozumí. Pouze 16 % raději jen poslouchá výklad.

Jsi rád/a, když je hodina aktivní (střídají se činnosti, pracujete na úkolech, odpovídáte na otázky)?						
a) ano, hodně si z ní pamatuji	2	12%	0	0%	2	5%
b) ano, rychleji mi to uteče	8	50%	11	50%	19	50%
c) raději jen poslouchám	3	19%	7	32%	10	27%
d) je mi to jedno	3	19%	2	9%	5	13%
e) bavilo by mě to, ale neděláme to	0	0%	2	9%	2	5%

Žáci upřednostňují aktivnější způsob výuky: 50 % žáků, protože jim hodina lépe uteče a 5 %, protože si z hodiny více pamatují. 27 % žáků raději poslouchá výklad a nezapojuje se.

Když učitel v hodině dějepisu vykládá látku, pamatují si:						
a) vše	2	12%	1	5%	3	8%
b) většinu	3	19%	10	45%	13	34%
c) asi polovinu	6	38%	6	27%	12	32%
d) málo	4	25%	3	14%	7	18%
e) nic	1	6%	2	9%	3	8%

Když ve výuce pracujete s učebnicí, pamatuješ si z látky:						
a) vše	0	0%	0	0%	0	0%
b) většinu	3	19%	3	14%	6	16%
c) asi polovinu	7	44%	10	45%	17	45%
d) málo	4	25%	8	36%	12	31%
e) nic	2	12%	1	5%	3	8%

Při práci s učebnicí se 45 % žáků domnívá, že si z látky pamatují polovinu.

Když učitel promítá obrázky, pamatují si z látky:						
a) vše	3	19%	5	22%	8	21%
b) většinu	4	25%	9	41%	13	34%
c) asi polovinu	2	12%	7	32%	9	24%
d) málo	7	44%	1	5%	8	21%
e) učitel nepromítá	0	0%	0	0%	0	0%

Při samostatné nebo skupinové práci si z látky pamatují:						
a) vše	0	0%	1	5%	1	3%
b) většinu	6	38%	9	41%	15	39%
c) asi polovinu	5	31%	5	22%	10	26%
d) málo	4	25%	4	18%	8	21%
e) nic	1	6%	3	14%	4	11%

Při projektové výuce si z látky pamatuji:						
a) vše	0	0%	1	5%	1	3%
b) většinu	4	25%	4	21%	8	23%
c) asi polovinu	7	44%	9	47%	16	46%
d) málo	3	19%	2	11%	5	14%
e) nic	2	12%	3	16%	5	14%

Jelikož vyučující neuvedla projekt jako používanou aktivitu při výuce dějepisu, žáci zřejmě posuzují efektivnost projektové výuky z jiných předmětů.

Když učitel promítá video, pamatuji si z látky:						
a) vše	1	6%	8	36%	9	24%
b) většinu	5	31%	9	41%	14	37%
c) asi polovinu	6	38%	2	9%	8	21%
d) málo	4	25%	3	14%	7	18%
e) učitel nepromítá	0	0%	0	0%	0	0%

V dotaznících žáci uvedli, že z probírané látky si nejvíce zapamatují při promítání videa a při výuce podpořené projekcí obrázků. U skupinové práce jsou také poměrně vysoká procenta, 39 % žáků si z této aktivity pamatuje většinu probírané látky.

Jaké historické období v dějepise máš rád/a?						
a) středověk	2	12%	4	18%	6	16%
b) novověk	11	69%	9	41%	20	53%
c) oboje	3	19%	2	9%	5	13%
d) žádné období mě nebaví	0	0%	4	18%	4	10%
e) jiné	0	0%	3	14%	3	8%

60 % děvčat na škole F má raději novověk. 10 % by zvolilo jiné téma například starověk. Stejně tak chlapci, 50 % z nich má raději novověk a 7 % by volilo jiná témata jako starověk, pravěk, druhá světová válka.⁴⁹ Na škole C je celkově oblíbenější novověk.

⁴⁹ Tabulky 12 a 13 v příloze č. 4

Zajímají Tě témata o tom, jak lidé žili ve středověku?						
a) ano, zajímají	3	19%	11	50%	14	37%
b) nevaří mi to	8	50%	5	23%	13	34%
c) nebaví mě to	4	25%	3	13%	7	18%
d) mám raději jiná témata	0	0%	1	5%	1	3%
e) nevím	1	6%	2	9%	3	8%

Ve výuce dějepisu mě nejvíce zajímá (více odpovědí)						
a) Vojenská technika	9	56%	9	41%	18	47%
b) Osobnosti	2	12%	13	59%	15	39%
c) Politika	0	0%	4	18%	4	10%
d) Lucemburkové	0	0%	0	0%	0	0%
e) Život na vesnici	6	38%	9	41%	15	39%
f) Život ve městě	6	38%	9	41%	15	39%
g) Církev	0	0%	2	9%	2	5%
h) Architektura	7	44%	4	18%	11	29%
ch) Umění	7	44%	4	18%	11	29%
i) Sámova říše	1	6%	1	5%	2	5%
j) Velká Morava	1	6%	3	14%	4	10%
k) Křížové výpravy	4	25%	5	23%	9	24%
l) Přemyslovci	0	0%	2	9%	2	5%
m) Husitství	2	12%	1	5%	3	8%
n) Stoletá válka	1	6%	6	27%	7	18%
o) Objevení Ameriky	6	38%	8	36%	14	37%
p) Život ženy v historii	2	12%	2	9%	4	10%
q) Rudolf II.	0	0%	1	5%	1	3%
r) Třicetiletá válka	2	12%	6	27%	8	21%
s) Baroko	2	12%	1	5%	3	8%
t) Renesance	3	19%	3	14%	6	16%
u) Marie Terezie	3	19%	6	27%	9	24%
v) Královna Alžběta	0	0%	2	9%	2	5%
w) Dějiny USA	5	31%	7	32%	12	32%

Tabulka 6: Výsledky školy F

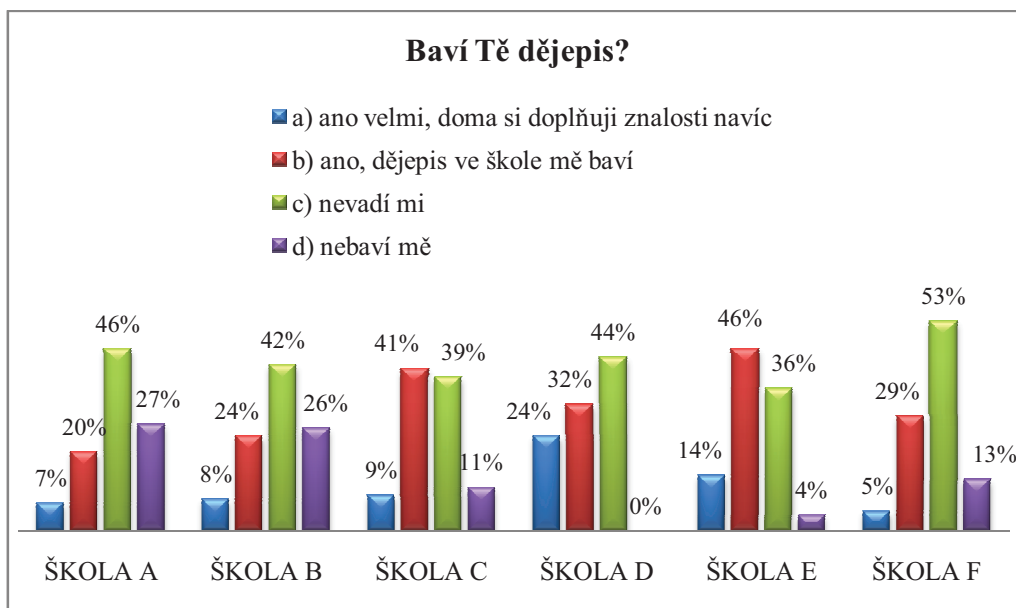
Nejzajímavější témata pro žáky školy F jsou vojenská technika, osobnosti, život na vesnici a ve městě a objevení Ameriky. Jako nejméně zajímavá témata

se jeví Lucemburkové, Rudolf II., Královna Alžběta, Přemyslovci, Sámova říše a církve.

Shrnutí

Žákům školy F dějepis nevádí, upřednostňují aktivní způsob výuky a skupinovou práci. Nejlépe si látku zapamatují z promítání videa. Preferují novověk před středověkem. Za nejzajímavější téma žáci považují vojenskou techniku.

6. Srovnání výsledků jednotlivých škol

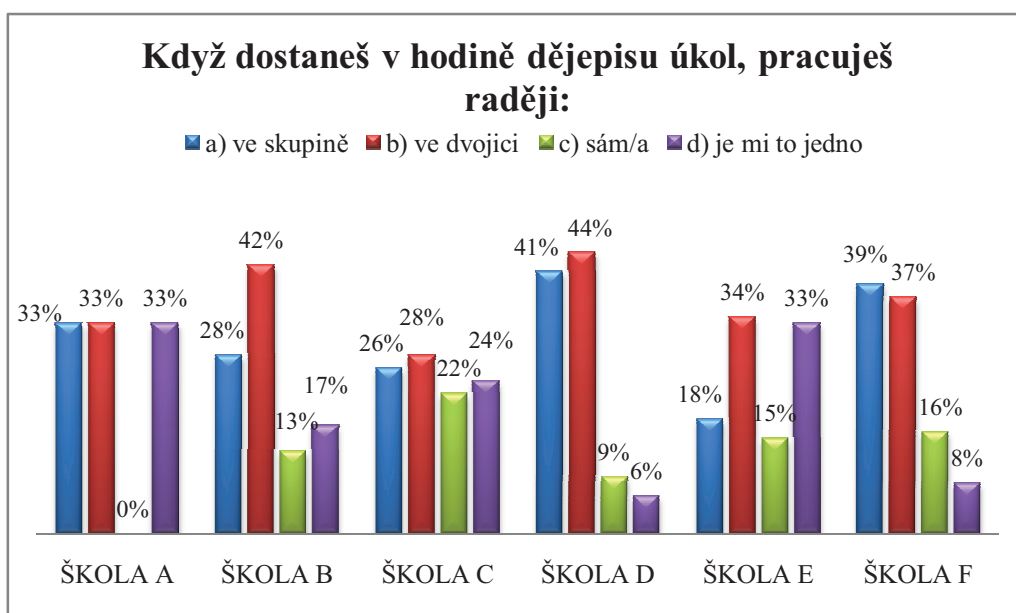
Graf 1: Oblíbenost dějepisu

Z grafu lze vyčíst, že nejoblíbenější je dějepis u žáků školy E. Téměř polovinu žáků dějepis ve škole baví a 14 % baví na tolik, že si sami doplňují informace. Součtem procent v položkách s kladnými odpověďmi je dějepis oblíbeným předmětem pro 60 % žáků školy E. Velmi vysoká procenta v kladných položkách jsou také u školy D. Čtvrtina žáků, přesněji 24 % dějepis velmi baví. Žádný z žáků školy D neuvedl, že by ho dějepis nebavil. Vzhledem k zaměření školy D se vyšší oblíbenost dějepisu dala předpokládat, ovšem výsledek školy E je pozitivně překvapivý, jelikož její žáci jsou zaměřeni sportovně. Nejméně kladný vztah ke zkoumanému předmětu mají žáci školy A. Celkem 27 % žáků dějepis nebaví. Vzhledem ke stejnému zaměření se školou D byl očekáván podobný výsledek. Tento postoj žáků můžeme přisuzovat neaprobovanosti vyučující pro zkoumaný předmět. Tím pádem k němu nemusí mít tak kladný vztah jako aprobovaní vyučující. Ovšem u zbylých neaprobovaných vyučujících se tento jev neobjevuje.

ŠKOLA	průměrná známka
ŠKOLA A	1,6
ŠKOLA B	2,1
ŠKOLA C	2
ŠKOLA D	1,6
ŠKOLA E	1,5
ŠKOLA F	2,1

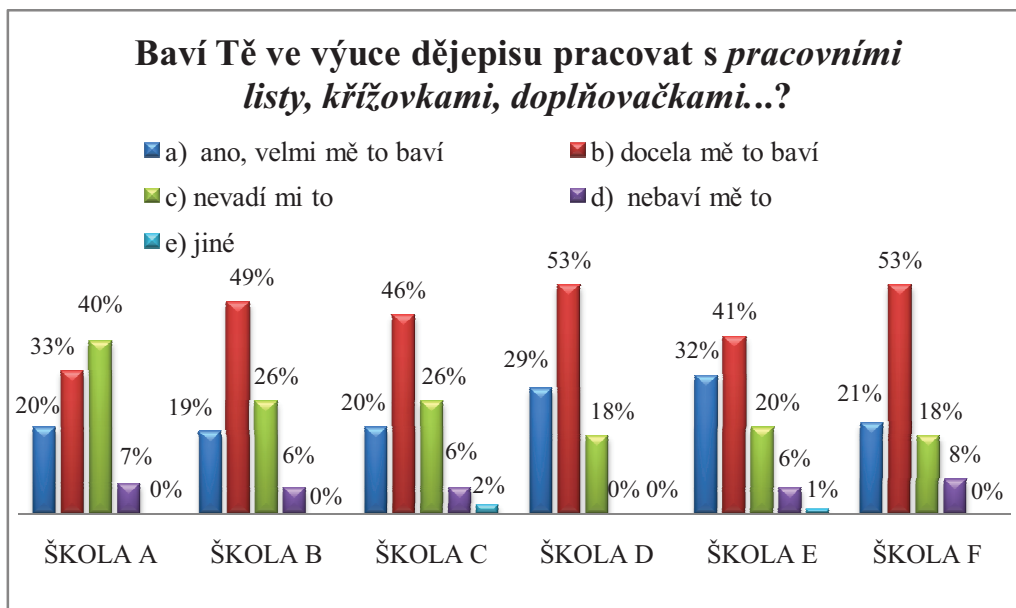
Oblíbenost dějepisu u žáků školy E je zřejmá i podle průměru známek na vysvědčení. Tento fakt ovšem nelze brát jako stanovisko, protože u žáků školy A, kde je oblíbenost předmětu velmi nízká, je průměrná známka 1,6. Ovšem vzhledem k zaměření školy A a D se nižší průměrná známka předpokládá.

Tabulka 7: Průměrná známka z dějepisu na vysvědčení

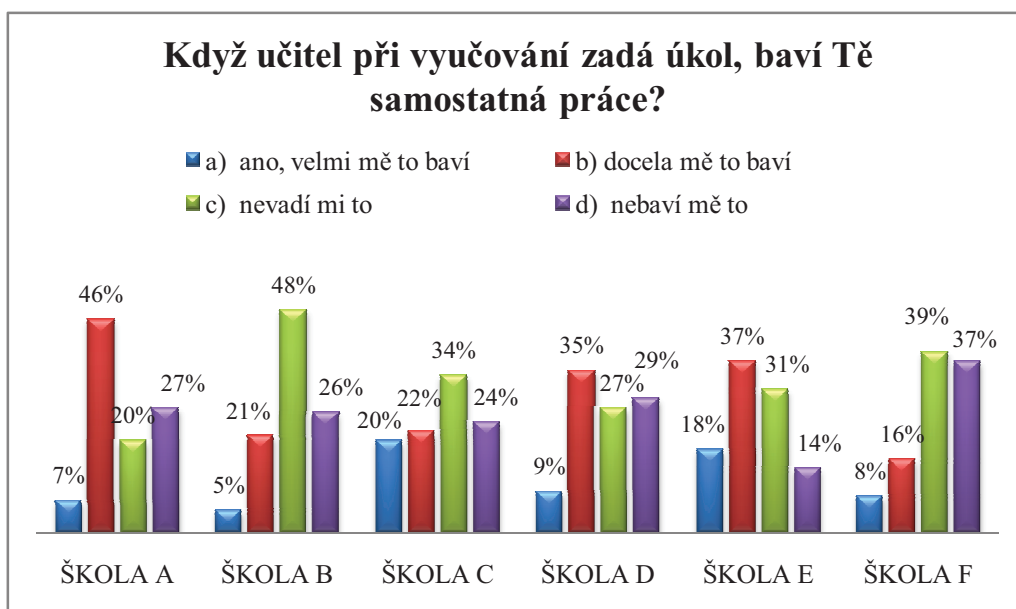
Graf 2: Oblíbenost výukových forem

Z grafu vyplývá, že kolektivní práci na zadaných úkolech nejvíce preferují žáci školy D. V položkách „ve skupině“ a „ve dvojici“ škola D dosahuje nejvyšších procent. Položky „je mi to jedno“ a „sám“ jsou velmi málo zastoupeny. Nejvíce žáků, kteří preferují samostatnou práci před skupinovou, je na škole C, nejméně na škole A.

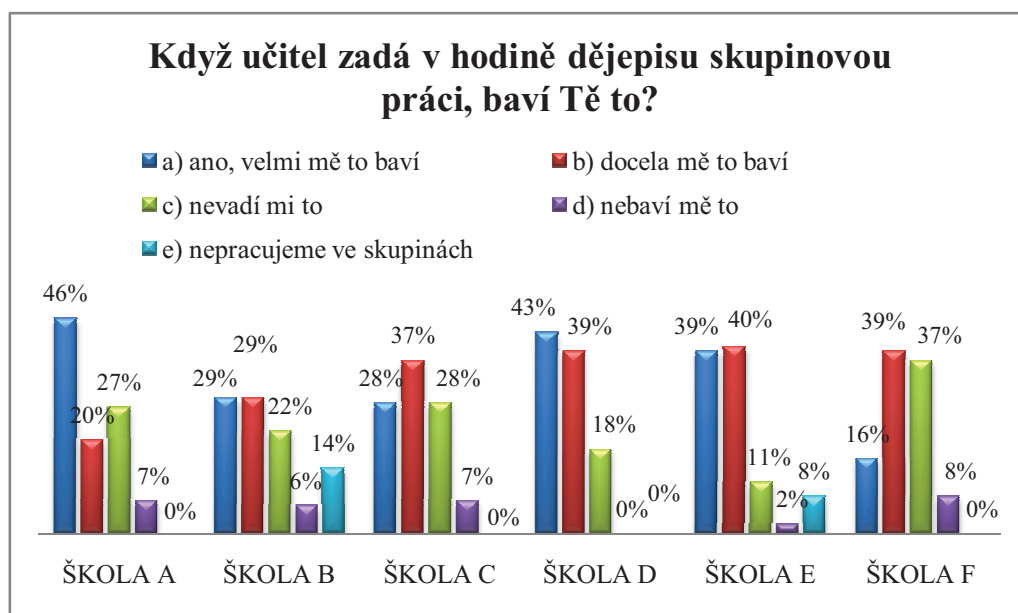
Graf 3: Oblíbenost motivačních her

Nejvyšší procentuální zastoupení žáků, které velmi baví motivační a didaktické hry je u školy E. Zde jej za velmi oblíbené označilo 32 %. Položka „docela mě to baví“ je u všech škol, kromě školy A, nejvíce procentuálně zastoupena. U žáků školy A převažuje odpověď „nevadí mi to“.

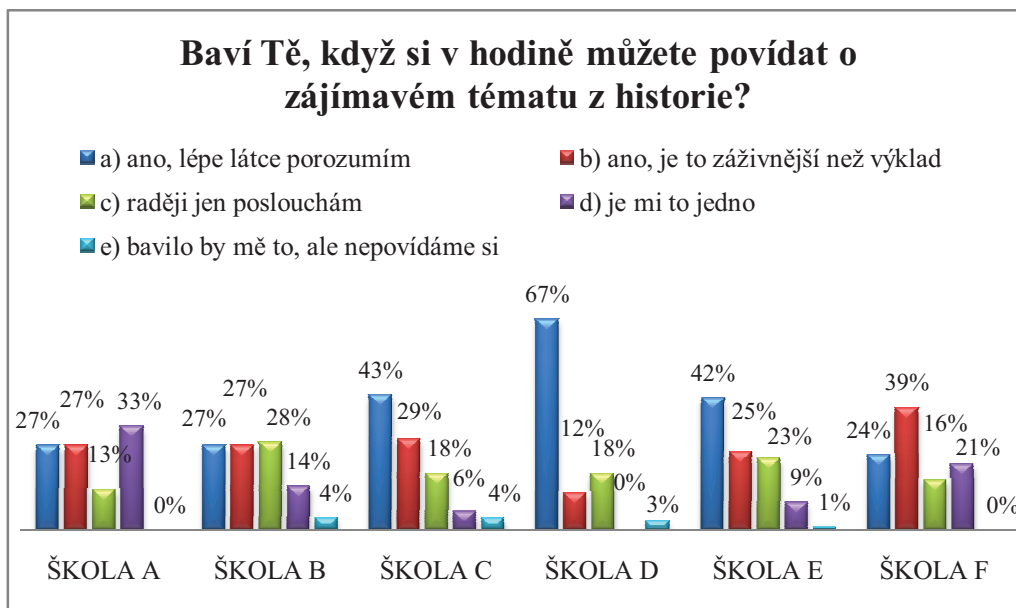
Graf 4: Oblíbenost samostatné práce

Jak je vidět v grafu 2, žáci preferují kolektivní práci na úkolech. Nejvíce žáků, které nebaví samostatná práce, je na škole F. Vzhledem k zaměření školy, která tíhne ke kolektivnímu sportu, je to pochopitelné. U všech škol jsou položky „velmi mě to baví“ poměrně málo procentuelně zastoupené. Tím se potvrzuje obliba skupinových prací.

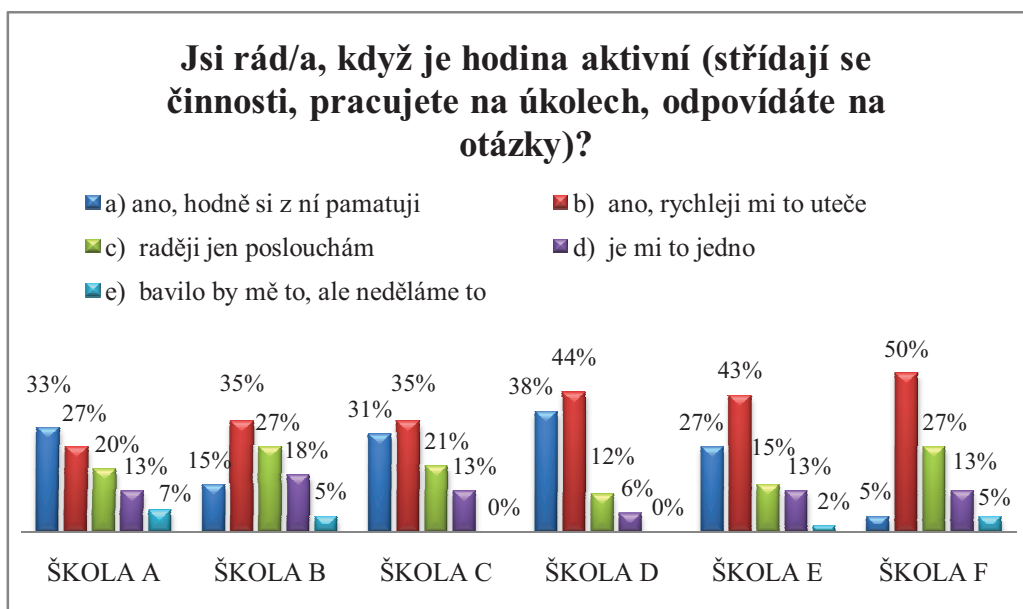
Graf 5: Oblíbenost skupinové práce

Jak již bylo řečeno, žáci všech škol preferují skupinovou práci. Nejoblíbenější se jeví u žáků školy A a D. Ač žáci školy F preferují skupinovou práci před samostatnou, skupinová práce je ve srovnání s ostatními zkoumanými školami u těchto žáků nejméně oblíbená. Žáci školy D opět nezvolili možnost, že by je aktivita nebavila.

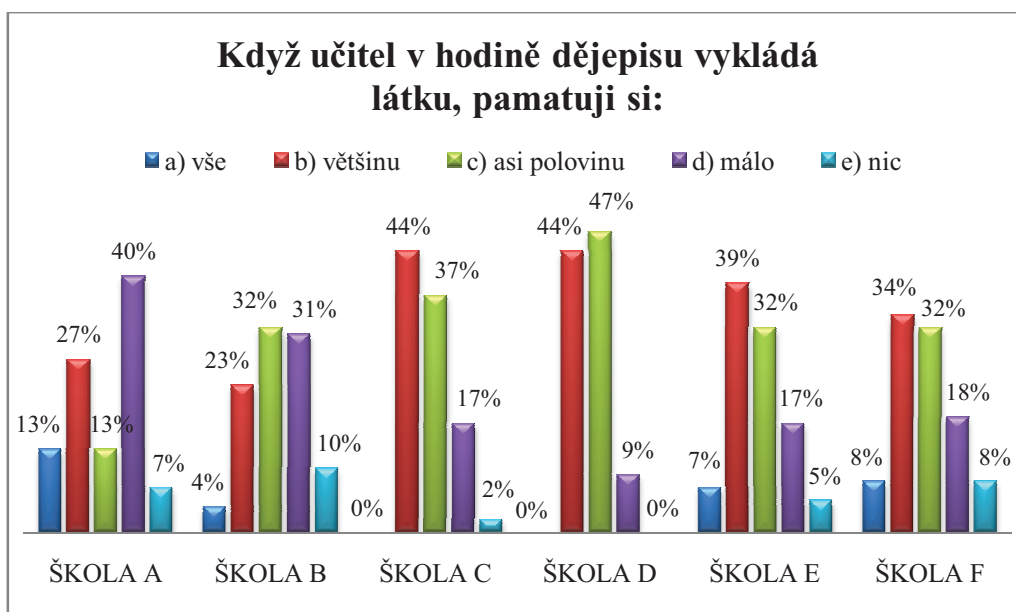
Graf 6: Oblíbenost diskuze

Nejvíce žáků, které baví diskuze na téma z historie, je ve škole D a ve škole C. Ve většině škol, převažuje obliba diskuze z důvodu, že žáci látce lépe porozumí. U školy C je však více žáků, kteří mají v oblibě diskuzi, protože je baví víc než výklad.

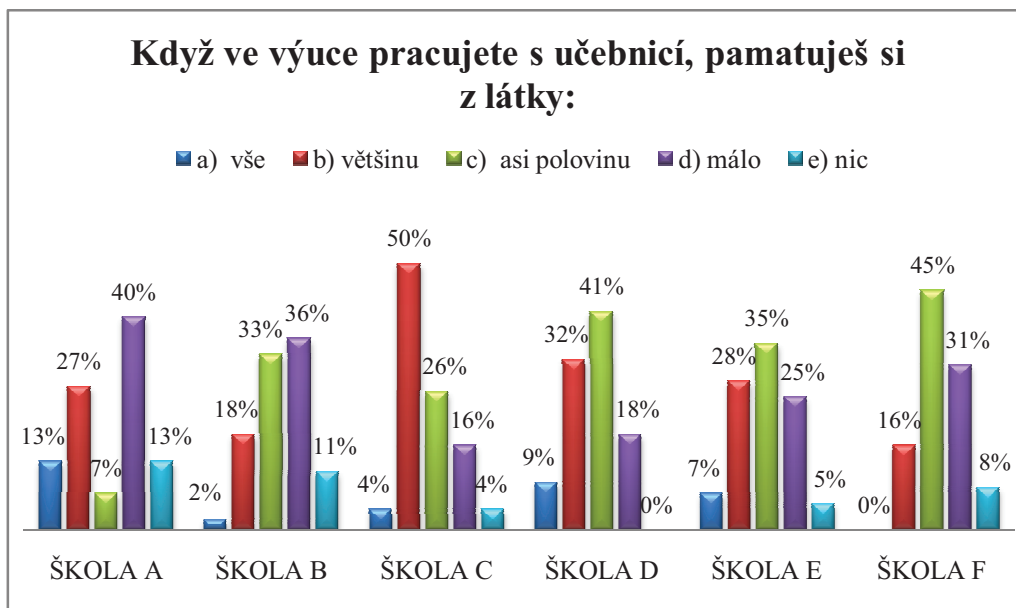
Graf 7: Oblíbenost aktivních hodin

Z grafu je patrné, že nejvíce procent je v položkách, které ukazují, že žáci jsou pro aktivní způsob výuky. Po sečtení položek „ano, hodně si z ní pamatují“ a „ano, rychleji mi to uteče“, je více žáků, které takto baví trávit hodiny, ve škole D. Kromě školy A, u všech ostatních převažuje důvod pro aktivní hodiny, protože hodina rychleji uteče. Žáci školy A preferují aktivní hodiny, protože si z ní více pamatují. Nejvyšší procento žáků, kteří preferují pasivní poslech, je na škole B a na škole F.

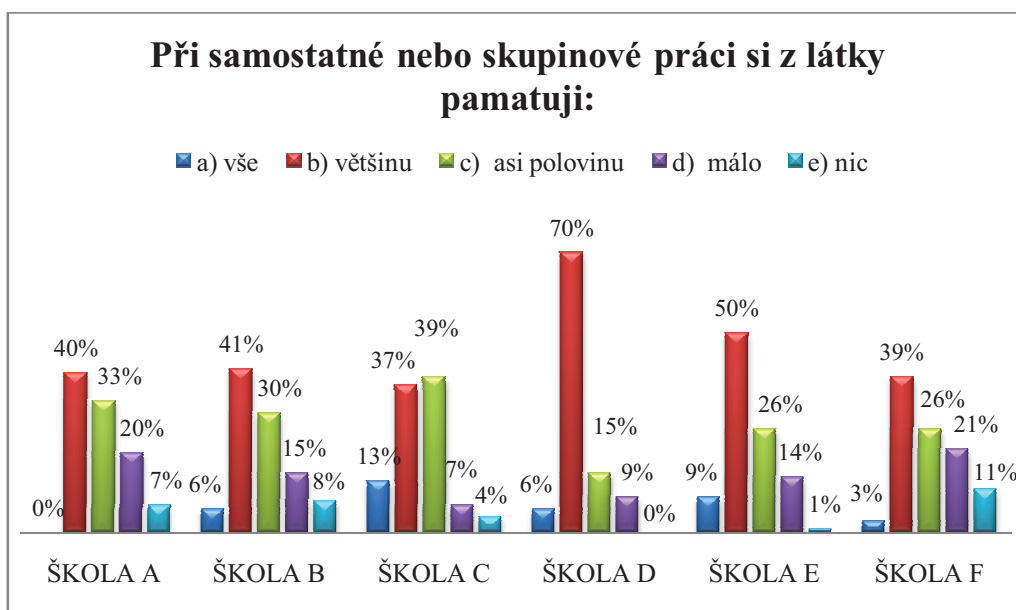
Graf 8: Efektivnost výkladu

Nejvyšší procento žáků, kteří se domnívají, že si z výkladu pamatují vše, je ve škole A. Paradoxně působí fakt, že na stejné škole je i nejvyšší procento těch, kteří se domnívají, že si z výkladu pamatují málo. Žáci školy C a žáci školy D si netroufají tvrdit, že si z výkladu pamatují všechnu probíranou látku. Nejvyšší procento žáků, kteří si z výkladu nepamatují nic, je ve škole B. Můžeme to přisuzovat skutečnosti, že paní učitelka 1 (učí ve 4 třídách ze 6) občas rozdává předtištěný zápis. Žáci mají tudíž jistotu, že informace dostanou a nemusí se věnovat probírané látce.

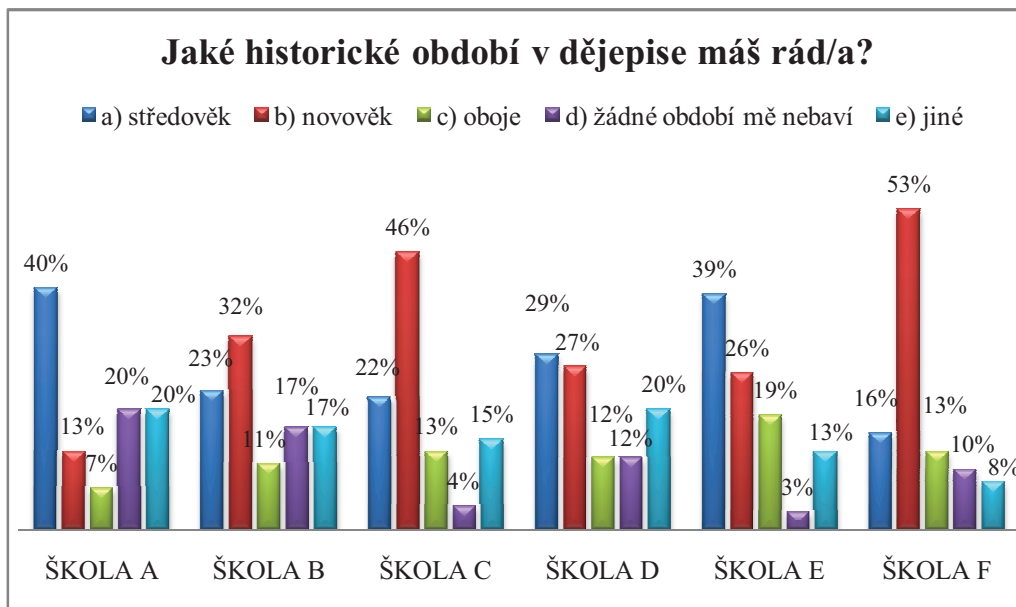
Graf 9: Efektivnost práce s učebnicí

Odpovědi v otázce týkající se zapamatování si učební látky při práci s učebnicí jsou poměrně rozmanité. Po sečtení položek pamatují si „vše“ a „většinu“ se práce s učebnicí zdá být nejefektivnější u žáků školy C.

Graf 10: Efektivnost samostatné a skupinové práce

Nejvíce, a to 13 % žáků ze školy C tvrdí, že si ze samostatné nebo skupinové práce pamatují vše. Nejvýraznějších 70 % žáků školy D si ze zmíněné aktivity pamatují většinu.

Graf 11: Oblíbenost historického období

Nejvyrovnanější jsou výsledky u školy C. Nejvyšší procento žáků, kteří mají v oblibě oboje zkoumané období, je u školy E. Každá škola má svá procenta žáků, které nebaví ani jedno ze zkoumaných období. Nejvyšší procento těchto žáků je u školy A.

Ve výuce dějepisu mě nejvíce zajímá (více odpovědí)						
	ŠKOLA A	ŠKOLA B	ŠKOLA C	ŠKOLA D	ŠKOLA E	ŠKOLA F
a) Vojenská technika	27%	39%	41%	29%	36%	47%
b) Osobnosti	46%	31%	46%	41%	31%	39%
c) Politika	0%	6%	7%	12%	7%	10%
d) Lucemburkové	20%	9%	4%	9%	16%	0%
e) Život na vesnici	20%	34%	22%	44%	47%	39%
f) Život ve městě	20%	29%	26%	38%	41%	39%
g) Církev	13%	8%	4%	18%	6%	5%
h) Architektura	27%	15%	29%	44%	39%	29%
ch) Umění	46%	21%	43%	35%	38%	29%
i) Sámova říše	20%	7%	7%	3%	13%	5%
j) Velká Morava	20%	6%	4%	3%	7%	10%
k) Křížové výpravy	27%	30%	31%	35%	33%	24%
l) Přemyslovci	20%	22%	18%	18%	25%	5%
m) Husitství	20%	23%	26%	32%	24%	8%
n) Stoletá válka	7%	20%	17%	9%	19%	18%
o) Objevení Ameriky	33%	29%	54%	26%	34%	37%
p) Život ženy v historii	27%	22%	17%	56%	36%	10%
q) Rudolf II.	13%	8%	6%	18%	5%	3%
r) Třicetiletá válka	13%	24%	15%	34%	26%	21%
s) Baroko	0%	13%	17%	21%	22%	8%
t) Renesance	7%	9%	13%	26%	19%	16%
u) Marie Terezie	20%	19%	29%	29%	31%	24%
v) Královna Alžběta	20%	15%	13%	35%	21%	5%
w) Dějiny USA	40%	37%	59%	44%	51%	32%

Tabulka 8: Porovnání oblíbených témat mezi zkoumanými školami

U všech škol, se na předních místech objevují stejná témata v různých pořadích. U školy B a školy F je prvním místě *Vojenská technika*. Ostatní školy mají na první příčce oblíbenosti jiná témata. Téměř u všech škol se do pátého místa objevuje téma *Osobnosti*, u školy E je až na osmém místě spolu s *Maríí*

Terezií. Další oblíbená témata většiny škol jsou umění, *Dějiny USA*, či *Život na vesnici*. Překvapivě u školy A a školy D jsou oblíbené i *Křížové výpravy*. Mezi nejméně oblíbenými tématy se u všech škol objevuje *Politika*. Žáky škol B, C, E nezajímá *Rudolf II.* a *Církev*. Jako málo oblíbená témata se u většiny škol objevují: *Lucemburkové*, *Velká Morava*, *Sámová říše*.

7. Celkové výsledky výzkumu

Informace obsažené v této práci vycházejí z odpovědí **332 žáků** z 6 libereckých škol. Dotazníkové otázky se týkaly okruhů, které zjišťují oblíbené vyučovací strategie, oblíbená vyučovací témata středověku a novověku a efektivnosti výukových strategií. V rámci výzkumu byly také formulovány výzkumné otázky. Ne vždy žáci odpověděli na všechny otázky z dotazníku, tudíž procenta jsou počítána z počtu odpovídajících respondentů na konkrétní otázky. Informace získané od žáků nelze považovat za zcela stoprocentní. Dotazník, kromě školy A, zadávali sami učitelé, tudíž žáci mohli být touto situací ovlivněni. Také nelze přesně určit, jaký vztah mají k vyplňování dotazníků, ke svému vyučujícímu dějepisu a v jakém byli rozpoloženi, když odpovídali na otázky. Toto jsou všechna fakta, která mohou výsledky zkreslit.

Dějepis, jak se dalo předpokládat, nevyšel coby nejoblíbenější předmět, ale spíše žákům ze zkoumaných škol nevadí. Žáci jsou při hodinách raději aktivní, zejména proto, že jim hodina rychleji uteče. A až na druhém místě z důvodu, že si z ní hodně pamatují. Žáky nejvíce baví motivační aktivity, skupinová práce a rozhovor na zajímavé historické téma. Při práci v hodině žáci preferují kolektivní činnost před samostatnou. Žáci se domnívají, že si z látky nejvíce zapamatují aktivitami, při nichž sami nebo ve skupině řeší zadané úkoly. Jako procentuálně nejméně oblíbená se jeví činnost, kdy žáci pracují na úkolech výhradně sami a jako nejméně efektivní z pohledu žáků procentuálně vychází práce s učebnicí.

Nelze přesně říci, zdali je u žáků oblíbenější středověk, či novověk. Procentuální zastoupení v obou odpovědích je velmi podobné. Novověk má raději 34 % žáků a středověk 28 %. Oboje období má v oblibě 13 % žáků a žádné ze zkoumaných 10 % žáků. Přestože 34 % žáků má raději novověk, než středověk, 49 % dotazovaných zajímají témata týkající se obyčejného života

lidí ve středověku. V otázce, která zjišťuje, jaká jsou u žáků nejoblíbenější témata z období středověku a novověku, mohli dotazovaní vybrat více možností.

Nejoblíbenější témata

1. Dějiny USA – 45%

2. Vojenská technika – 38%
3. Osobnosti, Život na vesnici- 36%
4. Objevení Ameriky – 35%
5. Život ve městě – 33%

Nejméně oblíbená témata

1. Velká Morava – 6%

2. Politika, Rudolf II., Církev – 7%
3. Sámova říše – 8%
4. Lucemburkové – 9%
5. Baroko, Renesance – 15%

Překvapením je velká obliba dějin USA a poměrně malá obliba baroka a renesance. Také se ukázalo, že žáci zkoumaných škol nemají v oblíbě raný středověk. Téma Velká Morava se stalo vůbec nejméně oblíbeným a Sámova říše je třetím nejméně oblíbeným tématem. Poměrně rozporuplně působí fakt, že žáky velmi málo zajímají Lucemburkové a Rudolf II., přitom téma osobností vyšlo jako třetí nejoblíbenější.

Nejoblíbenější témata DĚVČAT

1. Umění – 48%

2. Život ženy v historii – 45%
3. Život na vesnici – 44%
4. Osobnosti – 43%
5. Marie Terezie, Dějiny USA – 39%

Nejoblíbenější témata CHLAPCŮ

1. Vojenská technika – 70%

2. Dějiny USA – 51%
3. Křížové výpravy – 45%
4. Objevení Ameriky – 42%
5. Život ve městě, Husitství – 32%

V případě děvčat i chlapců se potvrdila hypotéza. Děvčata preferují spíše umění a sociálně zaměřená témata, jako žena v historii a život na vesnici. Chlapci dávají přednost vojenským tématům, jako vojenská technika, války a také dějinám USA.

Nejméně oblíbená témata DĚVČAT

1. Politika – 4%
2. Velká Morava – 5%
3. Sámova říše – 7%
4. Vojenská technika, Stoletá válka - 9%
5. Církev – 10%

Nejméně oblíbená témata CHLAPCŮ

1. Církev – 4%
2. Baroko – 6%
3. Lucemburkové, Rudolf II. – 7%
4. Velká Morava, Renesance – 8%
5. Politika, Sámova říše – 10%

7.1. Odpovědi na výzkumné otázky

Na kolik je dějepis oblíbeným předmětem?

- Největší podíl dotazovaných žáků ze zkoumaných škol, tedy 41%, uvedlo, že jim dějepis jako vyučovací předmět nevadí. Pro 14% žáků je dějepis neoblíbeným předmětem.⁵⁰

Jaké výukové strategie jsou oblíbené?

- Součtem procent v položkách „velmi mě to baví“ a „docela mě baví“ se jako oblíbené vyučovací strategie jeví motivační hry (71 %), skupinová práce (67 %), diskuze (64 %). Nejvíce procent v položce „ano baví, lépe látce porozumím“ však získala diskuze (37 %).⁵¹

Jsou žáci při hodině raději pasivnější nebo aktivnější?

- 63 % žáků ze zkoumaných škol preferuje aktivnější hodinu dějepisu, kdy mohou pracovat na úkolech, odpovídat na otázky, diskutovat. 23 % žáků z důvodu, že si z hodiny zapamatují více probírané látky a 40 % žáků, protože jim hodina rychleji uteče a nenudí se.⁵²

⁵⁰ Graf 16 v příloze č. 2

⁵¹ Grafy 20, 22, 24 v příloze č. 2

⁵² Graf 25 v příloze č. 2

Preferují žáci kolektivní nebo samostatnou práci?

- Žáci ze zkoumaných škol dávají přednost práci ve dvojici a ve skupině před samostatnou prací. Po sečtení položek týkajících se kolektivní práce (samostatná práce + práce ve dvojici), je patrné, že 65 % žáků na zadaných úkolech raději spolupracuje, než pracuje samostatně.⁵³

Mají žáci v oblíbenou projektovou výuku?

- Ne všichni vyučující používají projekt jako vyučovací strategii a ne na všech školách organizují projekty na historická témata, tudíž nelze objektivně posoudit, zda žáci ze zkoumaných škol mají v oblíbenou projektovou výuku.⁵⁴

Shoduje se oblíbenost výukových strategií u žáků a učitelů?

- Nejvíce učitelů označilo za své oblíbené vyučovací strategie pracovní listy, motivační hry a skupinovou výuku.⁵⁵ Součtem procent v položkách „velmi mě baví“ a „docela mě baví“, u žáků vedou motivační hry a skupinová práce.⁵⁶ Lze říci, že oblíbenost výukových strategií se u žáků a učitelů téměř shoduje. Do výsledků nejsou zahrnuti údaje učitele 2 školy D, protože je neposkytl.

Nakolik si žáci pamatují učební látku z projektové formy výuky?

- Jak již bylo zmíněno, projektovou výuku v hodině dějepisu využívají jen někteří učitelé, tudíž nelze stanovit závěr, na kolik si žáci pamatují dějepisnou látku z této vyučovací strategie.
- Pokud budeme akceptovat fakt, že žáci do odpovědi zahrnuli stanovisko obecně k projektové výuce, z výsledků můžeme vyčíst, že se žáci

⁵³ Grafy 17 a 22 v příloze č. 2

⁵⁴ Graf 23 v příloze č. 2

⁵⁵ Graf 14 v textu

⁵⁶ Grafy 20 a 22 v příloze č. 2

domnívají, že si z projektové výuky, 9 % žáků pamatuje vše, 28 % žáků většinu, 31 % žáků asi polovinu, 16 % žáků málo a 6 % žáků nic.⁵⁷

Které metody jsou vzhledem k cíli hodiny podle žáků nejúčinnější?

- Po sečtení procent v položkách „vše“ a „většinu“ je podle žáků nejefektivnější samostatná a skupinová práce, tedy činnost, při které sami zpracovávají informace.⁵⁸

Jak probíhají hodiny dějepisu na vybraných školách?

- Všechny dotazované školy používají jako hlavní vyučovací strategii frontální výuku. Vyučující upřednostňují výklad podpořený prezentacemi, obrazovým materiálem a v několika případech i video ukázkami. Při výuce jsou využívány učebnice, motivační hry, skupinové a samostatné práce.

Jsou žáci spokojeni s hodinami dějepisu?

- Převážná většina žáků je s dosavadním průběhem svých hodin spokojena. Připomínky mají jen k dílčím aktivitám, většinou si přejí dělat častěji to, co je baví. Například víc skupinové práce, videí, motivačních her, soutěží, debat nad tématem, někteří by si přáli hrát scénky a psát více referátů. Nespokojení s průběhem výuky jsou žáci školy A. Dějepis jako předmět jim sice nevadí, ale způsob jakým je vyučován, je nudí.

⁵⁷ Graf 30 v příloze č. 2

⁵⁸ Grafy 26, 27, 28, 29, 31 v příloze č. 2

Jak by si žáci představovali ideální hodinu dějepisu?

- Převážná část žáků se vyjádřila, že je se současným způsobem výuky dějepisu spokojena. Přesto se však někteří žáci neubránili vyjádření, co by si při hodinách přáli dělat. Ve většině případů žáci zopakovali ty aktivity, které je v hodinách baví, ale přáli by si je do výuky zařadit častěji. Například skupinovou práci, diskuzi či video ukázky.

Mají žáci raději dobu středověku nebo novověku?

- Procenta zkoumaných období jsou poměrně vyrovnaná, novověk jako své oblíbené období označilo 34 % žáků ze zkoumaných škol a středověk má raději 28 % žáků. Nelze tedy přesně stanovit, které období je oblíbenější.⁵⁹

Jaká dějepisná témata jsou pro žáky zajímavá?

- Z výsledků zkoumaných škol vyplývá, že nejzajímavějším tématem pro žáky jsou dějiny USA, následuje vojenská technika, život na vesnici a osobnosti.⁶⁰

Jaká témata jsou oblíbenější u děvčat?

- Děvčata zajímá umění, obyčejný život žen v historii a život na vesnici, životopisná pojetí dějin.⁶¹

Jaké témata jsou oblíbenější u chlapců?

- Téměř tři čtvrtiny dotazovaných chlapců zajímá vojenská technika. Dalšími oblíbenými tématy jsou dějiny USA či křížové výpravy.⁶²

⁵⁹ Graf 33 v příloze č. 2

⁶⁰ Graf 34 v příloze č. 2, tabulka 8 v textu

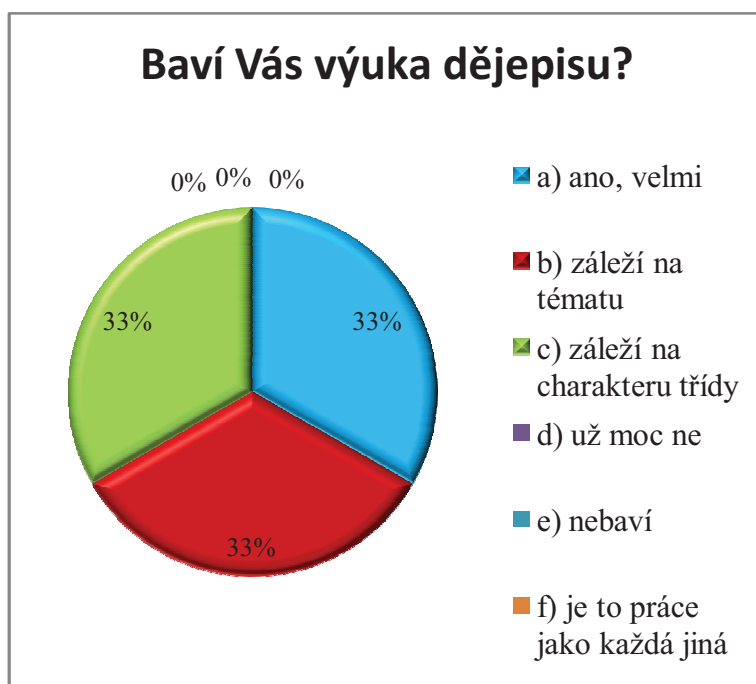
⁶¹ Tabulka 14 a graf 35 v příloze č. 5

⁶² Tabulka 14 a graf 35 v příloze č. 5

Souvisí aprobovanost učitele s oblíbeností dějepisu?

- Tři z deseti učitelů, šesti zkoumaných škol nemá aprobaci pro výuku dějepisu. Tento vzorek není objektivní pro stanovení závěru, zda je aprobovanost faktorem pro větší oblíbenost předmětu u žáků. Ani z popisu žáků v otevřených otázkách, jejichž vyučující nemá aprobaci pro dějepis, nevyplyvá, že tento faktor má vliv. Pouze z popisů žáků školy A je výrazněji znát, že by si představovali své hodiny jinak. Přání ostatních žáků zkoumaných škol se týkají spíše dílčích aktivit, většina je však spokojená.

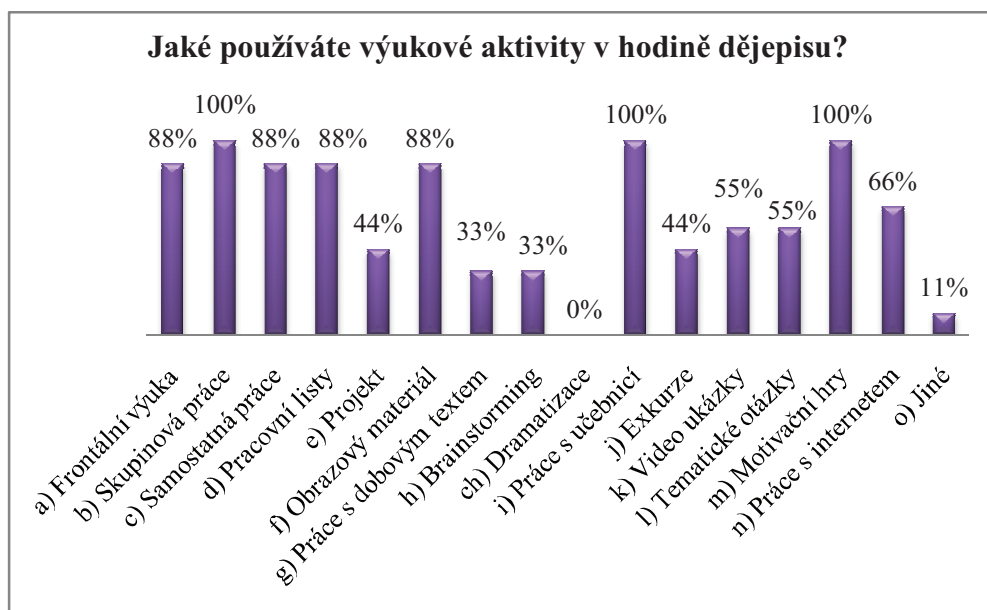
7.2. Výukové strategie z pohledu vyučujících⁶³

Graf 12: Oblíbenost dějepisu u vyučujících

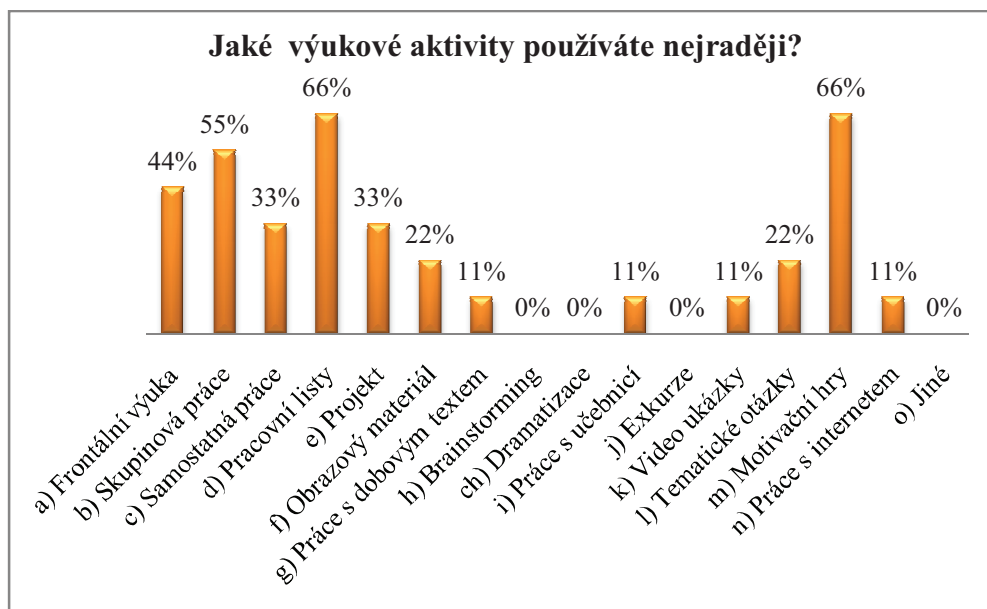
Jak je vidět, třetinu z dotazujících vyučujících výuka dějepisu velmi baví. Ostatní baví za určitých podmínek.

⁶³ Ve výsledcích chybí informace učitele 2 ze školy D, procenta vycházejí z devíti učitelů.

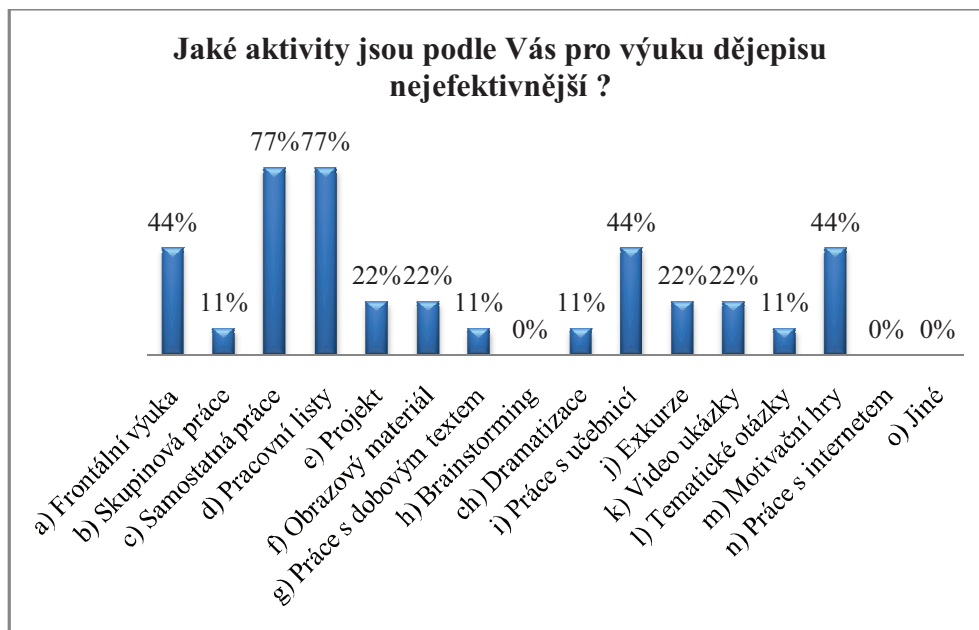
Graf 13: Používané aktivity učitelů v hodinách dějepisu

Mezi tři nejvyužívanější aktivity patří skupinová práce, práce s učebnicí a motivační hry. Vyučující zkoumaných škol nevyužívají v hodinách dějepisu dramatizaci, ač by si ji mnozí žáci přáli.

Graf 14: Nejoblíbenější používané aktivity učitelů v hodině dějepisu

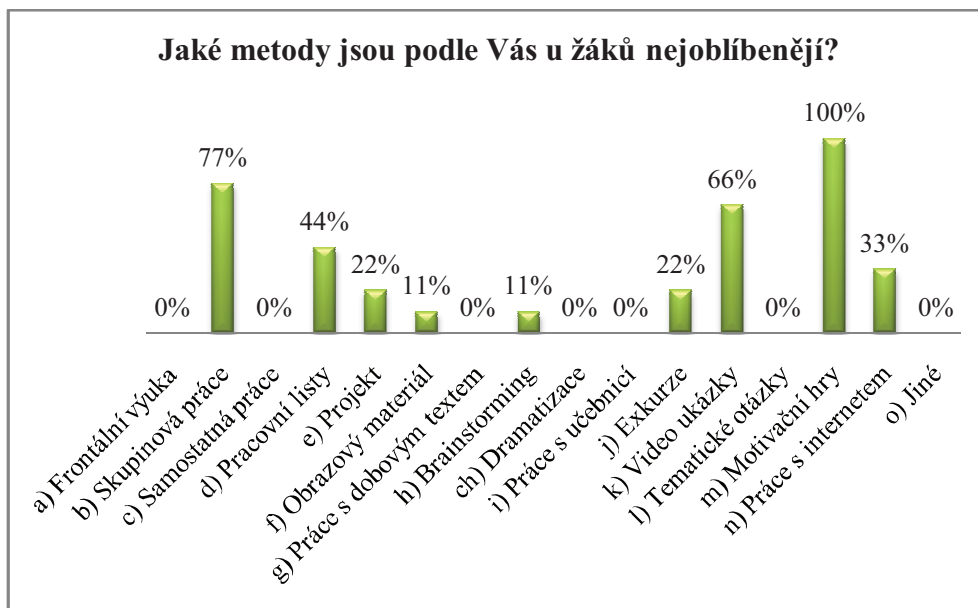
Nejoblíbenější vyučovací aktivity pro učitele jsou motivační hry a pracovní listy. Pro žáky jsou motivační hry také nejoblíbenější. Brainstorming, dramatizaci a exkurze si za oblíbenou aktivitu nevybral žádný učitel.

Graf 15: Efektivní výukové aktivity podle vyučujících.

Vyučující se domnívají, že pro žáky jsou nejefektivnější samostatná práce a pracovní listy. Vyučující se s žáky shodují v názoru na skupinovou práci.

Tyto výsledky jsou hodnověrnější nežli od žáků, protože vyučující mají v hodinách dějepisu zpětnou vazbu.

Graf 16: Oblíbené vyučovací aktivity žáků podle vyučujících

Vyučující se domnívají, že žáci mají nejraději motivační hry a skupinovou práci. Tento výsledek je shodný s výsledkem žáků.

Po porovnání výsledků mezi učiteli a žáky lze říci, že vyučující vědí, jaké vyučovací strategie žákům vyhovují.

Závěr

Cílem práce bylo zjistit, co žáky baví v hodinách dějepisu, jaká témata je zajímají a co jim nejlépe pomáhá osvojit si vyučovací látku. Některé vyučující, se kterými jsem se při předávání dotazníků setkala, byly poměrně skeptické, co se týká oblíbenosti dějepisu u svých žáků. Avšak výsledky ukázaly, že větší část žáků je se způsobem výuky dějepisu spokojena a nic by na ní neměnili. Námitky a přání se týkaly spíše kratších zápisů do sešitu a častější zábavné a názorné výuky pomocí filmů. Velmi překvapivé je, že mnoho žáků uvedlo jako oblíbené „vyprávění paní učitelky“. Může to být z důvodu zájmu o informace, ale také z důvodu pohodlnosti a pasivnosti, k čemuž se někteří žáci i přiznali.

Výzkum pro svou diplomovou práci jsem začínala s tím, že jsem neměla představu o tom, jaké výukové strategie mohou žáky bavit. Proto mě velmi překvapilo, že mezi nejoblíbenější formy ze zkoumaných strategií patří skupinová práce. Metoda diskuze a motivační hry takovým překvapením nebyly. Je poměrně přirozené, že žáky tyto aktivity baví. Co se týká rozmanitého zájmu o historická témata, zaskočil mě malý zájem o postavu Rudolfa II. a Lucemburky. Domnívám se, že kdyby byl z tématu Lucemburkové samostatně vyčleněn Karel IV., získal by o mnoho více procent. Překvapivé je také zjištění, že nejvyššího procentuálního zastoupení dosáhlo téma Dějiny USA.

Problémy, na které jsem během výzkumu narazila, se týkaly především vyhodnocování získaných informací. Žáci se při odpovídání na některé otázky zřejmě nesoustředili na zkoumaný předmět, protože jejich odpovědi byly v rozporu s odpověďmi spolužáků a vyučujících. Buďto vyjádřili svůj všeobecný vztah ke zkoumané aktivitě, nebo ji posuzovali z pohledu jiného předmětu. Některé otázky také mohly být formulovány přesněji. Například otázka týkající se na efektivnost promítání obrázků. Žáci si ji vysvětlili různými

způsoby. Vhodnější by bylo položit otázku směřující přímo k výukovým prezentacím.

Otázkám, týkající se efektivnosti, tedy aktivitám, které žákům nejlépe pomáhají osvojit si učivo, nelze přikládat velký význam. Jde o subjektivní domněnku žáků. Pro stanovení konkrétního závěru v této oblasti, by bylo nutné informace, které žáci v dotazníku uvádějí, otestovat didaktickým testem. Je nutné podotknout, že cílem těchto otázek bylo zjistit názory žáků. Tento výzkum by bylo možné prohloubit o oblíbené vyučovací strategie děvčat a chlapců, nebo oblíbené vyučovací strategie napříč jednotlivými ročníky. A posoudit, zda se s věkem mění.

Všechny informace uvedené v dotaznících je nutné posuzovat s nadhledem, vzhledem k tomu, že dotazníky, kromě školy A, zadávali sami učitelé dějepisu a žáci mohli být touto situací ovlivněni. Dále je nutné zmínit, že vztahy mezi učitelem a žákem nemusí být vždy ideální a žák mohl vyplňovat dotazník ovlivněný předsudky vůči učiteli. Také je potřeba zmínit, že popisování hodin žáky a občasná rozdílnost s popisy učitelů, může být způsobena pasivním postojem k vyplňování dotazníku nebo snaha popsat pouze zásadní momenty z hodiny. Žáci také hodnotili aktivity, které s vyučujícím v hodinách nedělají, tudíž je možné, že výukové metody a formy hodnotili podle ostatních vyučovacích předmětů.

Velmi mile mě překvapila ochota vyučujících na tomto výzkumu spolupracovat. Některé paní učitelky se dokonce vyjádřily, že by je výsledek šetření zajímal. Proto jsem nabyla dojmu, že tato práce pro ně bude užitečná a pomůže jim podrobněji poznat zájmy a přání svých žáků. Výsledky výzkumu budou vyučujícím poskytnuty.

Použité zdroje

Literatura

- [1] JULÍNEK, Stanislav. *Základy oborové didaktiky dějepisu*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2004. 275 s. ISBN 80-210-3495-5.
- [2] KAŠPAROVÁ, Jana, Karel STARÝ a Gabriela ŠUMAVSKÁ. *Výukové strategie v praxi pilotních odborných škol*. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, 2011. 62 s. ISBN 978-80-87063-42-2.
- [3] LABISCHOVÁ, D., GRACOVÁ, B. *Příručka ke studiu didaktiky dějepisu*. Ostravská univerzita v Ostravě 2008. ISBN 978-80-7368-584-3.
- [4] MAŇÁK, Josef - ŠVEC, Vlastimil. *Výukové metody*. Brno: Paido, 2003. 219 s. ISBN 80-731-5039-5.
- [5] ZELINKOVÁ, Olga. *Poruchy učení: dyslexie, dysgrafie, dysortografie, dyskalkulie, dyspraxie, ADHD* : Praha: Portál, 2003. 263 s. ISBN 80-717-8800-7.

Webové zdroje

- [6] GOŠOVÁ, Věra. Dramatizace. In: *Metodický portál RVP* [online]. 2011 [cit. 16. 4. 2012]. Dostupné z: http://wiki.rvp.cz/Knihovna/1.Pedagogicky_lexikon/D/DRAMATIZACE
- [7] Gymnázium F. X. Šaldy [online]. 1996 [cit. 16. 4. 2012]. Dostupné z: <http://www.gfxs.cz/o-nas/>
- [8] Inspekční zpráva: Česká školní inspekce Liberecký inspektorát [online]. 2010 [cit. 16. 4. 2012]. Dostupné z: <http://zpravy.csicr.cz/upload/2010013709.pdf>

- [9] KOŠTÁLOVÁ, Hana. Hladiny myšlenkových operací podle Blooma. *Metodický portál: Články* [online]. 27. 07. 2007, [cit. 16. 4. 2012]. Dostupný z WWW: <<http://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/1533/HLADINY-MYSELENKOVYCH-OPERACI-PODLE-BLOOMA.html>>. ISSN 1802-4785.
- [10] Manuál pro tvorbu školních vzdělávacích programů v základním vzdělávání [online]. V Praze: VÚP v Praze, 2005 [cit. 16. 4. 2012]. ISBN 80-87000-03-X. Dostupné z: http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2010/02/Manual_SVP-ZV.pdf
- [11] Projektová výuka. In: *Metodický portál RVP* [online]. 18. dubna 2011 [cit. 14. 2. 2012]. Dostupné z: http://wiki.rvp.cz/Knihovna/1.Pedagogick%C3%BD_lexikon/P/Projektov%C3%A1_v%C3%BDuka.
- [12] PROKEŠ, Josef. *Komparace učebnic výpočetní techniky pro základní školu*. České Budějovice, [online]. 2005. [cit. 16. 4. 2012]. Dostupné z: <http://www.scribd.com/doc/55915522/Komparace-u%C4%8Debnic-informatiky-pro-Z%C5%A0-Proke%C5%A1>. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích Pedagogická fakulta Katedra informatiky. Vedoucí práce PaedDr. Jiří Vaníček, Ph.D.
- [13] SOŠaG [online]. 1999 [cit. 16. 4. 2012]. Dostupné z: <http://www.sosag.cz/index.php?hm=1>
- [14] ŠTAJGLOVÁ, Helena. Vzdělávací strategie ve školní praxi. *Metodický portál: Články* [online]. 29. 09. 2008, [cit. 2012-04-16]. Dostupný z WWW: <<http://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/2651/VZDELAVACI-STRATEGIE-VE-SKOLNI-PRAXI.html>>. ISSN 1802-4785.
- [15] ZŠ Ještědská [online]. 2003 [cit. 16. 4. 2012]. Dostupné z: <http://www.zs-jestedska.cz/dokumenty/Svp-konecna-verze-11.12.2011.pdf>
- [16] ZŠ Liberec Barvířská [online]. 2010 [cit. 16. 4. 2012]. Dostupné z: <http://www.zs-barvirska.cz/>

- [17] ZŠ Liberec, *Dobiášova* [online]. 2002 [cit. 16. 4. 2012]. Dostupné z: <http://www.dobiasova.cz/>
- [18] ZŠ Liberec *Aloisina Výšina* [online]. 2010 [cit. 16. 4. 2012]. Dostupné z: <http://www.zs-aloisinavysina.cz/>

Seznam příloh

Tabulka 1: Výsledky školy A	s. 28
Tabulka 2: Výsledky školy B	s. 36
Tabulka 3: Výsledky školy C	s. 45
Tabulka 4: Výsledky školy D	s. 53
Tabulka 5: Výsledky školy E	s. 61
Tabulka 6: Výsledky školy F	s. 69
Graf 1: Oblíbenost dějepisu	s. 76
Tabulka 7: Průměrná známka z dějepisu na vysvědčení	s. 77
Graf 2: Oblíbenost výukových forem	s. 77
Graf 3 : Oblíbenost motivačních her	s. 78
Graf 4 : Oblíbenost samostatné práce	s. 78
Graf 5: Oblíbenost skupinové práce	s. 79
Graf 6: Oblíbenost diskuze	s. 80
Graf 7: Oblíbenost aktivních hodin	s. 80
Graf 8: Efektivnost výkladu	s. 81
Graf 9: Efektivnost práce s učebnicí	s. 82
Graf 10: Efektivnost samostatné a skupinové práce	s. 82
Graf 11: Oblíbenost historického období	s. 83
Tabulka 8: Porovnání oblíbených témat mezi zkoumanými školami	s. 84
Graf 12: Oblíbenost dějepisu u vyučujících	s. 92
Graf 13: Používané aktivity učitelů v hodině dějepisu	s. 93
Graf 14: Nejoblíbenější používané aktivity učitelů v hodině dějepisu	s. 93
Graf 15: Efektivní výukové aktivity podle vyučujících	s. 94
Graf 16: Oblíbené vyučovací aktivity žáků podle vyučujících	s. 95
Příloha č. 1: Počty respondentů ve zkoumaných školách	s. 103
Příloha č. 2: Grafické znázornění otázek s celkovými výsledky	s. 104
příloha č. 3: Oblíbenost dějepisu	s. 116
Příloha č. 4: Oblíbenost zkoumaných období	s. 117
Příloha č. 5: Oblíbená témata chlapců a děvčat	s. 118
Příloha č. 6: Vzájemné srovnání výsledků jednotlivých škol	s. 120
Příloha č. 7: Některé názory žáků na jejich výuku dějepisu	s. 126

Příloha č. 8: Dotazník předložený vyučujícím	s. 130
Příloha č. 9: Dotazník předložený žákům	s. 133

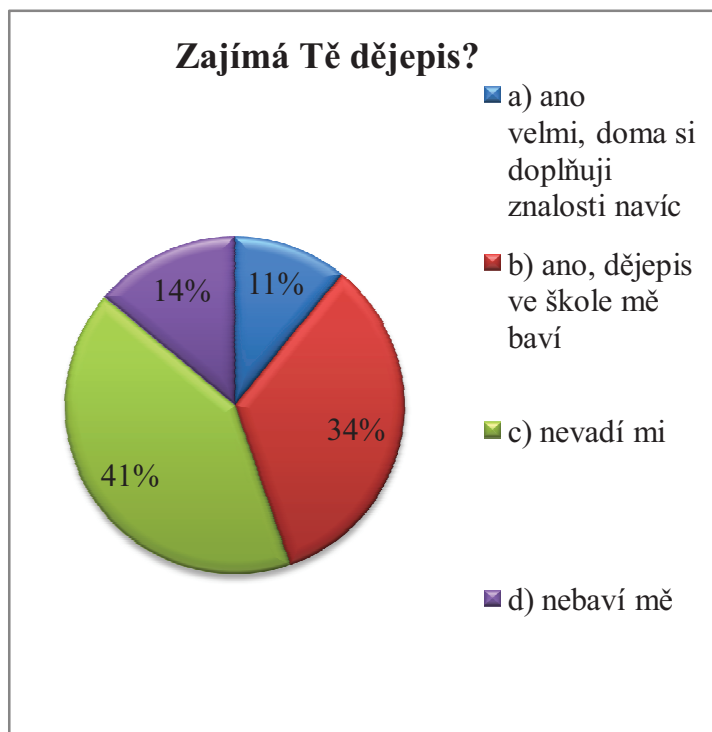
Přílohy

Příloha č. 1: Počty respondentů ve zkoumaných školách

škola	učitel/ka	třída	délka praxe	aprobace	délka praxe v D	počet žáků	počet žáků	celkem
ŠKOLA A	učitelka	9.	10	OV-VV	2	10	5	15
ŠKOLA B	učitelka 1	8. A.	33	ČJ-D	33	11	4	15
		8. B.				10	7	17
		8. C.				5	11	16
		9. B.				11	12	23
	učitelka 2	9. A.	33	ČJ-D	33	8	7	15
		9. C.				8	9	17
ŠKOLA C	učitelka 1	8. A.	21	ČJ-D	21	9	5	14
		8. B.				7	7	14
	učitelka 2	9. A.	29	ČJ-OV	15	13	13	26
ŠKOLA D	učitelka 1	8.	5	D-FR	2	13	8	21
	učitel 2	9.	10	D-OV		6	7	13
ŠKOLA E	učitelka 2	8. A.	10	ČJ-OV	2	13	6	19
		8. B.				15	4	19
		8. C.				7	8	15
	učitelka 1	9. A.	25	ČJ-D	25	7	9	16
		9. C.				11	8	19
ŠKOLA F	učitelka	8.	27	ČJ-D	20	4	12	16
		9.				6	16	22

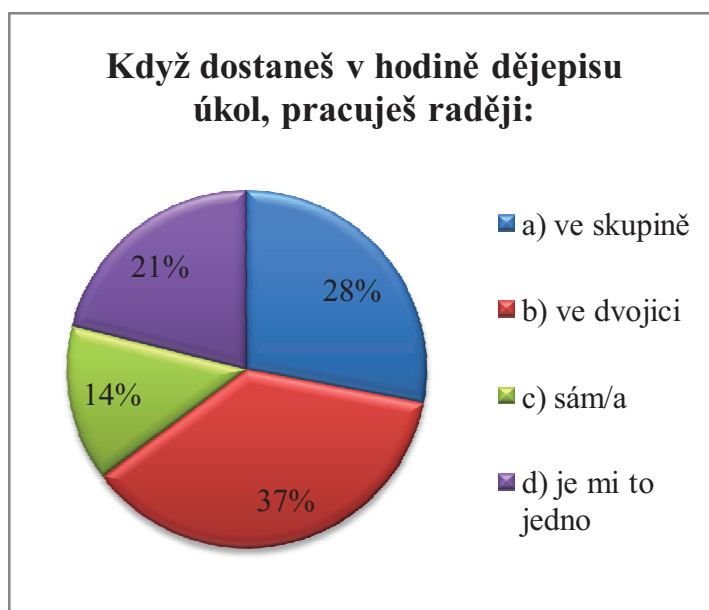
Tabulka 9

Příloha č. 2: Grafické znázornění otázek s celkovými výsledky⁶⁴

Graf 16

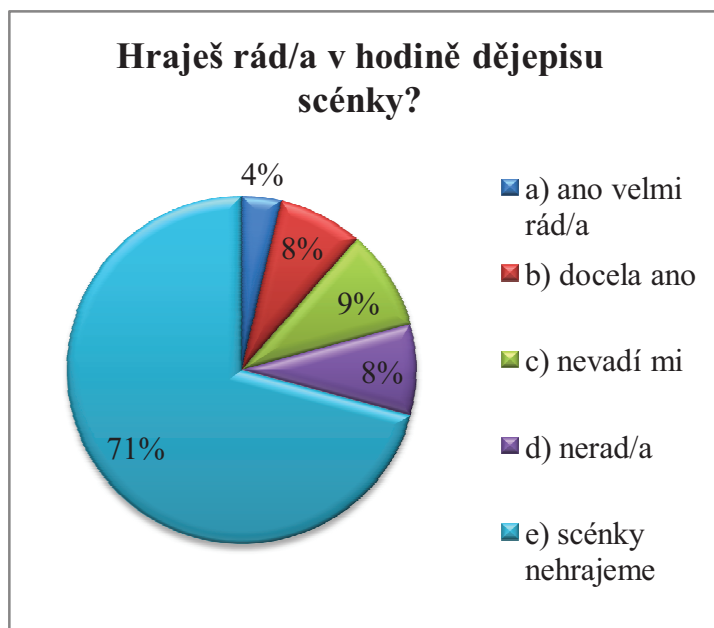
⁶⁴ Procenta v uvedených grafech jsou počítána z počtu odpovědí v konkrétních otázkách (ne každý žák odpověděl na všechny otázky).

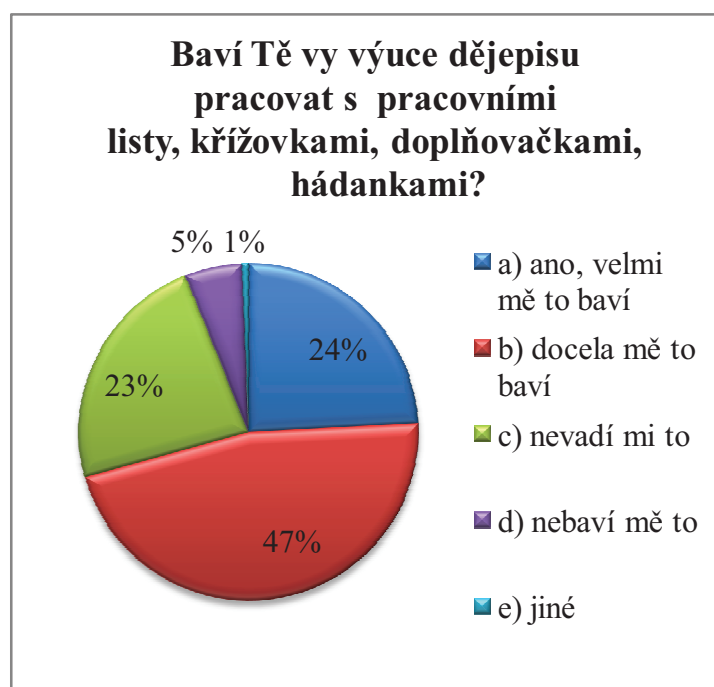
Graf 17

Graf 18

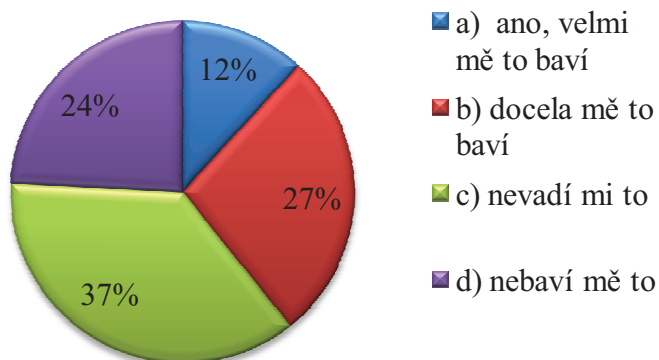

Graf 19

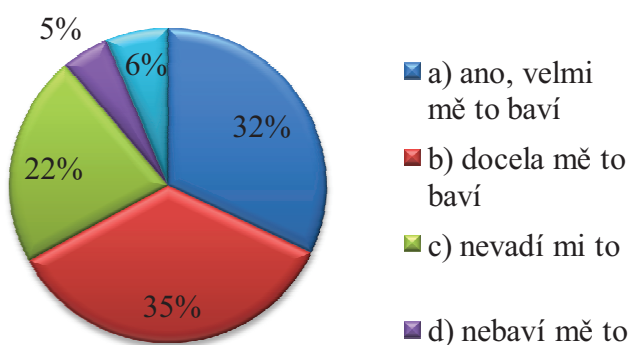
Graf 20

**Když učitel při vyučování zadá
úkol, baví Tě samostatná práce ?**

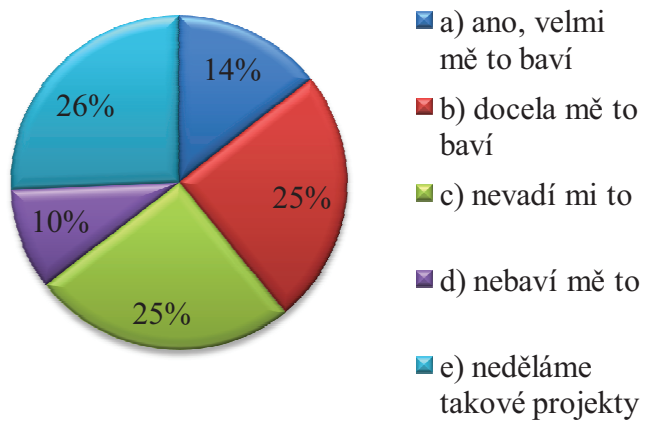
Graf 21

**Když učitel zadá v hodině
dějepisu skupinovou práci, baví
Tě to?**

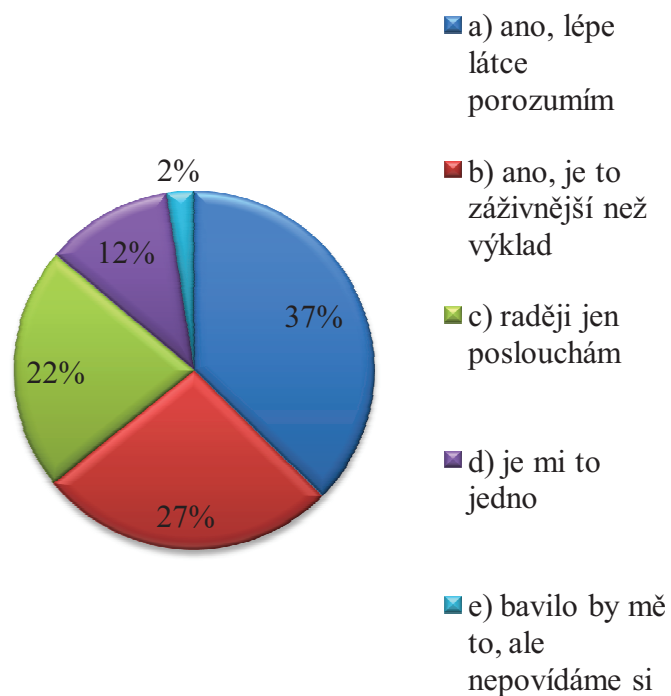
Graf 22

**Baví Tě, když se třídou
vypracováváte projekty na
historická témata?**

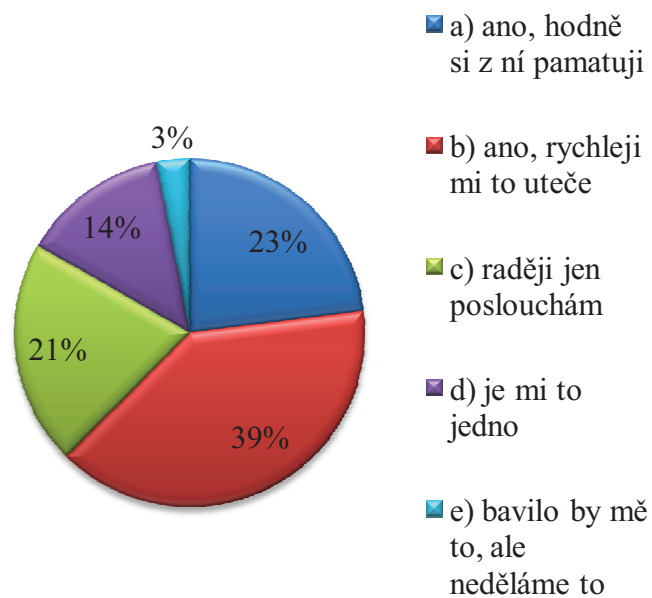
Graf 23

**Baví Tě, když si v hodině můžete
povídat o zajímavém tématu z
historie ?**

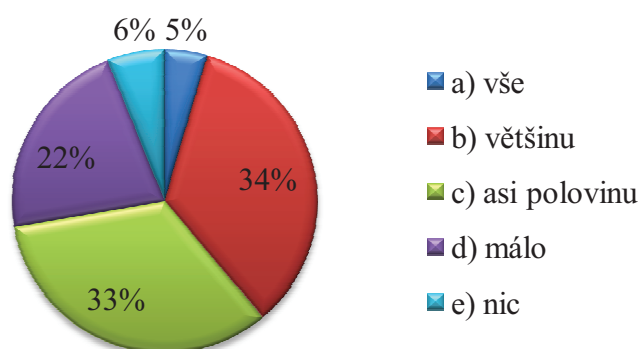
Graf 24

**Jsi rád/a, když je hodina aktivní
(střídají se činnosti, pracujete na
úkolech, odpovídáte na otázky) ?**

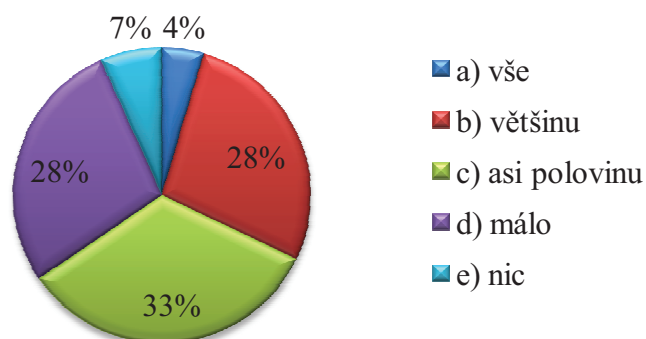
Graf 25

**Když učitel v hodině dějepisu
vykládá látku, pamatuji si:**

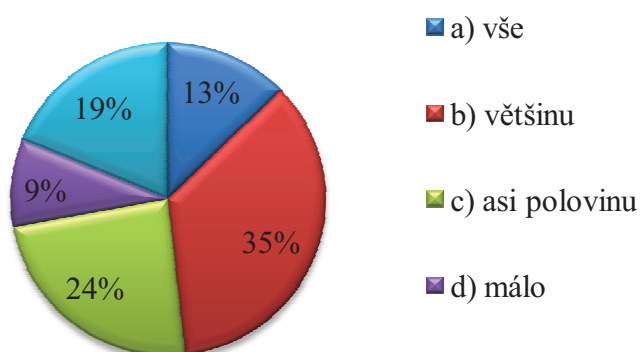
Graf 26

**Když ve výuce pracujete s
učebnicí, pamatuješ si z látky:**

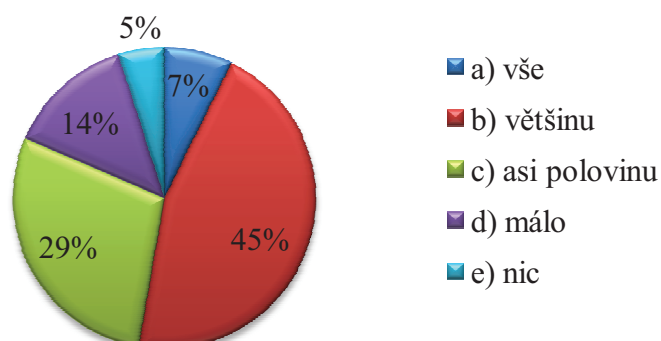
Graf 27

**Když učitel promítá
obrázky, pamatují si z látky:**

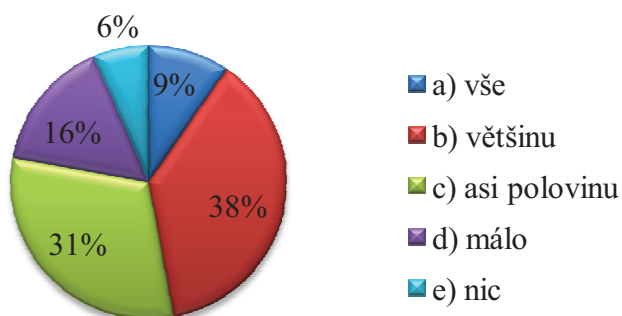
Graf 28

Při samostatné nebo skupinové práci si z látky pamatují:

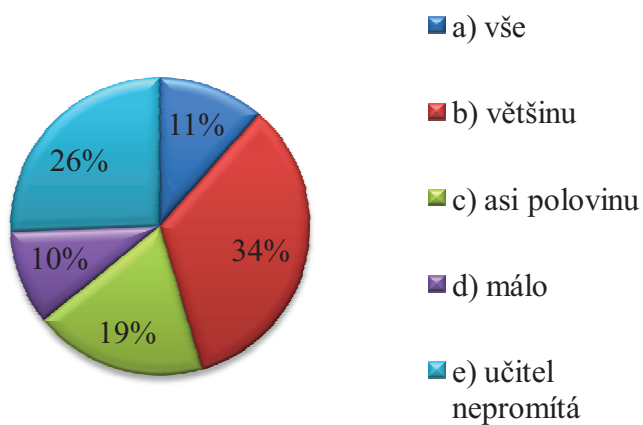
Graf 29

Při projektové výuce si z látky pamatují:

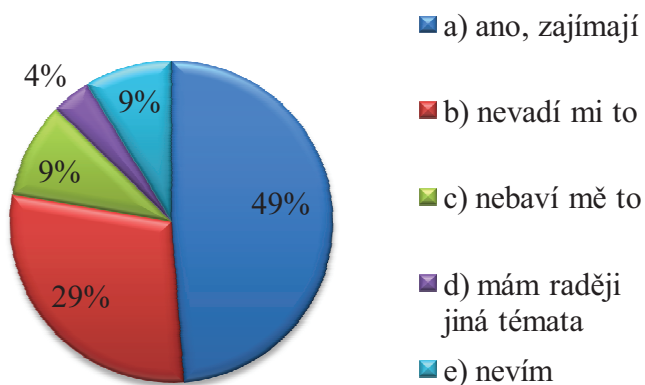
Graf 30

**Když učitel promítá
video, pamatuji si z látky:**

Graf 31

**Zajímají Tě témata o tom, jak lidé
žili ve středověku?**

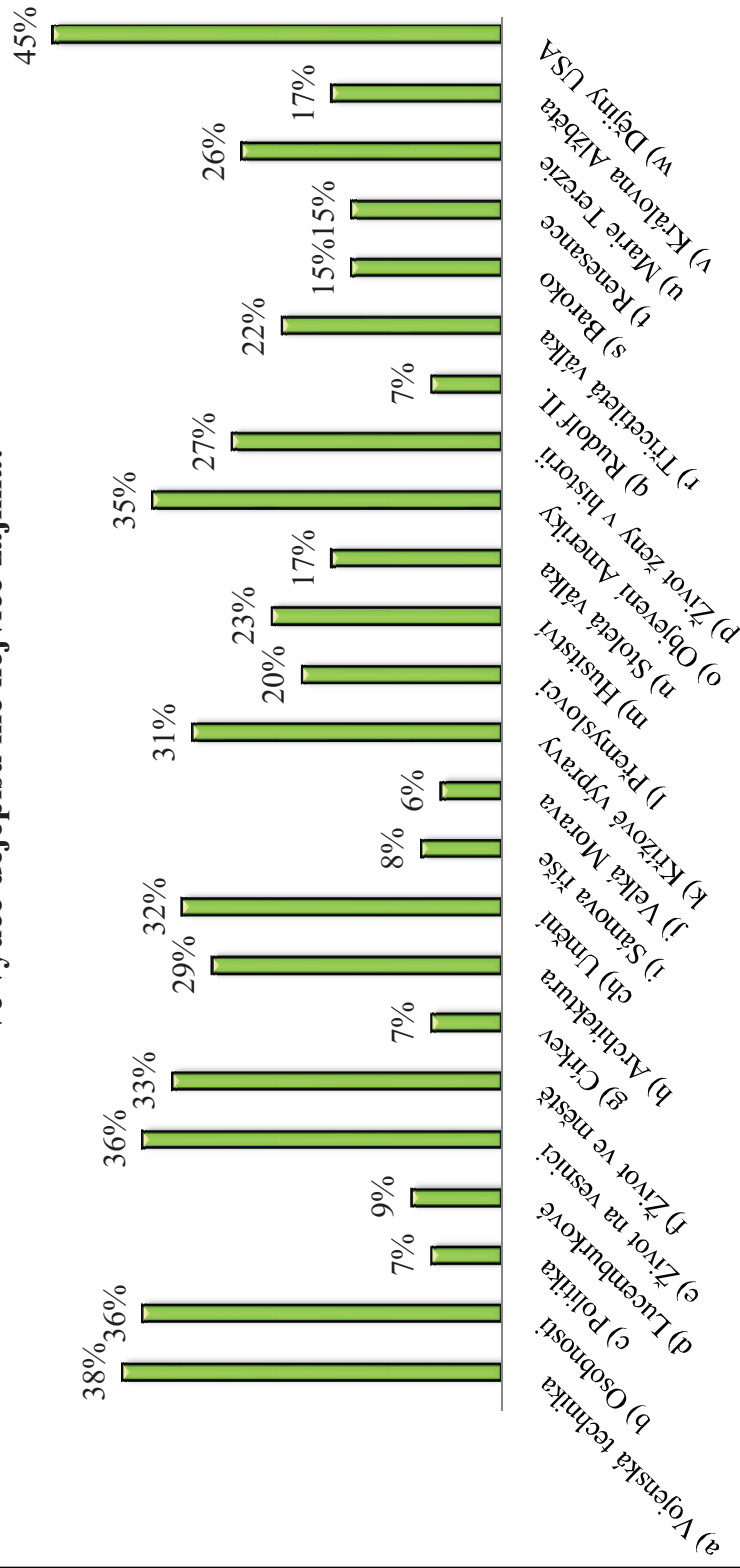

Graf 32

Graf 33

Ve výuce dějepisu mě nejvíce zajímá:

Graf 34⁶⁵

⁶⁵ Procenta v uvedeném grafu jsou počítána z celkového počtu 332 žáků, žáci mohli označit více možností.

Příloha č. 3: Oblíbenost dějepisu

OBLÍBENOST DĚJEPISU U DĚVČAT													
	ŠKOLA A		ŠKOLA B		ŠKOLA C		ŠKOLA D		ŠKOLA E		ŠKOLA F		CELKEM
ano, velmi mě baví, doplňuji si znalosti	0	0%	2	4%	2	7%	3	16%	3	6%	1	10%	11 6%
ano, ve škole mě baví	0	0%	13	24%	12	41%	7	37%	24	46%	5	50%	61 35%
nevadí mi	6	60%	21	40%	9	31%	9	47%	22	42%	2	20%	69 40%
nebaví mě	4	40%	17	32%	6	21%	0	0%	3	6%	2	20%	32 19%

Tabulka 10

OBLÍBENOST DĚJEPISU U CHLAPCŮ													
	ŠKOLA A		ŠKOLA B		ŠKOLA C		ŠKOLA D		ŠKOLA E		ŠKOLA F		CELKEM
ano, velmi mě baví, doplňuji si znalosti	1	20%	6	12%	3	12%	5	33%	9	26%	1	4%	25 16%
ano, ve škole mě baví	3	60%	12	24%	10	40%	4	27%	16	45%	6	21%	51 32%
nevadí mi	1	20%	22	44%	12	48%	6	40%	9	26%	18	64%	68 43%
nebaví mě	0	0%	10	20%	0	0%	0	0%	1	3%	3	11%	14 9%

Tabulka 11

Příloha č. 4: Oblíbenost zkoumaných období

OBLÍBENOST STŘEDOVĚKU A NOVOVĚKU U DĚVČAT														
	ŠKOLA A		ŠKOLA B		ŠKOLA C		ŠKOLA D		ŠKOLA E		ŠKOLA F		CELKEM	
středověk	4	40%	16	30%	7	24%	7	37%	21	39%	2	20%	57	33%
novověk	1	10%	16	30%	13	45%	6	32%	13	25%	6	60%	55	31%
oboje	0	0%	4	8%	3	10%	2	10%	9	17%	0	0%	18	10%
žádné	3	30%	10	19%	2	7%	3	16%	3	6%	1	10%	22	13%
jiné	2	20%	7	13%	4	14%	1	5%	7	13%	1	10%	22	13%

Tabulka 12

OBLÍBENOST STŘEDOVĚKU A NOVOVĚKU U CHLAPCŮ														
	ŠKOLA A		ŠKOLA B		ŠKOLA C		ŠKOLA D		ŠKOLA E		ŠKOLA F		CELKEM	
středověk	2	40%	8	16%	5	20%	3	20%	13	37%	4	14%	35	22%
novověk	1	20%	17	34%	12	48%	3	20%	10	29%	14	50%	57	36%
oboje	1	20%	7	14%	4	16%	2	13%	8	23%	5	18%	27	17%
žádné	0	0%	7	14%	0	0%	1	7%	0	0%	3	11%	11	7%
jiné	1	20%	11	22%	4	16%	6	40%	4	11%	2	7%	28	18%

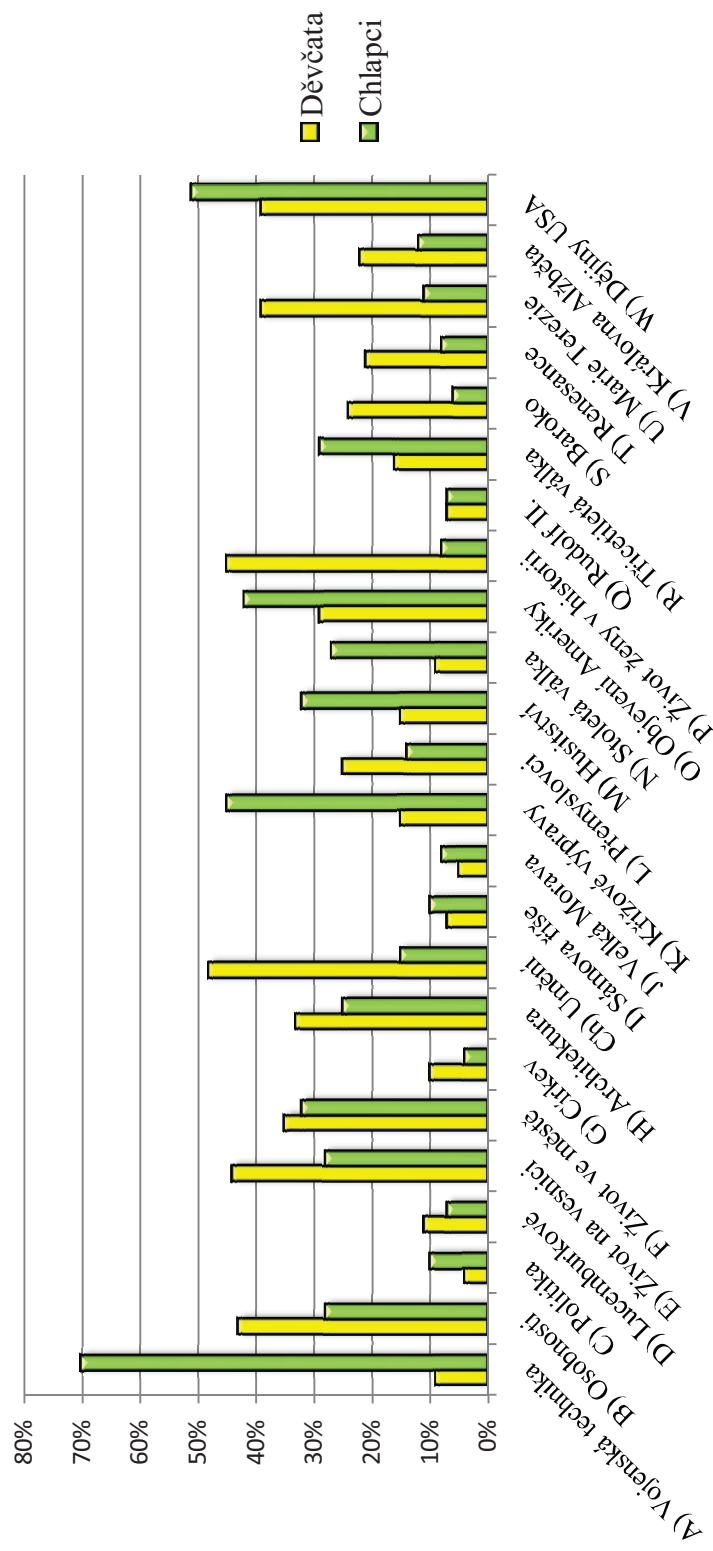
Tabulka 13

Příloha č. 5: Oblíbenost vybraných témat u děvčat a chlapců

OBLÍBENOST VYBRANÝCH TÉMAT U DĚVČAT A CHLAPCŮ				
Témata	děvčata		chlapi	
	počet	%	počet	%
A) Vojenská technika	15	9%	111	70%
B) Osobnosti	75	43%	45	28%
C) Politika	8	4%	16	10%
D) Lucemburkové	20	11%	11	7%
E) Život na vesnici	76	44%	45	28%
F) Život ve městě	61	35%	50	32%
G) Církev	18	10%	7	4%
H) Architektura	57	33%	39	25%
Ch) Umění	83	48%	23	15%
I) Sámova říše	12	7%	16	10%
J) Velká Morava	9	5%	13	8%
K) Křížové výpravy	26	15%	76	45%
L) Přemyslovci	44	25%	22	14%
M) Husitství	26	15%	50	32%
N) Stoletá válka	15	9%	43	27%
O) Objevení Ameriky	50	29%	67	42%
P) Život ženy v historii	79	45%	12	8%
Q) Rudolf II.	13	7%	11	7%
R) Třicetiletá válka	28	16%	46	29%
S) Baroko	42	24%	9	6%
T) Renesance	36	21%	13	8%
U) Marie Terezie	68	39%	17	11%
V) Královna Alžběta	39	22%	19	12%
W) Dějiny USA	68	39%	80	51%

Tabulka 14

Oblíbenost vybraných témat u děvčat a chlapců

Graf 35

Příloha č. 6: Vzájemné srovnání výsledků jednotlivých škol

	ŠKOLA A	ŠKOLA B	ŠKOLA C	ŠKOLA D	ŠKOLA E	ŠKOLA F
celkové počty žáků	15	103	54	34	88	38
Zajímá Tě dějepis?						
a) ano velmi, doma si doplňuji znalosti navíc	7%	8%	9%	24%	14%	5%
b) ano, dějepis ve škole mě baví	20%	24%	41%	32%	46%	29%
c) nevadí mi	46%	42%	39%	44%	36%	53%
d) nebaví mě	27%	26%	11%	0%	4%	13%

Když dostaneš v hodině dějepisu úkol, pracuješ raději:						
a) ve skupině	33%	28%	26%	41%	18%	39%
b) ve dvojici	33%	42%	28%	44%	34%	37%
c) sám/a	0%	13%	22%	9%	15%	16%
d) je mi to jedno	33%	17%	24%	6%	33%	8%

Baví Tě, když učitel vypráví o životě historických postav (zajímavosti, soukromý život, "drby", "perličky")?						
a) ano, zajímá	27%	36%	54%	56%	43%	37%
b) je to lepší než politické události	66%	31%	20%	29%	28%	18%
c) nevadí mi to	0%	22%	24%	15%	29%	40%
d) nebaví mě to	7%	11%	2%	0%	0%	5%

Hraješ rád/a v hodině dějepisu scénky?						
a) ano velmi rád/a	7%	0%	4%	6%	2%	13%
b) docela ano	0%	7%	13%	6%	8%	8%
c) nevadí mi	7%	2%	13%	17%	9%	18%
d) nerad/a	0%	5%	17%	9%	6%	16%
e) scénky nehrajeme	86	86%	53%	62%	75%	45%

Baví Tě ve výuce dějepisu pracovat s pracovními listy, křížovkami, doplňovačkami, hádankami?						
a) ano, velmi mě to baví	20%	19%	20%	29%	32%	21%
b) docela mě to baví	33%	49%	46%	53%	41%	53%
c) nevadí mi to	40%	26%	26%	18%	20%	18%
d) nebaví mě to	7%	6%	6%	0%	6%	8%
e) jiné	0%	0%	2%	0%	1%	0%

Když učitel při vyučování zadá úkol, baví Tě samostatná práce?						
a) ano, velmi mě to baví	7%	5%	20%	9%	18%	8%
b) docela mě to baví	46%	21%	22%	35%	37%	16%
c) nevadí mi to	20%	48%	34%	27%	31%	39%
d) nebaví mě to	27%	26%	24%	29%	14%	37%

Když učitel zadá v hodině dějepisu skupinovou práci, baví Tě to?						
a) ano, velmi mě to baví	46%	29%	28%	43%	39%	16%
b) docela mě to baví	20%	29%	37%	39%	40%	39%
c) nevadí mi to	27%	22%	28%	18%	11%	37%
d) nebaví mě to	7%	6%	7%	0%	2%	8%
e) nepracujeme ve skupinách	0%	14%	0%	0%	8%	0%

Baví Tě, když se třídou vypracováváte projekty na historická témata?						
a) ano, velmi mě to baví	27%	7%	13%	30%	16%	13%
b) docela mě to baví	27%	19%	41%	30%	24%	13%
c) nevadí mi to	27%	30%	35%	15%	17%	26%
d) nebaví mě to	6%	8%	9%	3%	9%	24%
e) neděláme takové projekty	13%	36%	2%	22%	34%	24%

Baví Tě, když si v hodině můžete povídat o zajímavém tématu z historie?						
a) ano, lépe látce porozumím	27%	27%	43%	67%	42%	24%
b) ano, je to záživnější než výklad	27%	27%	29%	12%	25%	39%
c) raději jen poslouchám	13%	28%	18%	18%	23%	16%
d) je mi to jedno	33%	14%	6%	0%	9%	21%
e) bavilo by mě to, ale nepovídáme si	0%	4%	4%	3%	1%	0%

Jsi rád/a, když je hodina aktivní (střídají se činnosti, pracujete na úkolech, odpovídáte na otázky)?						
a) ano, hodně si z ní pamatuji	33%	15%	31%	38%	27%	5%
b) ano, rychleji mi to uteče	27%	35%	35%	44%	43%	50%
c) raději jen poslouchám	20%	27%	21%	12%	15%	27%
d) je mi to jedno	13%	18%	13%	6%	13%	13%
e) bavilo by mě to, ale neděláme to	7%	5%	0%	0%	2%	5%

Když učitel v hodině dějepisu vykládá látku, pamatuji si:						
a) vše	13%	4%	0%	0%	7%	8%
b) většinu	27%	23%	44%	44%	39%	34%
c) asi polovinu	13%	32%	37%	47%	32%	32%
d) málo	40%	31%	17%	9%	17%	18%
e) nic	7%	10%	2%	0%	5%	8%

Když ve výuce pracujete s učebnicí, pamatuješ si z látky:						
a) vše	13%	2%	4%	9%	7%	0%
b) většinu	27%	18%	50%	32%	28%	16%
c) asi polovinu	7%	33%	26%	41%	35%	45%
d) málo	40%	36%	16%	18%	25%	31%
e) nic	13%	11%	4%	0%	5%	8%

Při projektové výuce si z látky pamatují:						
a) vše	6%	14%	9%	16%	5%	3%
b) většinu	40%	20%	50%	53%	50%	23%
c) asi polovinu	20%	34%	24%	22%	30%	46%
d) málo	27%	23%	13%	9%	10%	14%
e) nic	7%	9%	4%	0%	50%	14%

Když učitel promítá obrázky, pamatují si z látky:						
a) vše	20%	11%	7%	9%	15%	21%
b) většinu	27%	18%	35%	65%	47%	34%
c) asi polovinu	46%	15%	34%	14%	28%	24%
d) málo	7%	7%	7%	12%	8%	21%
e) Učitel nepromítá	0%	49%	17%	0%	2%	0%

Při samostatné nebo skupinové práci si z látky pamatují:						
a) vše	0%	6%	13%	6%	9%	3%
b) většinu	40%	41%	37%	70%	50%	39%
c) asi polovinu	33%	30%	39%	15%	26%	26%
d) málo	20%	15%	7%	9%	14%	21%
e) nic	7%	8%	4%	0%	1%	11%

Když učitel promítá video, pamatují si z látky:						
a) vše	0%	5%	6%	14%	18%	24%
b) většinu	33%	17%	48%	53%	36%	37%
c) asi polovinu	20%	10%	24%	18%	25%	21%
d) málo	13%	3%	13%	3%	16%	18%
e) učitel nepromítá	34%	65%	9%	12%	5%	0%

Jaké historické období v dějepise máš rád/a?						
a) středověk	40%	23%	22%	29%	39%	16%
b) novověk	13%	32%	46%	27%	26%	53%
c) oboje	7%	11%	13%	12%	19%	13%
d) žádné období mě nebaví	20%	17%	4%	12%	3%	10%
e) jiné	20%	17%	15%	20%	13%	8%

Zajímají Tě témata o tom, jak lidé žili ve středověku?						
a) ano, zajímají	46%	44%	33%	64%	64%	37%
b) nevadí mi to	20%	26%	43%	24%	25%	34%
c) nebaví mě to	0%	15%	13%	0%	2%	18%
d) mám raději jiná témata	0%	3%	7%	9%	2%	3%
e) nevím	34%	12%	4%	3%	7%	8%

Ve výuce dějepisu mě nejvíce zajímá (více odpovědí)						
a) Vojenská technika	27%	39%	41%	29%	36%	47%
b) Osobnosti	46%	31%	46%	41%	31%	39%
c) Politika	0%	6%	7%	12%	7%	10%
d) Lucemburkové	20%	9%	4%	9%	16%	0%
e) Život na vesnici	20%	34%	22%	44%	47%	39%
f) Život ve městě	20%	29%	26%	38%	41%	39%
g) Církev	13%	8%	4%	18%	6%	5%
h) Architektura	27%	15%	29%	44%	39%	29%
ch) Umění	46%	21%	43%	35%	38%	29%
i) Sámova říše	20%	7%	7%	3%	13%	5%
j) Velká Morava	20%	6%	4%	3%	7%	10%
k) Křížové výpravy	27%	30%	31%	35%	33%	24%
l) Přemyslovci	20%	22%	18%	18%	25%	5%
m) Husitství	20%	23%	26%	32%	24%	8%
n) Stoletá válka	7%	20%	17%	9%	19%	18%

o) Objevení Ameriky	33%	29%	54%	26%	34%	37%
p) Život ženy v historii	27%	22%	17%	56%	36%	10%
q) Rudolf II.	13%	8%	6%	18%	5%	3%
r) Třicetiletá válka	13%	24%	15%	34%	26%	21%
s) Baroko	0%	13%	17%	21%	22%	8%
t) Renesance	7%	9%	13%	26%	19%	16%
u) Marie Terezie	20%	19%	29%	29%	31%	24%
v) Královna Alžběta	20%	15%	13%	35%	21%	5%
w) Dějiny USA	40%	37%	59%	44%	51%	32%

Tabulka 15

Příloha č: 7 Některé názory žáků na jejich výuku dějepisu

Otázka: Co se Ti líbí na vašich hodinách dějepisu, co bys zanechal/a?

„Líbí se mi, že trvá jen 45 minut a ne déle, ne že by mě nebavil, ale to jak se ho učíme, mě nebaví, chápu, že to někoho baví, ale tohle není můj styl! :-)”⁶⁶

„Líbí se mi dělat si sama výpisky, sice mě to možná nebaví, ale více si toho pamatuji.”⁶⁷

„Nevím, co se mi líbí. Můžu si sice dělat, co chci, ale z hodiny si nic neodnesu, vše pak musím dohánět doma”⁶⁸

„Všechno bych změnila, kromě psaní testů.”⁶⁹

„Líbí se mi způsob, jakým je vykládán děj”⁷⁰

„Líbí se mi, když se bavíme o něčem zajímavém, ale nebaví mě, když paní učitelka zkouší a píšeme testy.”⁷¹

„Líbí se mi, když děláme něco skupinově nebo ve dvojicích. Zanechala bych rozhodně paní učitelku- s tou klidně i na střední.”⁷²

„Zanechala bych určitě výklad, pamatuji si toho určitě více, než když čteme v učebnici, křížovky.”⁷³

⁶⁶ Žák 9. třídy školy C s jedničkou na vysvědčení.

⁶⁷ Žákyně 9. třídy školy C se dvojkou na vysvědčení.

⁶⁸ Žákyně 9. třídy školy A s dvojkou na vysvědčení.

⁶⁹ Žákyně 9. třídy školy A s jedničkou na vysvědčení.

⁷⁰ Žák 8. třídy školy B s trojkou na vysvědčení.

⁷¹ Žákyně 8. třídy školy B s dvojkou na vysvědčení.

⁷² Žákyně 8. třídy školy B s trojkou na vysvědčení.

„Zrušila bych nudné dlouhé výklady“⁷⁴

„Líbí se mi, když paní učitelka dělá prezentace, pak si to víc pamatuju.“⁷⁵

„Hodiny se mi většinou líbí. Méně bych se věnovala církevním záležitostem a více životu obyčejných lidí.“⁷⁶

„Líbí se mi, že před každou písemnou prací na ní opakujeme. A taky se mi líbí, že nám paní učitelka tiskne k látce obrázky.“⁷⁷

„Určitě bych si zanechala naší paní učitelku, umí vše výborně vysvětlit.“⁷⁸

„Zanechala bych výklad a líbí se mi povídání, co bylo, než jsme se narodili.“⁷⁹

„Černá tabule“.⁸⁰

Otázka: Jak by mohla vypadat vaše hodina dějepisu?

„Mohli bychom si více povídat všichni a ne jen paní profesorka. Více skupinových prací a více zábavnější formou. Třeba filmy, nebo dokumenty, lépe se to pamatuje.“⁸¹

„Hodina by mohla být zajímavější, ne jenom aby učitelka mluvila- při tom se mi chce spát :0). V hodinách dějepisu bych zanechala určitě učitelku- jsme na ní zvyklí a hodně naučí“⁸²

⁷³ Žákyně 8. třídy školy B s dvojkou na vysvědčení.

⁷⁴ Žákyně 9. třídy školy B s dvojkou na vysvědčení.

⁷⁵ Žákyně 9. třídy školy E s trojkou na vysvědčení.

⁷⁶ Žákyně 8. třídy školy D s jedničkou na vysvědčení.

⁷⁷ Žákyně 8. třídy školy E s jedničkou na vysvědčení.

⁷⁸ Žákyně 8. třídy školy E s jedničkou na vysvědčení.

⁷⁹ Žák 8. třídy školy E s jedničkou na vysvědčení.

⁸⁰ Žák 8. třídy školy F s trojkou na vysvědčení.

⁸¹ Žákyně 9. třídy školy A s trojkou na vysvědčení.

„Opakování z minulé hodiny, práce na papír- nějaký záživný, může být na skoro celou hodinu, na konci shrnutí a rozdáání zápisů, občas sem tam nějaký projekt, jelikož z výkladů si moc nepamatuju, uspává mě to.“⁸³

„Mohlo by to probíhat zajímavěji, více hrou, abychom si to lépe pamatovali.“⁸⁴

„Nemusely by být tak dlouhé zápisy a mohlo by se to vykládat né tak vážně, ale i tam přidat srandu“⁸⁵

„Naše hodiny dějepisu se mi líbí. Mám ráda, když nám paní učitelka o tématu povídá.“⁸⁶

„Zábavná, neprobírat starověk, středověk, ale druhou světovou válku.“⁸⁷

„Naše hodiny dějepisu se mi líbí, jenom bych chtěl dělat nějaké projekty.“⁸⁸

„Chtěla bych, aby hodiny byly zábavnější. Například více skupinových prací, projekty, promítání apod.“⁸⁹

„Zanechala bych to, jak to je, ale přidala bych různé scénky z historie, více projektů, třeba skupinové práce atd.“⁹⁰

„Někdy bychom mohli zajít k danému tématu do muzea, galerie. Jinak jsem spokojená.“⁹¹

⁸² Žákyně 8. třídy školy B s jedničkou na vysvědčení.

⁸³ Žákyně 8. třídy školy B s trojkou na vysvědčení.

⁸⁴ Žákyně 9. třídy školy B.

⁸⁵ Žákyně 9. třídy školy E s trojkou na vysvědčení.

⁸⁶ Žákyně 9. třídy školy E s dvojkou na vysvědčení.

⁸⁷ Žák 8. třídy školy E.

⁸⁸ Žák 8. třídy školy E s jedničkou na vysvědčení.

⁸⁹ Žákyně 8. třídy školy E s jedničkou na vysvědčení.

⁹⁰ Žákyně 8. třídy školy E s jedničkou na vysvědčení.

„Pan profesor začne povídat o daném dějepisném tématu a pak řekne: „No a k tomuhle bych měl jednu story...“ a už je po dějepise. Ale všechny to baví.“⁹²

Otázka: Jak zpravidla probíhají vaše hodiny dějepisu?

„Paní učitelka přijde do třídy, pozdravíme se a máme vždycky pohodovou hodinu. Vykládá nám látku, slušně, pochopitelně. Když někdo dělá kraviny, tak paní učitelka začne rvát a když je naštvaná píšeme každou hodinu.“⁹³

„Musíme být ticho, aby byl klid. Potom se lépe pracuje! Hodně si povídáme, koukáme na video. Dějepis mi nevadí, ale moc mě nezajímá.“⁹⁴

⁹¹ Žákyně 8. třídy školy E s jedničkou na vysvědčení.

⁹² Žákyně 9. třídy školy D s dvojkou na vysvědčení.

⁹³ Žák 8. třídy školy F s dvojkou na vysvědčení.

⁹⁴ Žák 9. třídy školy F.

Příloha č. 8: Dotazník předložený vyučujícím

Vážené paní učitelky a Vážení páni učitelé,

jmenuji se Andrea Hlavatá, jsem studentkou 2. ročníku navazujícího magisterského studia Technické univerzity v Liberci studijního oboru specializace v pedagogice se zaměřením na dějepis a občanskou nauku. V současné době zpracovávám diplomovou práci, ve které bych se chtěla pokusit zjistit, jaké jsou oblíbené výukové strategie a oblíbená témata žáků v hodině dějepisu na základních školách. V souvislosti s tím, bych se chtěla pokusit zjistit, jak oblíbenost a efektivnost výukových strategií, témat a celkově výuky dějepisu ovlivňuje faktor učitele. Sestavila jsem dotazník jak pro učitele, tak pro žáky a ráda bych Vás tímto požádala o vyplnění následujících otázek. Otázky jsou uzavřeného, polootevřeného a otevřeného charakteru. Pokuste se prosím zodpovědět každou otázku. Doufám, že se semnou podělíte o Vaše názory na výuku dějepisu, nebojte se upřímně a otevřeně vyjádřit Vaše mínění.

Nakonec bych Vás chtěla ujistit, že informace, které v dotazníku uvedete, budou použity výhradně pro účely diplomové práce.

Děkuji Andrea Hlavatá

Dotazník pro učitele

Pohlaví	Vystudovaná aprobace	Délka praxe	Délka praxe ve výuce dějepisu

1) Baví Vás výuka dějepisu? (pouze jedna odpověď)

- a) Ano velmi
- b) Záleží na tématu
- c) Záleží na charakteru třídy
- d) Už moc ne
- e) Nebaví
- f) Je to práce jako každá jiná...

2) Jaké používáte výukové aktivity v hodině dějepisu?(více odpovědí)

A) Frontální výuka	CH) Dramatizace
B) Skupinová práce	I) Práce s učebnicí
C) Samostatná práce	J) Exkurze
D) Pracovní listy	K) Video ukázky
E) Projekt	L) Tematické otázky
F) Obrazový materiál	M) Motivační hry (křížovky,
hádanky, ...)
G) Práce s dobovým textem	N) Práce s internetem
H) Brainstorming	O) Jiné (rozepište jaké)

.....

.....

3) Jaké aktivity používáte nejraději? (více odpovědí)

A) Frontální výuka	CH) Dramatizace
B) Skupinová práce	I) Práce s učebnicí
C) Samostatná práce	J) Exkurze
D) Pracovní listy	K) Video ukázky
E) Projekt	L) Tematické otázky
F) Obrazový materiál	M) Motivační hry(křížovky,
hádanky, ...)
G) Práce s dobovým textem	N) Práce s internetem
H) Brainstorming	O) Jiné (rozepište jaké)

.....

.....

4) Jaké aktivity jsou podle Vás pro výuku dějepisu nejefektivnější?

(více odpovědí)

A) Frontální výuka	CH) Dramatizace
B) Skupinová práce	I) Práce s učebnicí
C) Samostatná práce	J) Exkurze
D) Pracovní listy	K) Video ukázky
E) Projekt	L) Tematické otázky
F) Obrazový materiál	M) Motivační hry (křížovky, hádanky, ...)
G) Práce s dobovým textem	N) Práce s internetem
H) Brainstorming	O) Jiné (rozepište jaké)

.....

.....

5) Jaké metody jsou podle Vás u dětí nejoblíbenější? (více odpovědí)

A) Frontální výuka	CH) Dramatizace
B) Skupinová práce	I) Práce s učebnicí
C) Samostatná práce	J) Exkurze
D) Pracovní listy	K) Video ukázky
E) Projekt	L) Tematické otázky
F) Obrazový materiál	M) Motivační hry(křížovky, hádanky, ...)
G) Práce s dobovým textem	N) Práce s internetem
H) Brainstorming	O) Jiné (rozepište jaké)

.....

.....

Příloha č. 9: Dotazník předložený žákům

Jsi: dívka x chlapec **do jaké třídy chodíš**

Pokud si vzpomeneš, napiš mi, jakou jsi měl/a známku z dějepisu na vysvědčení.....

- 1) Když dostaneš v hodině dějepisu **úkol**, pracuješ **raději**:
(pouze jedna odpověď)
 - a) Ve skupině
 - b) Ve dvojici
 - c) Sám/a
 - d) Je mi to jedno

- 2) Baví Tě, když učitel **vypráví o životě historické postavy** (zajímavosti, soukromý život, „drby“, „perličky“)? (pouze jedna odpověď)
 - a) Ano, zajímá
 - b) Je to lepší než politické události
 - c) Nevadí mi to
 - d) Nebaví mě to

- 3) Když učitel v hodině dějepisu **vykládá látku**, **pamatuji si**:
(pouze jedna odpověď)
 - a) Vše
 - b) Většinu
 - c) Asi polovinu
 - d) Málo
 - e) Nic

- 4) Hraješ **rád/a** v hodině dějepisu **scénky**?
(pouze jedna odpověď)
 - a) Ano velmi rád/a
 - b) Docela ano
 - c) Nevadí mi
 - d) Nerad/a
 - e) Scénky nehrajeme

5) Jaké historické období v dějepise máš rád/a?

(pouze jedna odpověď)

- a) Středověk
- b) Novověk
- c) Oboje
- d) Žádné období mě nebaví
- e) Jiné (napíš jaké).....

6) Když ve výuce *pracujete s učebnicí*, pamatuješ si z látky:

(pouze jedna odpověď)

- a) Vše
- b) Většinu
- c) Asi polovinu
- d) Málo
- e) Nic

7) Baví Tě ve výuce dějepisu pracovat s *pracovními listy, křížovkami, doplňovačkami, hádankami*? (vyber jednu odpověď, popř. napiš, co Tě baví)

- a) Ano, velmi mě to baví
- b) Docela mě to baví
- c) Nevadí mi to
- d) Nebaví mě to
- e) Jiné, nebo jen jedno z nich a jaká.....(napiš, co Tě baví)

8) Když učitel *promítá obrázky*, pamatuji si z látky:

(pouze jedna odpověď)

- a) Vše
- b) Většinu
- c) Asi polovinu
- d) Málo
- e) Učitel nepromítá

9) Když učitel při vyučování zadá úkol, **baví Tě samostatná práce?**

(pouze jedna odpověď)

- a) Ano, velmi mě to baví
- b) Docela mě to baví
- c) Nevadí mi to
- d) Nebaví mě to

10) Při **samostatné nebo skupinové práci** si z látky **pamatuji:**

(pouze jedna odpověď)

- a) Vše
- b) Většinu
- c) Asi polovinu
- d) Málo
- e) Nic

11) **Zajímá Tě dějepis?** (pouze jedna odpověď)

- a) Ano velmi, doma si doplňuji znalosti navíc, čtu
- b) Ano, dějepis ve škole mě baví
- c) Nevadí mi
- d) Nebaví mě

12) Když učitel zadá v hodině dějepisu **skupinovou práci**, **baví Tě** to?

(pouze jedna odpověď)

- a) Ano, velmi mě to baví
- b) Docela mě to baví
- c) Nevadí mi to
- d) Nebaví mě to
- e) Nepracujeme ve skupinách

13) Při **projektové výuce** si z látky **pamatuji:** (pouze jedna odpověď)

- a) Vše
- b) Většinu
- c) Asi polovinu
- d) Málo
- e) Nic

14) Baví Tě, když se třídou vypracováváte *projekty* na historická témata?

(pouze jedna odpověď)

- a) Ano, velmi mě to baví
- b) Docela mě to baví
- c) Nevadí mi to
- d) Nebaví mě to
- e) Neděláme takové projekty

15) Zajímají Tě témata o tom, jak lidé žili ve středověku?

(pouze jedna odpověď)

- a) Ano, zajímají
- b) Nevadí mi to
- c) Nebaví mě to
- d) Mám raději jiná témata (napíš jaká)
- e) Nevím

16) Když učitel *promítá video*, pamatuji si z látky:

(pouze jedna odpověď)

- a) Vše
- b) Většinu
- c) Asi polovinu
- d) Málo
- e) Učitel nepromítá

17) Baví Tě, když si v hodině můžete *povídat* o zajímavém tématu z historie?

(pouze jedna odpověď)

- a) Ano, lépe látce porozumím
- b) Ano, je to záživnější než výklad
- c) Raději jen poslouchám
- d) Je mi to jedno
- e) Bavilo by mě to, ale nepovídáme si

18) Jsi rád/a, když je hodina aktivní (*střídají se činnosti, pracujete na úkolech, odpovídáte na otázky*)?

(pouze jedna odpověď)

- a) Ano, hodně si z ní pamatuji
- b) Ano, rychleji mi to uteče
- c) Raději jen poslouchám
- d) Je mi to jedno
- e) Bavilo by mě to, ale neděláme to

19) Jak zpravidla probíhají vaše hodiny dějepisu? (popiš hodinu- heslovitě)

.....
.....

20) Jak by mohla vypadat vaše hodna dějepisu? (popiš, jak bys chtěl/a aby hodna probíhala- heslovitě)

.....
.....

21) Co se Ti líbí na vašich hodinách dějepisu, co bys zanechal/a? (popiš- heslovitě)

.....
.....

22) Ve výuce dějepisu **mě nejvíce zajímá:** (možnost více odpovědí)

A) Vojenská technika	L) Přemyslovci
B) Osobnosti	M) Husitství
C) Politika	N) Stoletá válka
D) Lucemburkové	O) Objevení Ameriky
E) Život na vesnici	P) Život ženy v historii
F) Život ve městě	Q) Rudolf II.
G) Církev	R) Třicetiletá válka
H) Architektura	S) Baroko
CH) Umění	T) Renesance
I) Sámova říše	U) Marie Terezie
J) Velká Morava	V) Královna Alžběta
K) Křížové výpravy	W) Dějiny USA